

Mali i veliki

U nedjelju se u cijeloj Srbiji održavaju prvi neposredni, kako ih mnogi nazivaju, povijesni izbori za nacionalno-manjinska vijeća 16 manjina, dok će Hrvati, Makedonci i Slovenci ovoga puta 6. lipnja ostati kod kuće, a za njih će posao obaviti elektori. Prema ministru za ljudska i manjinska prava Svetozaru Čipliću ovi su izbori jedinstveni u Europi, jer će nacionalna vijeća dobiti punu demokratsku legitimaciju i postat će »jedna vrsta državne agencije«.

S druge strane, predstavnici manjinskih stranaka i udruga ističu kako su predstojeći izbori jedinstveni i po tome što su se u njih osim stranaka i organizacija s nacionalnim predznakom vrlo aktivno uključile i »velike« stranke s centralom u Beogradu, u najvećoj mjeri Demokratska stranka. Polemika po pitanju upliva ove i drugih nemanjinskih stranaka u nacionalno-manjinske izbore i buduće ostvarivanje kulturne-autonomije rasplamsala se pri kraju izborne kampanje. Pri tome se iz nacionalno-manjinskih stranaka ne osporava pravo bilo kojeg pripadnika nacionalnih manjina upisanog u birački popis, a koji je član nemanjinske stranke, da sudjeluje na izborima.

Problem se vidi, s jedne strane, u angažiranju moćnih resursa velikih stranaka za kandidiranje i promidžbu njihovih članova, a s druge strane se postavlja pitanje autentičnosti ovih predstavnika i njihovih ciljeva. Sumnje se mogu sažeti u jedno – a to je da će članovi nemanjinskih stranaka u budućim nacionalnim vijećima biti u službi ciljeva većinskih stranaka a ne manjinske zajednice kojoj pripadaju. Drugim riječima, autonomija manjina ipak se želi staviti pod kontrolu većine, a time i manjinska politika, institucije i mediji. U svakom slučaju, odluka je na glasačima i elektorima i vrlo brzo saznat ćemo hoće li svoje glasove dati već etabliranim nacionalno-manjinskim političarima ili uglavnom novim imenima na nacionalno-manjinskoj sceni iz drugih stranaka. Vrlo brzo, pak, nakon izbora pokazat će se hoće li se i u manjinskim vijećima i ustanovama primijeniti isti princip kao i u »velikoj« politici, gdje su sve javne institucije samo puki stranački plijen neovisno o tome jesu li manjinski ili većinski.

J. D.

Sve zainteresirane osobe koje bi željele obavljati posao kolportera tjednika »Hrvatska riječ« na dogovor se mogu javiti u Uredništvo NIU »Hrvatska riječ« na adresi Trg cara Jovana Nenada 15/II.

Poziv

Hrvatska riječ je jedini tjednik u Republici Srbiji na hrvatskom jeziku koji informira čitatelje o događanjima u hrvatskoj zajednici. Ovim putem pozivamo elektore, kao i sve one koji su imali ovlasti za prikupljanje potpisa za elektore, da se pretplate na naš tjednik uz popust od 20 posto. Dokaz o uplati pretplate možete prosljediti faxom ili mailom ili osobno u redakciji Hrvatske riječi, Trg cara Jovana Nenada 15/II, ili u nedjelju, 6. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Ministar Svetozar Čiplić pozvao pripadnike nacionalnih manjina da u nedjelju izađu na izbore za svoja vijeća
VIJEĆNICI NEKA ZAUZMU ZNAČAJNO POLITIČKO MJESTO.....6

»Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata« Matije Evetovića, nakladnik NIU »Hrvatska riječ«
DESETLJEĆIMA DALEKO OD OČIJU JAVNOSTI.....9

TEMA

U Pečuhu održan Festival ogranka Matice hrvatske uz sudjelovanje ogranka iz Osijeka, Tuzle i Subotice

PREVOĐENJE, PUT PREMA UPOZNAVANJU DRUGOGA.....10-11

Cijene rastu, dinar pada, nezaposleni se guraju na burzi, zaposleni krpe kraj s krajem

SLIKA JE SUMORNA, ALI MOŽE BITI I GORA.....16-18

INTERVJU

Preč. Zlatko Koren, župnik i rektor svetišta u Mariji Bistrici

DUŽNI SMO SAČUVATI ONO ŠTO SU NAŠI PRETICI STVORILI...12-13

DOPISNICI

U Lemešu premijerno izvedena predstava dramskog odjela tamošnjeg HBUKD-a »Stipanova princeza«

DOBRA GLUMA I ODLIČNA MIMIKA.....25

Četiri sajamske priredbe u Osijeku
SUBOTIČANI PRODUBLJUJU SURADNJU.....27

REPORTAŽA

Svjedočimo nestajanju povijesne jezgre grada

NEKA DRUGA SUBOTICA...28-29

KULTURA

Znanstveni kolokvij ZKVH-a ukazao na stanje dijela katoličke umjetničke baštine u Vojvodini

BLAGO KOJE PROPADA I NESTAJE.....32-33

SPORT

NK Bačka osvojila drugo mjesto u Vojvođanskoj ligi, skupina Istok

BARAŽ ZA SRPSKU LIGU.....47

Pretkazneni postupak u tijeku, surađujemo s hrvatskim kolegama

Krajem svibnja Udruga pravnika Vukovar 1991. prosvjedovala je ispred Veleposlanstva Srbije u Zagrebu jer niti nakon dvije godine beogradsko tužiteljstvo nije odgovorilo na njihove kaznene prijave za zločine počinjene u logorima na tlu Srbije. Zahtijevajući dijalog i istinu, a prije svega procesuiranje ratnih zločina, članovi ove udruge podsjetili su kako je na području Srbije bilo pet logora gdje su odvođeni i stradali hrvatski zarobljenici, ali do sada nema podignutih optužnica za ta zlodjela.

Na upit – što je s podnesenim kaznenim prijavama Vukovaraca, zamjenik tužitelja za ratne zločine i glasnogovornik tog tužiteljstva *Bruno Vekarić* kaže:

»Uz sve poštovanje Udruge pravnika Vukovar 1991., njihov mirni

prosvjed tumačim kao gestu kojom se zalažu za prava žrtava. Nikako to ne želim shvatiti kao pritisak na pravosudne institucije. Prijave su podnesene, po njima se postupi, u fazi su pretkaznenog postupka. U tom predmetu, kao i u mnogim drugima, surađujemo i s DORH-om. Osim kaznene prijave koja nam je dostavljena, i sami istražujemo događaje vezane uz postupanje s ratnim zarobljenicima iz Vukovara na teritoriju Srbije.«

Spomenuta udruga navodi kako se prijava odnosi na pet logora (Stajićevo, Srijemska Mitrovica, Niš, Beograd, Begejci). Znete li nešto više o tim lokacijama, odnosno što se na njima dešavalo tijekom ratnih sukoba i provjeravaju li se navodi iz kaznenih prijava?

Svaki detalj koji bih iznio iz pretkaznenog postupka mogao bi nepovoljno utjecati na tijek tog postupka. Naši su tužitelji bili na terenu, u kontaktu su s predstavnicima vlasti na lokalnoj razini, postoje ljudi koji žele pomoći. Isto tako postoje i neki koji su svoju odgovornost kroz zauzimanje određenih pravosudnih pozicija željeli relativizirati, i to u ovom času istražujemo. Osnovna dilema jest – je li to bio logor ili prihvatni centar, kako određene osobe, koje imaju saznanja o tome, govore.

Članovima vukovarske udruge lani nije dopušteno postavljanje spomen-ploče na logor Stajićevo. Jesu li vam, eventualno, poznati razlozi i znate li tko je mjerodavan za rješavanje ovakvih pitanja?

Isključivo lokalne vlasti. Poštovanje žrtava svakako jest suštinski cilj rada naših institucija. Stajićevo je simbol jednog stradanja i očekujem da ćemo naći pravosudni put u otkrivanju istine o onome što se na tom mjestu događalo. Mi, kao tužiteljstvo, nemamo namjeru bilo što prikriti. Primjer koji svojom politikom pomirenja daje predsjednik Hrvatske *Ivo Josipović*, najbolji je način zalaganja za pravdu i istinu, pomirenje, ali i prava žrtava. Sa svakog skupa koji propagira temu europskih integracija stiže nam jasna poruka kako ćemo regionalnom suradnjom znatno brže postići naše ciljeve na putu prema Europskoj Uniji.

B. Oprijan Ilić

MINISTAR SVETOZAR ČIPLIĆ POZVAO PRIPADNIKE NACIONALNIH MANJINA DA U NEDJELJU IZAĐU NA IZBORE ZA SVOJA VIJEĆA

Vijećnici neka zauzmu značajno političko mjesto

Ministar za ljudska i manjinska prava *Svetozar Čiplić* pozvao je sve pripadnike nacionalnih manjina da u nedjelju, 6. lipnja, izađu na izbore i izaberu svoja nacionalna vijeća.

»Moj posjet Somboru, kao multietničkoj sredini, ima prije svega za cilj kampanju kojom ćemo kao resorno ministarstvo potaknuti pripadnike

svih nacionalnih manjina s utvrđenim biračkim pravom da u nedjelju, 6. lipnja, izađu na izbore za članove nacionalnih vijeća, kako bi potom oni zauzeli značajno političko mjesto«, izjavio je Svetozar Čiplić dodavši, kako je glavni cilj Ministarstva unapređenje Srbije kao multietničke, multikonfesionalne i multikulturalne zemlje.

Svetozar Čiplić je u prošli petak boravio u Somboru, gdje je skupa s gradonačelnikom *Nemanjom Delićem* otvorio nove prostorije Udruženja građana »Bunjevačko kolo«, čije su rekonstrukcija i opremanje djelomično financirani sredstvima Ministarstva.

Z. G.

ZA BIRAČE NA IZBORIMA ZA MANJINSKA NACIONALNA VIJEĆA

Obavijesti ipak putem Pošte

Gradska uprava Subotice ipak je putem Pošte uputila obavijesti biračima o vremenu i mjestu održavanja neposrednih izbora za članove nacionalnih vijeća nacionalnih manjina. Ova odluka Gradske uprave uslijedila je nakon oštih reakcija Saveza vojvodanskih Mađara i Saveza bačkih Bunjevaca na informaciju da će obavijesti raznositi aktivisti mjesnih zajednica ili aktivisti Demokratske stranke. Prema priopćenju Gradske uprave, koje je potpisala načelnica *Marija Ušumović-Davčik*, putem Pošte je upućeno 38.210 obavijesti.

»Cijena isporuke pojedinačne obavijesti s pozivom Ministarstva za ljudska i manjinska prava za izlazak na izbore je 7,90 dinara. Prema odluci Središnjeg izbornog povjerenstva Republike Srbije od 25. svibnja 2010. godine, dostavu obavijesti jedinice lokalne samouprave mogu obavljati i preko svojih kurirskih službi. Da se postupak dostave obavijesti o vremenu i mjestu održavanja izbora ne bi nepotrebno politizirao, lokalna će samouprava obavijesti dostaviti putem Pošte«, stoji u priopćenju.

TRIBINA PUČKE KASINE O IZBORIMA ZA HNV

Loše, gore i najgore

Tribina Pučke kasine posvećena izboru novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća, održana u utorak u Subotici, okupila je mali broj sudinika, ali se rasprava rasplamtjela i potrajala je preko dva sata. Otvarajući raspravu, predsjednik udruge *Josip Ivanković* ukazao je na tri teorijski moguća scenarija, istaknuvši kako je mogućnost kandidiranja treće liste zanemariva, te da će elektorski izbori ići ili u smjeru formiranja zajedničke liste elektora bliskih DS-u i DSHV-u, ili bi se ove dvije grupacije nadmetale. U tom nadmetanju dobar dio članova Pučke kasine želi stati na stranu DSHV-a i smatra kako bi sve hrvatske opcije trebale biti skupa i

sprečiti utjecaj građanske opcije. Međutim, ispostavilo se da DSHV uopće nije pozvao hrvatske institucije na suradnju, pa je ta mogućnost ostala više u sferi zamišljenog.

DS, koji nije imao svoje predstavnike na ovom razgovoru, oštro je kritiziran jer se uopće uključio u ovaj izborni proces, a pojedinci su kritizirali i neka personalna rješenja osoba koje u prošlosti nisu činile ništa za zajednicu, a sada se kandidiraju. No, na koncu je ipak mnogo više kritike bilo na račun DSHV-a koji unatoč 20 godina postojanja nije uspio dovoljno motivirati Hrvate da bi se napravio birački popis za izravne izbore, i koji veću važnost pridaje osobnim rješenjima nego stvaranju zajed-

ničke strategije za boljitak Hrvata na ovim prostorima.

Najveće iskre sijevale su u dijalogu zamjenika gradonačelnika *Pere Horvackog*, koji je predstavljao DSHV, i *Laze Vojnića Hajduka*, koji je ukazao da je dilema DS ili DSHV lažna jer se DSHV svakako utapa u DS.

Treća opcija, mogućnost da DS i DSHV sastave zajedničku listu, također je ocijenjena lošom jer bi time izbori na neki način bili »odglumljeni«. Veliki dio krivice za ovo stanje tijekom rasprave adresiran je na izvršna tijela HNV-a, jer nisu pridonijela sastavljanju biračkog popisa. Izražena je bojazan da bi i novi saziv HNV-a mogao biti nekvalitetan, a da izravna suradnja političkih

stranaka guši glas malih udruga. Crni scenarij bi također mogao biti potpuni sukob DS-a i DSHV-a i odstranjivanje DSHV-a iz lokalne vlasti, smatraju sudionici skupa.

Konačno, za 6 elektora Pučke kasine na koncu nije jasno hoće li imati zajednički stav ili će na nedjeljnim izborima za HNV glasovati jedni protiv drugih. Skup nije uspio naći pozitivan pristup, a DSHV odbija priznati svoje pogreške i nije zainteresiran za povezivanje s ostalim sudionicima nacionalne opcije. Pero Horvacki je ukazao kako DSHV, prema podacima te stranke, svakako ima natpolovičnu većinu saziva elektora, što bi moglo biti objašnjenje za taj stav.

M. N.

IZ POJEDINIH ZAJEDNICA ŠIRI SE SUMNJA U REGULARNOST NEDJELJNIH MANJINSKIH IZBORA

Demokratska stranka želi ovladati manjinama

Ovih dana iz tri nacionalne manjine, koje imaju većinsko biračko tijelo u sjevernoj Bačkoj – mađarske, hrvatske i bunjevačke – stižu primjedbe da formiranje izbornih lista i izbor biračkih odbora za izbore nacionalnih vijeća nacionalnih manjina daju razloga za sumnju u moguće manipulacije izborima, piše beogradski *Danas*. Birački odbori u Subotici su, naime, formirani bez predstavnika manjina, a ako manjinske izbore ne mogu kontrolirati manjine, to znači da netko čiji potpunu kontrolu nad njima, i da se mogu očekivati čak montirani rezultati, upozoravaju iz ovih zajednica. Poseban problem su, navodi *Danas*, izborne liste, na kojima su se našli ne samo članovi nemanjinskih stranaka, već i pripadnici većinskog naroda.

Predsjednik SVM-a *István Pástor* navodi kako od ukupno pet mađarskih lista tri kontroliraju DS preko svojih članova ili »insajdera«, što dokazuje da ova stranka želi u budućem Mađarskom nacionalnom vijeću imati čak dominantan utjecaj. Osim toga, Demokratska stranka vojvođanskih Mađara je zbog te opasnosti od »srpske dominacije u Mađarskom nacionalnom

István Pástor

vijeću» predložila SVM-u da bojkotira izbore.

»Najočitiji dokaz da su u pozadini nekakve manipulacije je odluka Ministarstva za ljudska i manjinska prava da produži rok za predaju elektorskih prijava, ostavivši time mogućnost onima koji nisu uspjeli prikupiti dovoljan broj potpisa da to obave naknadno. Poznato je također da su se u biračkim popisima našli, po stranačkoj direktivi, i pripadnici većinskog naroda«, kaže za *Danas* jedan od funkcionara subotičkog DSHV-a *Slaven Bačić*.

Motivi za ulazak mnogih političkih aktera u nacionalna vijeća, piše *Danas*, vrlo su jasni: to daje

Slaven Bačić

mogućnost da se uspostavi kontrola (i) nad manjinskim zajednicama – kroz kontrolu medija, kroz izbor svojih kadrova, kroz osiguravanje sinekura pojedincima – a to znači i kontrolu na sljedećim republičkim izborima, slažu se predstavnici manjina.

»Možda je ovo također i mjera opreza, jer se do sada ispostavljalo da su manjine vrlo često oporbene i kritički nastrojene prema vlasti«, kaže *Slaven Bačić*. »Vladajuća koalicija se uvukla i lijevo i desno i napravila potpunu pometnju na političkoj sceni Srbije, pa želi osigurati prostor i među manjinama. Tako je svojevremeno radio i *Milošević*, delegirajući svoje insaj-

dere u oporbene stranke. Mislim da se ovo može lako osvetiti i DS-u. Ne treba zaboraviti kako je ova vlast to postala velikim dijelom zahvaljujući glasovima pripadnika manjina, koji su se uvijek opredjeljivali za demokratsku, građansku opciju. Ovakvo nedemokratsko upletanje i prikriveni totalitaristički motivi vladajućeg DS-a i ostalih, građani manjinskih zajednica će sigurno prepoznati.«

Gradonačelnik Subotice i istovremeno šef gradskog odbora demokratske *Saša Vučinić* izričito je u tvrdnji da DS nema nikakvu ulogu i nikakav utjecaj na izborne liste, te da su pretjerane reakcije bez osnova.

»Ne vidim razlog za takvu nervozu kod pojedinih stranaka. Biračke odbore predlaže RIK, a u njima su se našli ljudi s iskustvom sa izborima, dijelom iz mjesnih zajednica a dijelom iz gradske uprave. Ako bi se članovi postavljali po nacionalnoj pripadnosti, prosto se ne bi moglo osigurati da svaka zajednica ima svog predstavnika«, kaže za *Danas* *Saša Vučinić* i dodaje, kako su sve optužbe upućene na pogrešnu adresu, jer izbore ne organizira gradska uprava.

NAKON SKORO 10 GODINA U VRHU VOJVODANSKE VLASTI

Tamás Korhecz podnio ostavku

Član Vlade Vojvodine, pokrajinski tajnik za propise, upravu i i nacionalne manjine **Tamás Korhecz** podnio je u utorak ostavku zbog nespremnosti vlasti u Beogradu da Vojvodini vrati imovinu, izvorne poreze i prihode, prenose vojvodanski mediji. Korhecz je na konferenciji za novinare rekao kako je ostavku podnio jer ne vidi što još može učiniti budući da je naišao na zidove i zapreke koje smatra nepremostivima.

»Nemamo ni danas imovinu Vojvodine, izvorne poreze i prihode i to je neustavno stanje koje traje već dvije godine«, rekao je Korhecz, koji je na toj dužnosti od 2000. »Posljednji, treći mandat prihvatio sam prije svega radi sudjelovanja u donošenju zakona o nacionalnim vijećima, zakona o prijenosu nadležnosti na Vojvodinu i vojvodanskog statuta. Ti akti su doneseni, provode se, dakle ja sam svoj posao završio.«

Korhecz je nositelj izborne liste na izborima za Mađarsko nacionalno vijeće u ime Saveza vojvodanskih Mađara. Novinarima nije odgovorio hoće li se kandidirati za predsjednika MNV-a nakon izbora u nedjelju, 6. lipnja.

Korheczov zamjenik **Mato Groznica**, član Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, ističe kako rad toga važnoga tajništva nije ugrožen, kao ni položaj predstavnika hrvatske manjine u izvršnoj vlasti Autonomne Pokrajine Vojvodine.

DAN OTVORENIH GRANICA

Podrška razvoju pogranične zone

Potpredsjednik Vlade Vojvodine i pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju **Boris Barjaktarović** i delegacija Vlade Vojvodine prisustvovali su 30. svibnja tradicionalnom Danu otvorenih granica, susretu na tromedi Republike Mađarske, Republike Rumunjske i AP Vojvodine – Republike Srbije. Susreti se održavaju na mjestu na kome je postavljen trostrani granični kamen, kojim je obilježen sporazum o razgraničenju između tri zemlje (Triplex Confinium). Program na tromedi uvod je godišnjem zasjedanju Skupštine DKMT euroregije, koja je ovoga puta održana u Rumunjskoj u mjestu Sannikolau Mare. Potpredsjednik vojvodanske vlade i koordinator DKMT-a za našu pokrajinu **Boris Barjaktarović** rekao je da euroregija DKMT predstavlja značajnu podršku razvoju pogranične zone, ali i da je jedno od oružja u borbi s velikom krizom, pa u budućem periodu treba stvoriti uvjete za otvaranje industrijskog parka na tromedi, koji bi donio razvoj i nova radna mesta za sve članice. Na ovogodišnjem zasjedanju Skupštine DKMT i Skupštine Javnog neprofitnog društva DKMT-a predsjedavanje je preuzela Županija Čongrad. Na sjednici je u okviru dnevnog reda usvojeno nekoliko projekata, među kojima su najvažniji oni vezani za daljnje unapređivanje zajedničkog spasilačkog tima za intervencije poslije nepogoda i prirodnih

katastrofa, planirana revitalizacija i izgradnja dviju željezničkih pruga, Segedin-Subotica i Segedin-Temišvar u dužini od 40 i 22 kilometra i razvoj Euroregionalnog informativnog centra koji će raditi na sva tri jezika DKMT, kao i na engleskom. Predviđeno je i daljnje unapređivanje turizma u euroregiji, posebno tematskih turističkih ruta nazvanih Put kadarke, Ulica rakije i Pivska staza, te specijaliziranih studijskih ponuda, kakve su one vezane za kulturno-umjetničko naslijeđe regije (secesija, art nouveaux) i drugih elemenata naslijeđa, ali i suvremene kulture, a predstavljeni su i projekti iz oblasti zaštite životnog okoliša.

AP VOJVODINA UČLANJENA U AREV

Nova članica vinskih regija

Autonomna Pokrajina Vojvodina od 28. svibnja je i zvanično članica Asocijacije vinskih regija Europe - AREV. Tijekom 18. plenarne sjednice AREV-a u Poreču, Vojvodina se, kao regija s velikim potencijalom u oblasti vinogradarstva i proizvodnje vina, pridružila obitelji od 70

članica vinskih regija iz Europe. U ime Vlade AP Vojvodine pokrajinski tajnik za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo **Daniel Petrović** podnio je zahtjev za članstvo, koji je i uvažen u AREV-u. AP Vojvodina prva je regija u AREV-u iz zemlje koja nije članica EU, ali je zaslužila pažnju vrhunskih stručnjaka koji su imali sluha predložiti ulazak Vojvodine u AREV. Daniel Petrović se zahvalio na pozivu istarskom županu **Ivanu Jakovčiću** te pozdravio skup plenarne sjednice AREVA, na čijem je čelu **Jean Paul Bachy**, riječima: »Trudit ćemo se pružiti pun doprinos stječenih znanja, ali ćemo u našem radu rado prihvatiti i dobru praksu AREV-a«.

Desetljećima daleko od očiju javnosti

Matija Evetović je bio svjedok i sudionik u burnim vremenima kada se 1918. godine prelazilo iz jednog carstva u novu južnoslavensku državu, pa onda u ratnom, okupacijskom razdoblju i na kraju u vremenu uspostavljanja nove socijalističke države.

Kroz njegovu sudbinu zrcali se i cjelokupan položaj bunjevačkih Hrvata u tom periodu, kaže profesor povijesti Stevan Mačković

U nakladi NIU »Hrvatska riječ« tiska se kapitalno djelo povjesničara književnosti i pjesnika *Matije Evetovića*, znanstvena monografija »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata«. Vijest o tiskanju ovog djela izazvala je veliku pozornost kod ovdašnjih Hrvata, jer je najvažnije djelo Matije Evetovića riznica dragocjenih spoznaja bitnih za razumijevanje prošlosti Hrvata u Bačkoj, a knjiga je dugi niz godina ostala u rukopisu, nakon što je dovršena 1941. godine.

Čitatelji će moći upoznati podatke koji su bitni za razumijevanje određenih društvenih konteksta u kojima su živjeli Hrvati u Podunavlju u doseobama koje počinju od 13. stoljeća pa nadalje, a među ostalim upoznat će i djelovanje pojedinaca koji su utjecali na očuvanje nacionalne svijesti Hrvata u Bačkoj. O djelu, koje po svom obujmu i obuhvatu spada među najznačajnije radove o Hrvatima u Podunavlju, razgovaramo s profesorom povijesti i ravnateljem subotičkog Historijskog arhiva *Stevanom Mačkovićem*.

POVJESNIČAR, SVJEDOK I SUDIONIK

»Moje istraživačko bavljenje djelom Matije Evetovića nije počelo jučer. On je jedna od markantnih i značajnih osoba u povijesti djelovanja subotičkih intelektualaca Hrvata. U početku sam raspolagao vrlo malim brojem podataka o njegovoj raznovrsnoj javnoj djelatnosti – nastavničkoj, književnoj, istraživačkoj i političkoj, no što se kaže – kako se dublje uranja u rad, tako se bogatilo fond tih podataka. U početku nisam imao namjeru jednoga dana objaviti te podatke u obliku knjige. Jednostavno, po prirodni mog posla sakupljao sam podatke i čuvao ih, a ti se podaci onda u određenom razdoblju mogu koristiti za razne svrhe«, kaže Stevan Mačković. »Do tih podataka dolazio sam putem raznih dokumenata, još od 1992. godine, od

kada radim u Historijskom arhivu. Imao sam namjeru prikupiti podatke o istaknutim intelektualcima Hrvatima s ovoga područja, pa je Matija Evetović bio nezaobilazan, a o njemu je ostalo puno podataka iz vremena prije Drugog svjetskog rata, kao i podataka nakon 1945. godine. Podatke prikupljam i čuvam ih i uvijek je lako, kada ima obrađenih podataka, složiti ih i publicirati ili ih koristiti na razne načine. Podaci su neka vrsta 'ciglica' i onda ih treba samo povezati da bi se izgradila cjelina. Dakle, sakupio sam toliko materijala da bi se sada mogla objaviti zbirka tih dokumenta koja bi svjedočila o Matiji Evetoviću.«

Govoreći o djelu Matije Evetovića »Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata«, Mačković ističe kako prije svega treba imati u vidu vremensko razdoblje kada je rukopis nastajao.

»Rukopis je završen prilično davno, 1941. godine, nakon dva desetljeća rada. Od tada je prošlo puno vremena, a danas možemo ustvrditi kako je u pitanju sveobuhvatno i temeljito djelo. Sadržaj je informativan i dan-danas i nema manjkavosti u faktografiji. Zahvaljujući dokumentima kojima je imao pristup, arhivskim spisima, kao i na osnovi literature koju je prikupljao, te na osnovi raznih izvora s kojima se upoznao, Evetović je zanatski dio posla

obavljao kao povjesničar koji koristi određene alate da bi prodro u prošla vremena. Ovo djelo ima i dimenziju svjedočanstva o uvjetima društvenih konteksta u vremenima kako je djelo pisano. Evetović je bio svjedok i sudionik u burnim vremenima kada se 1918. godine prelazilo iz jednog carstva u novu južnoslavensku državu, pa onda u ratnom, okupacijskom razdoblju i na kraju u vremenu uspostavljanja nove socijalističke države. Kroz njegovu sudbinu zrcali se i cjelokupan položaj bunjevačkih Hrvata u tom periodu.«

EVETOVIĆ KAO PARADIGMA POLOŽAJA HRVATA U SUBOTICI

Objašnjavajući ono što čini sudbinu Matije Evetovića paradigmatičnom za bunjevačke Hrvate tog perioda, Stevan Mačković kaže kako je među ovdašnjim Hrvatima, zbog niza faktora, vladala velika nepismenost na početku 20. stoljeća, dakle u vrijeme kada se Matija Evetović počeo školovati.

»Takvo je stanje bilo odraz zatečenih političko-povijesnih i socijalnih okolnosti. Bunjevački su Hrvati izbjegavali pohađanje

Stevan Mačković

mađarskih škola koje su bile najjače oruđe u procesu mađarizacije. To se najviše očitivalo kod staleža zemljoradnika. Očuvati su svoj identitet na salašima, ali je cijena bila ogroman broj tek djelomice obrazovanih ljudi. Ipak, za činovnički i srednji stalež, kome su pripadali i Matijini roditelji, slanje djece u školu je bilo neupitno, no u to vrijeme kod Bunjevaca sloj građanstva u Subotici nije bio brojan. Pojedinaac drugog etniciteta u vrijeme monarhije, kao i u vrijeme nove državne tvorevine pod žezlom Karađorđevića, nije se mogao uspinjati na društvenoj ljestvici bez prihvaćanja vladajućih političkih opcija. Isključivo kao rezultat takvog oblika djelovanja bunjevačkih Hrvata, imali smo ličnosti na najvišim pozicijama. Matija Evetović je upravo radio na prevladavanju takvog stanja kada je aktivno djelovao između dvaju svjetskih ratova i koliko-toliko nakon okončanja rata. Na profesionalnoj razini Evetović je ostvario značajne doprinose na poslovima koje je obavljao, kao javni i kulturni djelatnik i to nitko ne može osporiti«, kaže Stevan Mačković i zaključuje kako je raznovrsna djelatnost Matije Evetovića primjer koji svjedoči o dometima, ali i o problemima s kojima su se susretali bunjevački Hrvati koji su se uspjeli obrazovati, te nakon toga djelovati i ostaviti bogate prinose u svojim područjima.

Zvonko Sarić

Društveni okviri tek sad zreli za objavljivanje knjige

»Zašto rukopis nije tiskan ranije? Bunjevci su 1945. u novoj državi dočekali da ih se prizna Hrvatima, ali nije bilo mogućnosti u te dvije ili tri poratne godine objaviti rukopis, bilo je drugih problema, a poslije toga, već 1947. dolazi do progona intelektualaca iz subotičke hrvatske zajednice. Dolazi do potiskivanja svega hrvatskog, koje kulminira početkom sedamdesetih godina prošlog stoljeća i nakon toga nije bilo realno očekivati objavljivanje Evetovićeve knjige o Hrvatima u Podunavlju. Sada su se društveni okviri tako posložili da su omogućili tiskanje rukopisa u izdanju NIU 'Hrvatska riječ', pri čemu ne smijemo zaboraviti rad i zalaganje urednika nakladničke djelatnosti Milovana Mikovića da se ova knjiga najzad pojavi u javnosti«, kaže Stevan Mačković.

U PEČUHU ODRŽAN FESTIVAL OGRANAKA MATICE HRVATSKE UZ SUDJELOVANJE OGRANAKA IZ OSIJEKA, TUZLE I SUBOTICE

Prevođenje, put prema upoznavanju drugoga

Okrugli stol, dvije izložbe, dokumentarni film, koncert i kazališna predstava bili su središnji sadržaji programa koji se odvijao na trima lokacijama

Katedrala sv. Petra u Pečuhu

Foto: Stevan Mačković

U Pečuhu je 28. i 29. svibnja održan Festival ogranaka Matice hrvatske, uz sudjelovanje i ogranaka iz Osijeka, Tuzle i Subotice. Festival, čiji je organizator bio pečuški ogranak Matice hrvatske, održan je na više mjesta: u Hrvatskom klubu Augusta Šenoe i Hrvatskom kazalištu u Pečuhu te u Mohaču.

Festival je otvoren u Hrvatskom klubu pozdravnim riječima domaćina, predsjednika Matice hrvatske Ogranak Pečuh *Stjepana Blažetina*, potom dopredsjednika Matice hrvatske akademika *Stjepana Damjanovića*, predsjednika Matice hrvatske Ogranak Osijek *Ivice Vuletića*, predsjednice Matice hrvatske Ogranak Tuzla *Marice Petrović*, predsjednika Matice hrvatske Ogranak Subotica *Stipana Stantića*, predsjednika HDS-a Miše Heppa, te generalne konzulice Republike Hrvatske u Pečuhu *Ljiljane Pancirov*, a potom nastavljen radno, okruglim stolom »Prevođenje – put prema upoznavanju drugoga«, koji je za temu imao umjetničko prevođenje s hrvatskoga na mađarski i

mađarskog na hrvatski jezik u razdoblju od 1990. do 2010., s posebnim osvrtom na ulogu Osijeka, Pečuha, Subotice i Tuzle. Izlagači su bili prevoditelji *Matija Molcer* i *Zoltan Gatai*, povjesničarka književnosti i prevoditeljica *Janja Prodan*, književna teoretičarka i prevoditeljica *Kristina Petermai*, književnik i urednik subotičkog časopisa Matice hrvatske Ogranak Subotica »Klasje naših ravni« *Milovan Miković*, književnik *Josip Cvenić* i književni povjesničar i prevoditelj *Stjepan Blažetin*.

SUBOTIČKA PREVODITELJSKA ŠKOLA

Govoreći o Matiji Molceru (1935.), pijanistu, skladatelju, pjesniku, slikaru, kritičaru i publicistu, napose prevoditelju – višestruko darovitu protagonistu suvremene književne scene, koji je preveo na desetine knjiga poezije hrvatskih pjesnika ovoga podneblja, *Milovan Miković* je među ostalim istaknuo: »Premda su o prevođenju, ili o poetici prevodilaštva napisane cijele već knjiž-

nice pozvanijih, usudujem se i sam ponešto nadometnuti, prije svega kao posljedicu promatranja prevodilačkih rezultata Matije Molcera. Najprije moram istaknuti kako Molcer spada u red vrsnih poznavatelja mađarske i hrvatske kulture, a također hrvatskog i mađarskog jezika. Kao malo tko ima uvida u kojoj mjeri su govornici ovog jezičnog para uopće u stanju dijeliti predodžbe o svijetu. 'Ne želim od

hrvatske pjesme načiniti mađarsku' – ističe Molcer – 'jer bih tada iznevjerio i autora i mađarskog čitatelja, koji bi bio doveden u zabludu.' Molcer je i vrstan poznavatelj mađarskog i hrvatskog pjesništva, i starijeg i suvremenog. Ono što je možda ipak presudno, on ima pregled nad poljem (ne)prevodilaštva, što podrazumijeva uvid, doslovce, u bezbroj suptilnih pojedinosti iz mađarske i hrvatske kulture, u veli-

Milovan Miković i Ivica Vuletić

Marica Petrović, Stjepan Blažetin, Ivica Vuletić, Ljiljana Pancirov, Stjepan Damjanović i Stipan Stantić

ki broj ranije prevedenih sličnih i različitih tekstova, uz, razumije se, poznavanje nezaobilaznih konvencija i primateljevih očekivanja. Molcer, radi svega rečenog, također ima izgrađen odnos prema slobodi odstupanja, budući da ima iskustvo i znanje o svijetu prevoditelja i primaoca u procesu posredovanja kultura. Drukčije rečeno, u njemu je sretno spojen potreban i mađarski i hrvatski interkulturalni senzibilitet. Od kolike mu pomoći može biti iskustvo glazbenika, kada u pokušaju prevođenja značenjsko, ritmičko i zvukovno jedinstvo otkriva u zvučnosti mađarskih, odnosno hrvatskih riječi, iz jezika uistinu udaljenih, dok traži zadovoljavajuće, optimalno, umjetničko rješenje?»

Miković je skrenuo pozornost i na postojanje Subotičke prevoditeljske škole, koja se rađa nakon pokretanja časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja Rukovet (1955.), kada započinje i sustavna skrb za prevođenje književnih i drugih uradaka s mađarskog na hrvatski i srpski jezik. Poticatelj ovoga pothvata bio je hrvatski književnik Lazar Merković (1926.), glavni i odgo-

vorni urednik časopisa, koji je u ovome imao punu podršku i pomoć uredništva, ali i šireg kruga suradnika časopisa. Od osnutka časopisa Rukovet prijevodi dobivaju stalno mjesto na njegovim stranicama, a uz Merkovića, svoje prijevode s mađarskog (i drugih jezika) objavljuju: Sava Babić, Ivan Pančić, Gašpar Ulmer, Petar Vukov, Marija Šimoković, Mirko Gotesman i drugi.

NASTUP ZBORA COLLEGIUM MUSICUM CATHOLICUM

Nakon okruglog stola u Hrvatskome klubu slijedilo je otvaranje dviju izložaba: »Narodna nošnja i gastronomija Hrvata Bosne i Hercegovine« te »Prozori i lica«, izložba grafičara Lászla Istvána koji je osmislio niz naslovnica hrvatskih knjiga objavljenih u posljednjem desetljeću u Peču. Istoga dana program festivala nastavljen je u pečuškom Hrvatskom kazalištu s programom naslova »...irena vrkljan... samo knjige, albumi i plehnata kutija«. Riječ je o projekciji dokumentarnog filma čiji su autori Helena Sablić-Tomić i Davor Šarić (produkcija: Oksimoron iz Osijeka i Digital film iz Šibenika). Slijedio je koncert komornog ansambla iz Subotice. Nastupio je Collegium Musicum Catholicum, za kojim je slijedila kazališna predstava, produkcija Hrvatskog kazališta »Raskošno cvjetaju moje ruže«, priča o ljubavi A. P. Čehova i Olge Knipper, u režiji Józsefa Bodonyia. Za sudionike festivala 29. svibnja organiziran je cjelodnevni izlet u Mohač, posjet Šatorišću (Sátorhely) i razgledavanje spomen-parka posvećenog Mohačkoj bici, a potom uz stručnu pomoć ravnatelja mohačkog muzeja Jakše Ferkova razgledavanje etnografske zbirke Muzeja »Dorottya Kanizsai«.

Branka Pavić-Blažetin

U Hrvatskom klubu su otvorene izložbe Narodna nošnja i gastronomija Hrvata Bosne i Hercegovine

PREČ. ZLATKO KOREN, ŽUPNIK I REKTOR SVETIŠTA U MARIJI BISTRICI

Dužni smo sačuvati ono što su naši pretci stvorili

Nisam očekivao da će Subotica u sebi imati utisnut toliki trag kršćanskih vrijednosti u crkvama, kapelama, u prekrasnim križevima krajputašima, u ljepoti subotičkih zvonika, to, moram priznati, stvarno nisam očekivao

Razgovor vodio: Čaba Kovač

Rektor nacionalnog svetišta u Mariji Bistrici, preč. Zlatko Koren, prvi je put Bačku pohodio na poziv župnika župe Marije Majke Crkve u Subotici mons. dr. Andrije Kopilovića, u povodu proštenja tzv. šandorske crkve 24. svibnja. Tu smo prigodu iskoristili za intervju s preč. Korenom.

HR: Biti rektorom nacionalnog svetišta velika je odgovornost, čast, a ujedno i izazov. Što biste istaknuli iz života rektora nacionalnog svetišta?

Istaknuo bih kako, što sam dulje u Mariji Bistrici to više primjećujem da je to izazov i da je to odgovornost. Naime, u Hrvatskoj na nekih 10 župa jedna je posvećena Blaženoj Djevici Mariji. Marija Bistrica je od 1971. posvećena hrvatskim nacionalnim svetištem, znači mjestom koje je središte naše povezanosti s Isusovom i našom majkom Marijom. Nije jednostavno, nije ni preteško, potrebno je puno planiranja, puno strpljivosti, puno organizacijske dovtljivosti, puno povezivanja, puno kontakata kako bi se mogao ostvariti život jednoga svetišta. Činim li to u ovome trenutku dobro? Osobno nisam nikad zadovoljan u potpunosti onim što je učinjeno, no uvijek postoji mogućnost da neke stvari korigiramo u nekim drugim planovima i aktivnostima, a s treće strane na neki način Marijin dom i Marijina toplina nikada u Mariji Bistrici ne smiju izostati. Proštenište ili hodočasničko mjesto ima prvenstveno izazov u zdravom navještaju vjere, zatim u slavlju sakramenta, osobito pomirenja, zatim u euharistijskom slavlju, a prije toga u brojnim pučkim pobožnostima, a na Mariji Bistrici je u tom smislu osobito dragocjena Bistrička kalvarija i pobožnost križnoga puta. Na neki način susretljivost prema onima koji su dobronamjernici a pohađaju Mariju Bistricu i nisu vjer-

nici, i organiziranje snažnih duhovnih sadržaja za one koji su tamo došli kao hodočasnici, kao vjernici. To su dva područja u kojima je potrebno pronaći na neki način uporište za svoje djelovanje.

HR: Tu dolazi jako puno ljudi iz Hrvatske i inozemstva, i naši bački i srijemski Hrvati hodočaste redovito svake godine. Imate li priliku susresti se sa svim tim hodočascima?

Nažalost, prilike za susret s hodočascima nisu baš toliko česte zato što najviše hodočasnika dolazi nedjeljom, a najveći broj od tih što dolaze u Mariju Bistricu, od tih nekih 600, 700, možda i 900 tisuća hodočasnika godišnje, dolaze u kolovozu, tako da se ne mogu osobno susresti sa svim hodočascima. Mogu se s njima susresti kroz svećenike koji su moji suradnici, a najdragocjeniji susreti u Mariji Bistrici su upravo oni koji su kroz sakrament ispovijedi, pokore ili pomirenja. To su osobni susreti koji, nažalost, nisu ostvareni samo sa mnom, ali su ostvareni s brojnim svećenicima koji tako ispovijedaju,

jer svaki dan u Mariji Bistrici ispovijedaju dvojica svećenika, a u ljetnim mjesecima je i do 40 svećenika prisutno tijekom jutarnjih sati i tamo su na raspolaganju za taj sakrament.

HR: Volite li što ste župnik bistrički?

Nikad kao svećenik nisam razmišljao o tome gdje bih to bio župnik, niti sam se vodio načelom hoću li nešto voljeti ili neću voljeti, nego jednostavno – ja sam sada tu, drago mi je da sam u tom svetištu jer sam spoznao mnoge nove spoznaje koje na nekom drugom mjestu ne bih znao. Naime, Zagrebačka nabiskupija na primjer ima 300 župa, a dok nisam postao župnik na Mariji Bistrici ne znam jesam li znao nabrojiti 40 župa. Sada ih znam gotovo svih 300 nabrojiti, evo, recimo, to mi je jedno bogatstvo. Drugo mi je bogatstvo što sam po toj službi rektora svetišta često pozvan i negdje drugdje predsjedati misnim slavljem, kao danas ovdje u Subotici, uz dan župne adoracije, uz proštenje u župi, uz god župe, uz naslovnika župe i to mi stvara jednu potpuno

drugačiju sliku o mojoj svećeničkoj službi i otvara mi prostore za susrete s mnogim ljudima.

HR: Kakvo je vaše iskustvo sa susreta u Subotici i jeste li ranije dolazili u ovaj grad?

Ja sam evo prvi put u Subotici. Suboticu sam vidio kroz neke monografije koje su mi darovali vaši svećenici, nešto sam malo gledao preko interneta, nešto malo proučavao kada sam imao u planu da ću s vjernicima doći na jedno hodočašće ili studijsko putovanje. Impresivna mi je ljepota zemlje, onda ono što mi je impresivno je koliko je veliki postotak poljoprivredne zemlje ovdje obrađen za razliku od Hrvatske gdje je, što se god ide bliže Zagrebu, taj postotak daleko manji. I ono što je na mene ostavilo snažan dojam bilo je razgledanje Sombora, gdje sam bio oko sat vremena, i u središtu Subotice nešto manje od sat vremena i sve to što čovjek može vidjeti na slikama, fotografijama i internetu nije ni djelić one impresije koju stvarnost ostavi na čovjeka kada se susretne sa svim

tim građevinama. Nisam očekivao da će Subotica u sebi imati utisnut toliki trag kršćanskih vrijednosti u crkvama, kapelama, u prekrasnim križevima krajpatašima, u ljepoti subotičkih zvonika, to, moram priznati, stvarno nisam očekivao. I ne znam koji bi hrvatski grad, osim Raba, imao tako blizu tolike zvonike. Ne znam točno. Moglo bi se možda reći Dubrovnik, koji u svom srcu ima četiri zvonika, pa grad Rab ima tri-četiri ovako vrlo blizu i ne znam gdje bi to bilo tako zgusnuto kao što je ovdje u Subotici. Iz toga

Marija. Kada sam se vozio autom ovdje od granice, onda sam tražio radijske postaje i to je u biti činio kompjutor ugrađen u radio u autu i onda se na onom vidljivom dijelu ispisalo Radio Marija. Prvo sam mislio kako se čuje Radio Marija iz Hrvatske, a onda sam, kad sam slušao, shvatio da je to Radio Marija s ovih vaših prostora. Imam vrlo lijepo iskustvo s Radio Marijom u Hrvatskoj zato što oni gotovo dva puta mjesečno prenose misu iz svetišta Majke Božje Bistričke i k tome se svaki četvrtak javljam

je nešto za što treba čestitati i što može biti jedna škola ekumenizma ne samo za nas na ovim prostorima, nego i za neke u svijetu. Ja sam često, a i sam sam u povjerenstvu za ekumenizam i dijalog Zagrebačke nadbiskupije, slušao kako nam neki iz svijeta tumače kako smo premalo ekumenski otvoreni, pa sam uvijek onda iznosio primjer svojih prvih svećeničkih dana kada su u Bjelovaru i u njegovoj okolini jedna uz drugu stajale katolička i pravoslavna crkva i na sprovodima svih župljana zvonila zvana s obiju

ili zašto bih se ja uputio u svoju vjeru, u svoju baštinu, pa i tako imam podosta godina. No, nikada nije kasno. Evandjelje je u tome jasno kad govori o radniku posljednjeg trenutka, o radniku posljednje minute koji je dobio jednaku plaću kao i onaj koji je radio od jutra. Zato bih sve slušatelje Radio Marije pozvao da uglavnom budu oni koji će biti otvoreni učenju zajedno s Radio Marijom i pozvao bih ih da budu hrabri i u postavljanju pitanja. Možda se nekada netko pita zašto bi on trebao nazvati i pitati. Mislim da za sve ono što nam nije jasno, tim ćemo pitanjem pomoći i sebi i drugima da nam neke stvari budu jasnije. U tom smislu bih stavio naglasak na to da slušatelji ovoga cijenjenog radija budu otvoreni za primanje evandeoskih poticaja s ovoga radija, ali i da se uključe i u dijalog, to jest u traženje odgovora. Mi vjernici na ovoj zemlji smo tragatelji, mi smo putnici.

I treća dimenzija jest hodočasnička dimenzija. Hodočašće nije vjerski turizam. Hodočašće nije tek stav jednoga trenutka, hodočašće je duboko upisano u dušu Svetoga pisma i ono nas kao hodočašće povezuje sa svim religijama, jer u svim religijama je upravo ta svijest da je čovjek putnik jedna od značajnijih svijesti. I u tom smislu bih naglasio da budemo hodočasnici, da rado pohađamo crkve, da rado pohađamo Marijina svetišta i da u tim Marijinim domovima budemo svjesni da smo na ovoj zemlji putnici, a da to putovanje učinimo što ugodnijim kako bismo prispjeli onom konačnom cilju, a to je biti u zajedništvu ljubavi Oca, Sina i Duha Svetoga.

Želim istaknuti svoju zahvalnost mons. *Andriji Kopiloviću* koji je me je pozvao u Suboticu i potvrditi svoje iznenađenje jer ovakvu zajednicu nisam očekivao. U biti, ne znam što sam očekivao, ali sam zadivljen ljepotom liturgijskog angažmana župljana ove župe i njihovih prijatelja – od ministranata, pjevanja, čistote liturgijskog prostora do skladnosti molitvi, do ljepote sudjelovanja u samoj pričesti bez nekih guranja i gužvi. Sve su to pokazatelji da svećenici ovdje u Bačkoj jako puno rade. I zato izričem svoje divljenje braći svećenicima koji ovdje navještaju vjeru u Isusovo uskrsnuće i skrbe se za svoje vjernike, stvarno im valja čestitati, trebamo ih podržati i mi iz okruženja, ali prvenstveno njihovi vjernici.

U Mariji Bistrici od 2004.

Zlatko Koren rođen je u Zagrebu 1967. godine, gdje je završio osnovnu i srednju školu i Teološki fakultet. Za svećenika se zareadio 1995. i službovao je u više župa: kao župni vikar ili kapelan u Bjelovaru u župi svete Terezije Avilske, koja je ovih dana postala katedrala, zatim u župi sv. Petra apostola u Vlaškoj ulici u Zagrebu, zatim u Svetoj Nedjelji, a potom je bio upravitelj dviju nov osnovanih župa u zagrebačkom predgrađu – župe Kerestinec i župe blaženog Alojzija Stepinca. Župnikom i rektorom nacionalnog hrvatskog svetišta u Mariji Bistrici postao je 2004. godine.

što čovjek vidi rada se silan ponos na tu baštinu koja je iznikla iz evandjelja. Svega toga ne bi bilo da naši stari, naši pretci nisu povjerovali Isusu Kristu, da nisu primili kršćanstvo i da u tom kršćanstvu nisu rasli. I to je baština koja ne samo da budi ponos, nego i obvezuje. Ako su naši pretci znali stvoriti ovo što mi danas imamo i čemu se divimo, onda smo mi to dužni sačuvati za buduće generacije.

HR: Imate li u Mariji Bistrici iskustvo s Radio Marijom ili ste, možda, dok ste dolazili ovamo slušali ovaj program?

Mi u Mariji Bistrici imamo radijsku postaju koja pokriva cijelo Hrvatsko zagorje, to je Radio Marija Bistrica. Ta je radijska postaja u vlasništvu svetišta Majke Božje Bistričke 75 posto i 25 posto u vlasti lokalne samouprave. Nisam znao da se na prostorima Bačke čuje Radio

izravno u eter i iznosim što će se to u Mariji Bistrici dogoditi i osvrćem se na ono što se dogodilo. I mnogo puta mi znaju vjernici reći kako su došli na Mariju Bistricu zato što su čuli poziv ili zato što su preko Radio Marije čuli što će tamo biti. Radio Marija je snažan glas koji nas povezuje, koji nas već sada čini Europom jer mnoge zemlje imaju Radio Mariju. Radio Marija je na simpatičan način ustrojena, ima brojne suradnike diljem svijeta a i ovdje kod nas.

HR: I naša Radio Marija je u sastavu svjetske obitelji. Možete li uputiti poruku i slušateljima ovdašnje Radio Marije?

Ono što me se dojmilo dok sam slušao Radio Mariju vozeći se kroz Bačku, jest da je Radio Marija ekumenski radio, da ima program za vjernike katolike i vjernike pravoslavne. I ta podjela satnice programa

crkava, i to automatizmom. Obitelj pokojnika je dogovorila to zvonjenje u katoličkoj crkvi, ako su bili katolici, i onda bi zvonar katoličke crkve obavijestio kolegu iz pravoslavne crkve. I obratno, obitelj bi za pravoslavnog vjernika dogovorila u pravoslavnoj crkvi i on bi obavijestio katoličkog. Jedna vrlo lijepa gesta zajedništva, a nije ta gesta jedina, tako da mi je ova ekumenska dimenzija ovoga radija posebno dragocjeno iskustvo i nisam znao da tako nešto postoji.

Drugo, volio bih kod svih stanovnika ove prelijepe zemlje probuditi ponos na ljepotu kršćanske baštine ali i obvezu da ta kršćanska baština bude i u ovome trenutku življena na jedan osobit način i da svatko od nas može biti bolji i bolji kršćanin. Možda se nekome čini – pa prekasno je sada za mene, pa što bih ja još danas mogao naučiti

SRIJEMCI I SRIJEMSKI PROGNAJNICI U ZAJEDNIŠTVU

Hodočašće u Nacionalno svetište Mariju Bistricu

Hvala dragom Bogu što je pomogla jednima da ostanu, a dala snagu onima koji su bili svjesni da moraju otići, jer da nisu otišli sudbina bi nam svima bila puno gora, rekao je Mato Jurić

Apostolskom konstitucijom »Munificentissimus Deus« (Predarežljivi Bog) papa Pio XII. proglasio je 1. studenoga 1950. godine posljednju službeno proglašenu dogmu Katoličke crkve koja kaže da je »Bezgrešna Bogorodica vazda Djevica Marija, ispunivši tijekom zemaljskog života, bila s dušom i tijelom uznesena u nebesku slavu«. Prije službenog proglašenja dogme Papa je »opipao bilo« čitave Crkve, ispitavši sve katoličke biskupe postoji li među Božjim pukom ta vjera. Odgovor je bio pozitivan i jednoglasan.

I na ovim našim prostorima katolici su poznati po svojoj posebnoj odanosti Majci Božjoj, posrednici između Boga i čovjeka, nazivajući je u svojim molitvama i pjesmama »majkom i kraljicom Hrvata«, tako da svetišta Blažene Djevice Marije karakterizira velika masovnost te se svake godine u njih slijevaju stotine tisuća ljudi u posebnom hodočasničkom zanosu. U svojoj suštini Blažena Djevica Marija sažima svu srdačnost kršćanskog mnoštva prema Ženi koja je postala Majka Bogočovjeka Isusa Krista te vjerovanja kako je bezgrešna Djevica, sačuvana i čista od svake ljage istočnog grijeha, ispunivši tijekom zemaljskog života s dušom i tijelom bila uznesena u nebesku slavu. I premda je vjernici časte kao slavnu kraljicu na nebu, ipak

su sigurni da ih ona, puna milosti, zagovara te stoga mole puni pouzdanja njezinu zaštitu.

U najveće marijansko svetište u Republici Hrvatskoj Mariju Bistricu, mjesto udaljeno pedesetak kilometara od glavnog grada Hrvatske, i ove je godine tradicionalno zadnje subote u mjesecu svibnju hodočastilo oko 200 hodočasnika iz srijemskih župa u zajedništvu s isto toliko srijemskih hodočasnika iz cijele Hrvatske, koji su devedesetih godina prošlog stoljeća prognani iz svog zavičaja.

SVI KOD KUĆE

Organizator hodočašća je Srijemska biskupija, a organizaciju hrvatskog dijela srijemskih hodočasnika na sebe je preuzela Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata.

»Ovdje smo svi kod kuće, ovo je Marijin dom, ovo je dom Majke Božje Bistričke, a sveta misa koju ovdje slavimo u radosti našeg zajedništva i povezanosti neka nas ispuni nadom i ljubavlju za svakog čovjeka«, rekao je u pozdravnom govoru dobrodošlice upravitelj Nacionalnog svetišta Blažene Djevice Marije u Mariji Bistrici župnik Zlatko Koren, dok je središnje euharistijsko slavlje u crkvi na otvorenom Blaženog Alojzija Stepinca predvodio nadbiskup za-

grebački kardinal Josip Bozanić uz koncelebraciju srijemskog biskupa mons. Đuro Gašparovića i dekana mitrovačkog dekanata Eduarda Španovića.

»Slavlje Marijina uznesenja na nebo poziva nas da živimo u vjeri i nadi, ne dopuštajući da nama ovlada kultura usmjerena jedino na ovozemaljske stvarnosti«, rekao je tom prigodom kardinal Josip Bozanić i dodao, kako je Blažena Djevica Marija kršćanski izraz nade, budućnosti i radosti, kada su naš pogled i srce usmjereni prema Isusovoj majci.

Budući da su, osim srijemskih hodočasnika, sv. misi prisustvovala i djeca iz zagrebačkih dječjih vrtića kardinal je Majčinskom zaboru Bogorodice u svojoj molitvi posebno preporučio vrtićku djecu, kao i novorođenu djecu i njihove majke.

Govoreći o nacionalnim svetištima srijemski biskup mons. Đuro Gašparović ustvrdio je kako u njima vjernici mole, pjevaju, slave Gospu i preko nje njezina sina Isusa. »Teološko načelo o vjerskom osjećaju vjernika (lat. sensus fidelium) dokazuje da su vjernici već davno objavu Gospe proglasili nadnaravnim i za njihov duhovni život bitnim, a Crkvu ne predstavljaju samo biskupi i crkvene strukture nego sav narod Božji, skupljen oko uskrsllog Isusa Krista u Crkvi«, rekao je biskup Gašparović uz naviještanje otajstva Marijina uznesenja u nebesku slavu, a

to za vjernike danas znači nadu u bolja vremena, u optimizam vjere, nade i ljubavi.

Po svršetku svete mise Zajednica protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata organizirala je zajednički ručak za sve srijemske hodočasnike uz višesatno zajedničko druženje.

USAĐENA LJUBAV PREMA RAVNICI

Ni predsjednik Zajednice Mato Jurić nije skrivao svoje zadovoljstvo okupljanjem Srijemaca s obiju strana granice ustvrdivši kako je ovaj tradicionalan skup još jedan dokaz srijemskog zajedništva i njihove duboko usađene ljubavi prema Bogu, čovjeku i ravnici, te da su marijanska svetišta ognjišta vjere i u najtežim trenucima naše povijesti. »Danas smo se došli zahvaliti Majci Božjoj Bistričkoj za sve što nam je do sada dala, što je bila s nama u onim teškim vremenima kada smo odlučivali ostanu ili otići. Hvala dragom Bogu što je pomogla jednima da ostanu, a dala snagu onima koji su bili svjesni da moraju otići, jer da nisu otišli sudbina bi nam svima bila puno gora«, rekao je Mato Jurić.

Srijemsko hodočašće završeno je križnim putem pokraj crkve na otvorenom Blaženog Alojzija Stepinca te poslijepodnevnim obilaskom zagrebačke prvostolnice i molitvom za Blaženog Alojzija Stepinca.

Zlatko Žužić

Hodočasnici iz srijemskih župa u vjerskom zajedništvu sa srijemskim hodočascima iz cijele Hrvatske

CIJENE RASTU, DINAR PADA, NEZAPOSLENI SE GURAJU NA BURZI, ZAPOSLENI KRPE KRAJ S KRAJEM

Slika je sumorna, ali može biti i gora

Deset međusobno povezanih ekonomskih procesa koji, utječući jedni na druge, skupa stvaraju lošu makroekonomsku situaciju * U životu nas održava MMF koji nas, međutim, ujedno tjera i u dužničko ropstvo * Vlada radi koliko može, a pravo je rješenje jedino u pokretanju proizvodnje

Čim je tečaj dinara počeo naglo kliziti, bez zaustavljanja više od četiri dana, bilo je jasno da stvar nije prolaznog karaktera. Odmah je povećana cijena benzina na rekordnih gotovo 120 dinara po litri, što je onda zamajac za sva ostala poskupljenja. U trgovinama su već postavljene, ili će do sredine mjeseca biti postavljene nove, dakako više cijene: ulja, šećera, mlijeka, mliječnih proizvoda, piva, kućne kemije, papirne galanterije i konditorskih proizvoda. Ne poskupljuje dakle luksuz, nego osnovne životne namirnice, što posebno pogađa srednji i niži imovinski sloj građana.

Istovremeno, radnici u Srbiji primaju u prosjeku najniže plaće u regiji, 320 eura mjesečno. Zarade su veće svuda oko: u Makedoniji su 330,83 euro, u Bosni i Hercegovini 394,50, Crnoj Gori 456, Hrvatskoj 724,13, a u nedostižnoj Sloveniji 935,11 eura. A mirovine? U Srbiji su one u prosjeku tek 217 eura. Visoka je i stopa nezaposlenosti (službeno 17 posto, premda drugačiji modeli izračuna govore i o preko 30 posto?!). Nismo baš na dnu, ali tu smo negdje. Srbiji će trebati bar još 15 godina da dosegne razinu bruto društvenog proizvoda iz 1989. godine.

TRI OBROKA DNEVNO NISU STANDARD

S druge strane, predsjednik Vlade i dio ekonomista objavili su kako je Srbija izašla iz recesije. I da je najuspješnija zemlja regije. Da će

u ovoj godini rast BDP-a iznositi 2 posto, a iduće čak 3 posto. Prognoze za regiju ostaju na mizer-nih 0,3 posto. Ne može se reći da to nije istina, no svatko koristi podatke koji mu odgovaraju. Srbija će sigurno, kad krene, imati brži rast

od ostalih, jer joj je i polazna točka dosta niža od ostalih. No, optimistična ekonomska predviđanja ne mogu nadjačati subjektivni osjećaj većine ljudi u zemlji, da je situacija teška, možda gora nego ikad. Jedino ratova nema. Nema više niti socijalnih ventila, koji su građane držali iznad vode u vremenima hiperinflacije i sveopće nestašice i bijede 90-ih. Ventila nema jer je pravna država stegla obruč, pa je i 'muvanja' i sive ekonomije manje. Bar za običan puk.

Vlada je granicu siromaštva utvrdila na primanjima od 80 eura mjesečno po osobi, a takvih je u Srbiji više od 700.000, ili 6,9 posto stanovništva. Profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu *Vladimir Vuletić* neki je dan u medijima objavio rezultate istraživanja po kojima oko 30 posto građana Srbije živi na ivici egzistencije. »Ne, ne gladuju, slučajevi smrti od gladi ovdje su još uvijek sporadični, Srbija nije u Africi«, kaže Vuletić, ali ovo je 21. stoljeće i ljudima treba više od tri obroka dnevno. Oni hoće pristojan život, školovanje, sport i strane jezike za djecu, obnavljanje garderobe i namještaja, auto mlađi od 10 godina, ljetovanje. A to može samo 15 posto stanovništva. Preostalih

Poskupljenja

Ako već nije, očekuje se da ovih dana poskupi: ulje za 23,5 posto, mlijeko i mliječni proizvodi 2-3 posto, pivo 3-5 posto, slastice 2-5 posto, kućna kemija 2-5 posto, sredstva za osobnu higijenu 2-5 posto, toalet papir 2-5 posto, šećer za 1-3 dinara po kilogramu.

Darko Vašina, radnik iz Plavne

Dopunjujemo se radom u poljoprivredi

Već nekoliko godina radim u vodoprivrednom društvu »Dunav«, čije je sjedište u Bačkoj Palanci. Imao sam sreću uposliti se u tvrtki koja i danas, u vrijeme gospodarske krize, uspješno posluje. Zadovoljan sam plaćom koju ostvarujem, a i isplata je redovita. Oženjen sam i imam dvoje djece. Supruga još nema stalno zaposlenje, a troškovi života su visoki, te kućni proračun dopunjujemo dodatnim radom u poljoprivredi. Ipak uspijevamo solidno živjeti i osigurati nama i djeci sve što je potrebno. Nažalost, to kod mnogih u našem mjestu nije slučaj, mnogi su ostali bez posla, a neki ga ne mogu niti naći. Zahvaljujući redovitim mjesečnim primanjima naša egzistencija nije upitna, a život uspijevamo dobro organizirati i pokraj toga što mi je posao terenski i poprilično udaljen od Plavne. U svakom slučaju nemam problema s prijevozom jer mi tvrtka priznaje i te troškove.

Marko Jerković, radnik iz Sonte

Žao mi je što unucima ne mogu pružiti više

Radim u srednjoj tehničkoj školi u Apatinu na mjestu ložača. Danas ne možemo govoriti o zadovoljstvu ili nezadovoljstvu svojim plaćama. Kriza je duboka, a bojim se da, iako političari govore drugačije, još nismo dotakli dno. Plaći se uopće više niti ne radujem. A i kako ću, kad znam da je već unaprijed potrošena. Stalno se govori o racionalizaciji, cijena rada je na jako niskoj razini, plaća mi nije ni za dinar viša no što je bila prije nekoliko godina. Pogledajte samo koliko su za to vrijeme poskupjeli kruh, struja, voda, porezi, takse, suvišno je sve i navoditi. Kad sve poplaćamo supruzi i meni ostaje vrlo malo za život, tako da nam puno znači sve ono što sami uzgojimo u svojem dvorištu i u svojem vrtu. Žao mi je samo što unucima ne mogu pružiti više, jer oni su naš život, naša budućnost.

55 posto (preko 4,5 milijuna?!), muče se i snalaze na razne načine. Uglavnom sastavljaju kraj s krajem, a s obzirom da kriza traje već 20 godina, sve su više apatični, o čemu također postoje relevantna istraživanja.

Zapravo je riječ o povezanim ekonomskim procesima, ili problemima, koji, utječući jedni na druge, skupa stvaraju lošu makroekonomsku situaciju. Prvi od tih procesa svakako je drastičan pad proizvodnje, koji ne treba posebice niti dokazivati. Dovoljno je samo baciti pogled na nekadašnje gospodarske gigante u svakom ovdašnjem mjestu, pa biti dobar ekonomist. Bez proizvodnje nema oporavka. Nema te usluge koja može nadomjestiti novostvorenu vrijednost, poglavito u zemlji u kojoj su turizam ili tranzitna trgovina tako slabašno razvijeni.

Drugi je tečaj domaće valute. Od uvođenja eura 2002. dinar je pao za čak 70 posto (sa 60 na 103 dinara za euro), što se nije dogodilo praktički niti jednoj tranzicijskoj zemlji. Pad dinara realno je smanjivao kupovnu moć stanovništva, a u posljednje dvije godine prosječna je plaća u Srbiji niža za 50 eura. Tečaj nacionalne valute u izravnoj je vezi sa snagom gospodarstva. To znači da je pad

vrijednosti dinara i dalje očekivan.

Treći je inflacija. Ono što trenutno predstavlja opći rast cijena svakako nije hiperinflacija iz prošlog desetljeća, ali jest činitelj koji ozbiljno pridonosi sve plićem džepu ovdašnjeg čovjeka. Različitim matematičko-statističkim akrobatikama, ali i zbog smanjene tražnje za robom, inflacija se uglavnom održava na planiranim postocima, 6 plus-minus 2 posto, no i to je više privid. Svatko tko redovito odlazi u nabavu potrepština to jako dobro zna. Istina je da ne poskupljuje sve, ima i onoga što pojeftinjuje, nekretnine, recimo, ali zbog toga teško da je ikome lakše. I stan je danas luksuz.

Četvrti je nezaposlenost, u tijesnoj vezi s padom proizvodnje. Armija nezaposlenih svakim je danom sve veća, a sve mjere samo su vatrogasne. Jedini je lijek u povećanju proizvodnje, a to je onda zatvaranje kruga nemoći.

POZAJMICE KAO DAROVI DANAJACA

Peti je problem veliki broj umirovljenika, čije inače male mirovine predstavljaju sve veće opterećenje za društvo. Iako je prosječna mirovina u Srbiji tek 217 eura, više od 1,6 milijuna umirovljenika

Puni kafići i skupi automobili

Statističkim podacima i subjektivnom osjećaju građana suprotstavlja se svakodnevna slika s beogradskih ulica, recimo. Puni kafići i skupi automobili u potpunom su neskladu sa stanjem koje se obično opisuje katastrofičnim. Objašnjenja ipak ima. Menadžeri, inženjeri, profesori, općenito stručnjaci, zarađuju prilično dobro, preko tisuću, pa i 2 tisuće eura. Ako u gradu s 2 milijuna stanovnika samo 10 posto građana uživa takva primanja, to je već 200.000 dobrostojećih i njihovih obitelji. A ima ih i više, jer je gotovo sve gospodarstvo skoncentrirano u glavnom gradu, tamo je najviše stranih tvrtki, najviše zaposlenih, najbolji su poslovi, najviše plaće i najveće mogućnosti.

godišnje na bankarskim šalterima i na druge načine podigne preko 4 milijarde eura koje netko prethodno treba i zaraditi. Izgleda da je otpočela naplata za višegodišnju pogrešnu politiku prekomjernog umirovljavanja, kada su iz radnog odnosa izravno u mirovinski sustav odlazili relativno mladi i još uvijek radno sposobni ljudi.

Šesti je birokracija, odnosno preglomazni državni sektor koji u Srbiji zapošljava čak pola milijuna

ljudi, koji ništa ne proizvode (što ne znači da i ne rade, ali ipak ne stvaraju novu vrijednost), a imaju relativno dobre plaće. Deset posto bi ih odmah trebalo otpustiti, takav je bar najnoviji dogovor s MMF-om, ali i otpuštanje košta. Ako negdje u ovoj zemlji pravosuđe funkcionira, onda je to u radnom pravu, gdje sudovi vrlo rado vraćaju na posao protuzakonito otpuštene radnike. Drugim riječima, ako se država ili tvrtka žele riješiti

Damir Šimunov, profesor tjelesnog odgoja iz Bačkog Monoštora Proračun pune iz džepova građana

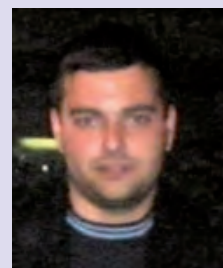

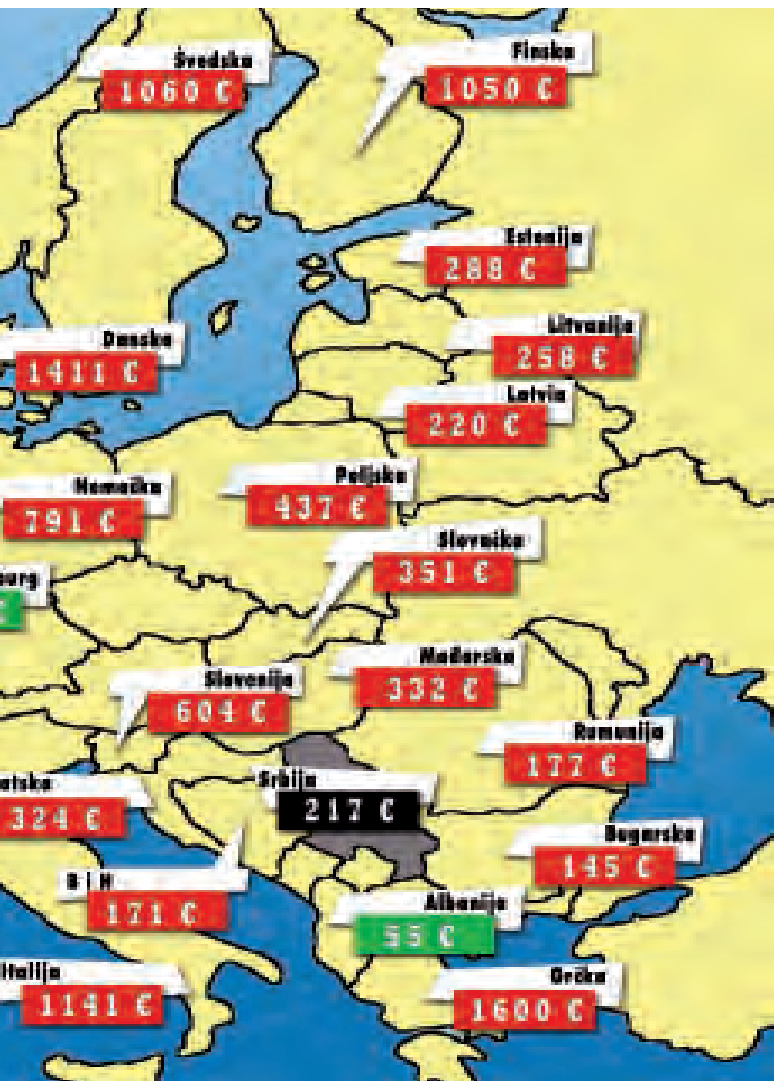
U odnosu na ranija vremena, plaće u prosvjeti su dostigle solidnu razinu. Međutim, u odnosu na današnje troškove života, njihova vrijednost se gubi. Iako političari stalno govore o mjerama štednje, te iste mjere primjenjuju se samo na naša osobna primanja. Struja, voda, živježne namirnice, porezi, takse, ogrjev, nafta i naftni derivati poskupljuju maltene bez kontrole. Država u nedostatku ekonomski gledano zdravih

izvora prihoda proračun puni svim mogućim zahvatnjima u džepove svojih građana. Tako i pokraj na prvi pogled solidne plaće, ne mogu razmišljati o nekim komotnijim izlascima, o kupovini boljeg auta, pogotovo ne o ljetovanjima ili zimovanjima. Standard nam je drastično srozao i mislim da će trebati jako puno vremena da kao pojedinci dođemo na pozicije na kojima smo bili do prije dva desetljeća.

Marko Barat, čuvar iz Srijemske Mitrovice Nedovoljno za osnovne potrebe

Zaposlen sam na određeno vrijeme kao čuvar-portir u srijemskomitrovačkoj bolnici. Kako još živim u

viška zaposlenih, moraju platiti otpremnine, a država još dodatno mora platiti zdravstveno osiguranje i socijalnu pomoć, što je sve skupa novi namet za one koji nastavljaju raditi.

Sedmi je prezaduženost, kako pojedinaca kroz kredite, tako i sveukupnog društva kroz inozemnu pomoć, državne aranžmane i sveopću nelikvidnost. Zasad je nešto gora situacija kod pojedinaca, koji su nakon rata, a onda i poslije

demokratskih promjena tako očekivano uletjeli u kredite, dok je država prošla bolje, budući da zbog sankcija gotovo deset godina nije imala mogućnosti za redovito zaduživanje. Oni koji su ušli u kredite s deviznom klauzulom najbolje znaju kako im je. Zbog klizanja tečaja dinara, otplatni su im obroci stalno veći. I veći. A što se tiče MMF-ovih pozajmica koje nas praktički drže na životu, više sliče darovima Danajaca. Otplaćivat će ih i

Rast mjesečne otplate kredita

Ako je netko, recimo, 30. studenoga 2009. godine podigao kredit za stan u iznosu od 34.000 eura na 20 godina, koji otplaćuje 285 eura mjesečno, prvi mu je obrok iznosio 27.006 dinara. Već sljedeći, prosinački obrok bio je veći iznosio je 27.328 dinara, u siječnju 28.062, veljači 28.396, ožujku - 28.431, travnju 28.291, te svibnju 29.300. Samo za pola godine mjesečni iznos otplate kredita porastao je za 8,5 posto.

naša i nerođene generacije, a to se kolokvijalno naziva dužničkim ropstvom.

Osmi je korupcija ukorijenjena u sustav, koja odvraća ulagače i na duži rok odgađa priljev stranog kapitala, bez kojega nema pokretanja gospodarskog ciklusa.

Deveti je prespori hod na putu prema Europskoj Uniji, zbog čega zemlja nema pristupa svim fondovima namijenjenim zemljama kandidatima i članicama, nego tek pretpripravnim koji su, u odnosu na navedene, skoro na razini simblike.

I, na koncu, da ne bismo ostali na neugodnoj asocijaciji o devet Danteovih krugova, navest ćemo i deseti problem koji ekonomsku situaciju čini sumornom, a to je očajno stanje cestovne i općenito prometne infrastrukture. Već nas i ovako mnogi zaobilaze, a ako bi meksička serija o autocesti kroz ravnu Vojvodinu još malo potrajala, vjerojatno bi prirodni potencijal Srbije, kao povijesnog raskrižja istoka i zapada, zadugo ostao neiskorišten.

DVA DESETLJEĆA KRIZE UBIJA OPTIMIZAM

Budući da kriza traje već dva desetljeća, optimista je sve manje. Ipak, život ide dalje. MMF je Srbiji 2009. odobrio kreditni stand-by aranžman od 2,9 milijardi eura namijenjen jačanju deviznih rez-

vi, od čega je Srbija dosad iskoristila oko 1,3 milijarde. Prošle su godine također zamrznute plaće, mirovine i zapošljavanje u javnom sektoru, a plaće nisu nominalno rasle iako je dinar od 2008. pao za 32 posto, sa 78 dinara za euro na 103 dinara. Plan je i da se do 2015. udio mirovina s 13 posto BDP-a smanji na 10 posto, te plaća s 10 na 8 posto. Vlada također priprema specijalne antikrizne mjere u slučaju da se kriza iz Grčke prelje u Srbiju.

Država je u 2010. dosad plasirala i oko 600 milijuna eura kredita: poduzećima oko 492 milijuna eura za likvidnost, a građanima 82 milijuna eura potrošačkih kredita. Umjesto 8 posto, građani i poduzeća zahvaljujući državnoj pomoći plaćaju na to kamatu od 6,5 posto. Država želi potaknuti potrošnju stanovništva odobravanjem subvencioniranih stambenih i potrošačkih kredita – do 3000 eura na tri godine, za domaći namještaj, bijelu tehniku, građevinski materijal i turističke aranžmane u Srbiji. Kamata ovisi o plaći: za one s plaćom manjom od 300 eura kamata je najniža, a oni čija obiteljska primanja premašuju 1600 eura ne mogu ni dobiti subvenciju. Dosad je 25.000 građana iskoristilo te kredite. Zahvaljujući državnoj subvenciji, prve godine plaća se samo kamata, ne i glavnica.

Zvonimir Perušić

roditeljskoj kući, dio primanja dajem za zajedničke troškove dok ostatak pokriva moje osnovne troškove. Smatram da je moja plaća, kao i većina plaća u Srbiji, dovoljna samo za osnovne potrebe. Još uvijek ne mogu niti pomišljati o samostalnom životu gdje bih morao plaćati kiriju ili kupovinu nekog vozila, što je normalna stvar za mlade zaposlene u Europi.

Ana Kujundžija, farmaceutkinja iz Srijemske Mitrovice Možemo priuštiti manje nego prije dvije godine

Suprug i ja smo zaposleni u privatnim tvrtkama gdje je plaća ista već dulje vrijeme, bez obzira na inflaciju i skok vrijednosti eura. Ako promatramo plaću prema količini eura koje možemo za nju kupiti, kupovna

moć je prilično manja nego prije dvije godine. Za razliku od cijena proizvoda koje prate rast eura, plaća velike većine zaposlenika nije pratila taj rast. Živimo u obiteljskoj kući gdje dio naših primanja odlazi na zajedničke troškove, dok za ostatak primanja ne možemo priuštiti neke stvari koje smo mogli prije dvije godine.

Anketu proveli: Dario Španović,
Zvonimir Pelajić i Ivan Andrašić

VOJPUT TUŽI MINISTARSTVO ZA INFRASTRUKTURU

Ugovor za autocestu nezakonit

Kompanija Vojput AD uputila je Privrednom sudu u Beogradu tužbu protiv Ministarstva za infrastrukturu jer je, prema tvrdnjama direktora u ostvaci *Dušana Dražića*, tender za izgradnju autoceste bio nezakonit. Vojput traži od suda da utvrdi ništavnost ugovora za gradnju druge trake autoceste od Horgoša do Novog Sada.

Prema tvrdnjama Vojputa, Nibens grupa, koja je dobila posao, dala je skuplju ponudu i uz to s lošijom dinamikom plaćanja po investitora. Kako prenose beogradski mediji, Dražić je na konferenciji za novinare poručio kako će slučaj završiti u Buxellesu na arbitraži, ali u i Strasbourgu, te rekao kako je i dalje uvjeren da sjeverni krak Koridora 10 neće biti završen do veljače sljedeće godine, kako je planirano.

Na tenderu za izgradnju autoceste pobijedio je domaći konzorcij koji predvodi Poduzeće za puteve Beograd, s ponudom da će dionicu od 110 kilometara tog prometnog koridora izgraditi u roku od devet mjeseci za oko 10 milijardi dinara, uz rok za isplatu od 30 mjeseci. Na tenderu je sudjelovao i konzorcij hrvatske tvrtke Hidroelektra i Vojputa iz Subotice, koji je ponudio cijenu od 11,5 milijardi dinara, dok je slovensko Primorje ponudilo cijenu od 11,6 milijardi dinara. Dražić je tada izjavio kako tenderski postupak nije proveden po propisima, te da su otvoreni radovi na autocesti premda nije završena eksproprijacija zemljišta, niti priprema dokumentacije. On je tvrdio i kako nema uporabne dozvole za dio ceste koji se koristi, a nemogućim je ocijenio obećanje da će radovi biti završeni u planiranom roku.

Ministar za infrastrukturu *Milutin Mrkonjić* tvrdi kako radovi na izgradnji autoceste na sjevernom kraku Koridora 10, od Novog Sada do Horgoša i od Subotice do Kelebije, napreduju bolje nego što je planirano. »Radovi, koji su počeli 27. travnja, apsolutno idu i prije roka se završavaju dionice. Prva kontrola bit će 1. lipnja kada ćemo vidjeti što je urađeno i do tada bismo trebali otvoriti radove na cijeloj dionici«, rekao je Mrkonjić. Ministar je istaknuo kako njegovo ministarstvo planira ove godine završiti 110 kilometara lijeve trake autoceste od Horgoša do Novog Sada i

obilaznice oko Subotice do Kelebije, kao i obilaznicu oko Novog Sada u dužini od oko 12,5 kilometara i novi most kod Beške s priključnim prometnicama.

S. M.

SUTRA JE SVJETSKI DAN ZAŠTITE OKOLIŠA

Veliko spremanje Subotice

U okviru akcije »Očistimo Srbiju«, u Subotici će 5. lipnja, na Svjetski dan zaštite okoliša, biti organizirano veliko spremanje grada, u koje će biti uključena komunalna poduzeća, sve školske ustanove, mjesne zajednice i građani koji se dobrovoljno odazovu sudjelovati u akciji. Ministarstvo za ekologiju i prostorno planiranje osiguralo je za sudionike 2000 pari rukavica i 10 tisuća vreća za smeće, a lokacije na kojima će se čistiti određene su u dogovoru s komunalnom inspekcijom i mjesnim zajednicama. Odlaganje smeća na gradski deponij toga će dana biti besplatno, a prema najavama organizatora akcije, za najvrjednije škole predviđene su nagrade.

Ovoj akciji priključilo se i Narodno kazalište, te će Drama na srpskom jeziku 5. lipnja na sceni Jadran izvesti predstavu »More«, a sav prihod od prodanih ulaznica bit će namijenjen kupnji sadnica koje će biti darovane predškolskim ustanovama.

FONDACIJA »PUT KA ZNANJU«

Stipendije mladim talentima

Upravni odbor Fondacije »Put ka znanju« raspisao je natječaj za dodjeljivanje stipendija mladim talentima, učenicima i studentima Grada Subotice. Stipendije će se dodjeljivati za sufinanciranje studenata na znanstvenom skupu ili međunarodnom natjecanju gdje kandidat ima napisanu studiju i prezentaciju svoga rada; za znanstvena istraživanja, doktorske disertacije čija je tema vezana za probleme Subotice, te za podizanje razine mentorskog i timskog rada, poboljšanje tekuće opremljenosti sekcije u području znanosti ili umjetnosti. Fondacija ne financira školarinu niti troškove studiranja.

Uvjeti za kandidate su da je stalno nastanjen na teritoriju Grada Subotice, da je državljanin Republike Srbije, te da je istaknuti student ili znanstveni djelatnik. Više informacija, kao i formulari, mogu se dobiti u Gradskoj kući u uredu 104, Trg slobode 1 (ulaz kod ljekarne), na prvom katu kod administratora Fondacije *Hajnalke Iles*, te na telefon 636-124.

Fondacija raspolaže s ukupno 300 tisuća dinara, a natječaj je otvoren do 12. lipnja.

ISPRIKA

U prošlom 376. broju Hrvatske riječi pogreškom smo naveli ime intervjuirane ravnateljice Hrvatske čitaonice iz Subotice – Bernardica, a trebalo je Bernadica Ivanković. Ispričavamo se ravnateljici Bernadici Ivanković i svim našim čitateljima.

Uredništvo

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih mašina plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike porodice "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D.O. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vreme: od 8 do 16 časova

Preraspodjela stranačkog plijena

Stranačko djelovanje nije prvenstveno potaknuto neakvim humanističkim razlozima, nije cilj stvarati neko opće dobro, nego da se proda vlastita usluga za vlastitu što veću korist. Dakle, to je realnost života s kojom se suočavamo i koju je teško ne vidjeti za ovo kratko vrijeme višestranačja koje imamo u Srbiji, kaže Vladimir Goati, predsjednik organizacije Transparentnost Srbija

Nije nepoznanica niti nova pojava da su mjesta u upravnim odborima javnih i komunalnih poduzeća, i to na svim razinama, od republičke do lokalnih, dio podjela stranačkog plijena, no ipak je za nepovjerovati da se otvoreno i bez imalo ustezanja na samo jednoj sjednici promijeni više od 30 članova, predsjednika i zamjenika predsjednika ovih tijela. Naime, prije dva tjedna u Subotici je i službeno formirana nova vladajuća većina između koalicije Za europsku Suboticu (Demokratska stranka, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini i G 17 plus), Demokratske stranke Srbije i Demokratske stranke vojvođanskih Mađara. Posljedica je to prije šest mjeseci raskinute koalicije sa Savezom vojvođanskih Mađara (Mađarska koalicija) na čija su mjesta u upravnim odborima sada ušli članovi DSS-a. Za očekivati je i nastavak podjele kolača smjenom još nekoliko direktora ustanova i javnih poduzeća, prema nekim najavama prva bi mogla biti smijenjena direktorica Art kina »Lifka«. Što je s tim upravnim odborima ako je svejedno tko u njima sjedi?

ISTO JE RAĐENO I RANIJE

»Upravni odbori javnih poduzeća, koji bivaju formirani ili se rasformiraju kada određene koalicije puknu, praktički su dio plijena vladajuće koalicije i neovisno o tomu o kojoj je koaliciji riječ, čak se brojačano i procentualno može ispostaviti koliko tko ima prava na ukupni plijen, bilo da je riječ o važnim dužnostima u politici uže shvaćenoj, bilo da je riječ o upravnim odborima i nizu drugih mjesta. Stranke to dijele kao plijen. Realistički gledano, ne možemo ukinuti tu stranačku raspodjelu i preraspodjelu, možemo samo jako smanjiti broj javnih poduzeća tako da se plijen svede na mali dio«, kaže Vladimir Goati, predsjednik organizacije Transparentnost Srbija.

»U upravne odbore dolaze podobni ljudi, bez obzira jesu li oni prethodni bili u profesionalnom smislu na odgovarajućoj razini, jesu li radili sjajno posao ili nisu, hoće li ovi sada potpuno zabrljati i napraviti ogromne troškove. Dakle, nema tu cijene. Stranke su organizacije koje, da bi mobilizirale svoje ljude, to treba razumjeti tako, moraju im dati izvjesne pojedinačne prednosti, prije svega materijalne, simboličke, kao i poli-

vlastita usluga za vlastitu što veću korist. Dakle, to je realnost života s kojom se suočavamo i koju je teško ne vidjeti za ovo kratko vrijeme višestranačja koje imamo u Srbiji. Ne treba zaboraviti kako je također isto rađeno i u proteklom razdoblju, i prije i za vrijeme Miloševića. Isto to je rađeno i u jednopartijskom sustavu s tim da je taj sustav imao svoje miljenike i svoju negativnu selekciju, te također svojim aktivistima dodjeljivao te materijalne naknade u obliku poluplaćenih položaja, beneficija, privilegija, itd.«, kaže Goati.

NEPRESTANA VRTEŠKA

Osim što su mali stranački feudi i mjesta za udomljavanje stranačkih kadrova, već godinama unazad u cijeloj regiji javna poduzeća su označena kao osnovni izvor korupcije iz kojih se financiraju političke stranke i izborne kampanje. S druge strane, javna komunalna poduzeća imaju monopolski položaj u politici cijena komunalnih usluga, stoga se i te kako dotiču života građana.

tičke funkcije. Ako bi to strankama presahlo i ništa od toga ne bi bilo, pa vjerojatno nitko ne bi u strankama djelovao. Što znači da stranačko djelovanje nije prvenstveno potaknuto neakvim humanističkim razlozima, da nije cilj stvarati neko opće dobro, nego da se proda

»Primjerice, ako govorimo o republičkoj razini, od upravnih odbora PTT-a ili Aerotransporta zahtijeva se i vrlo visoka profesionalna stručnost. Nisam siguran da su neki ljudi koji dolaze po političkom mjerilu na ta mjesta uopće upoznati što je dužnost, niti se pro-

fesionalno time bave. Međutim, oni upravo dolaze iz razloga koje sam rekao, što proturiječi jednom deklarativnom opredjeljenju, koje osobito Demokratska stranka uporno zagovara od kada je na vlasti i prije toga – o profesionalizaciji državne uprave. Znači, ako se mijenja garnitura na vlasti u Skupštini Subotice to ne mora značiti da će direktori, predsjednici ili članovi upravnih odbora određenih poduzeća automatski morati biti smijenjeni, ukoliko zadovoljavaju stručne kriterije. To bi bila neka vrsta profesionalizacije, međutim to je jedno od tih verbalnih opredjeljenja koje je daleko od prakse kao nebo od zemlje«, kaže Goati te dodaje, kako ne vjeruje da će se u tom smislu bilo što skoro promijeniti.

»Ne vjerujem da će tu išta brzo ići. Sigurno je da će, osobito mislim na lokalne razine, na vlasti biti uglavnom nestabilne koalicije, jer tu sudjeluju i grupe građana, nemojte zaboraviti. One imaju pravo izlaziti na izbore, a to su vrlo nestabilne grupe od pet, šest popularnih ljudi koji će za male poticaje, rekao bih, mijenjati svoje stranke i neki puta biti tas na vagi koji će promijeniti strukturu skupštine i dati koalicijsku moć nekom drugom partneru. Dakle, to je vrteška koja će se u 160 i nešto općina Srbije neprestano vrtjeti i mi ćemo imati neprestanu smjenu onih koji dolaze na vlast i koji odlaze, a skupa s njima i prateću »prtljagu« onih koji koriste od vlasti određene materijalne, i to neki puta vrlo, vrlo opipljive materijalne privilegije. Ali to je život. Vjerojatno će se to nešto malo usporiti kada se čitav stranački politički sustav Srbije na neki način uspori, stabilizira. Ali to nisu stvari koje možemo očekivati sutra, to su stvari čija se dužina mjeri godinama, možda čak i desetina godina. To nije utješno, ali jednostavno je istinito«, kaže Goati.

S. Mamužić

Borba protiv nepobjedivog protivnika

Dobriboje Radovanović: Kako sada stvari stoje, ne piše nam se dobro * Mirko Bajić:

Bio sam naivan, Don Quijote u borbi protiv vjetrenjača

Borba protiv korupcije i organiziranog kriminala najvažniji je zadatak u Srbiji danas i to ne dvoji više nitko, ali kakva je budućnost te borbe? Kako sada stvari stoje, ne piše nam se dobro, smatra kriminolog dr. sc. *Dobriboje Radovanović*, profesor Pravnog i Defektološkog fakulteta u Beogradu, te 20 godina direktor Instituta za kriminologiju u Beogradu. »Nitko ne može likvidirati organizirani kriminal onda kada se on formira. Država je to mogla uraditi 1992. ali nije i više nema šanse za to. Sada se još jedino može postići da organizirani kriminal ne utječe bitno na donošenje zakona i da ne vlada državom«, kaže Radovanović. Budućnost je, smatra on, u decentralizaciji, depolitizaciji, regionalizaciji i neposrednom izboru tužitelja, predsjednika općina i svih važnih čimbenika u lokalnim zajednicama. Pod hitno se mora promijeniti i zakon po kojem ministar policije može jednim telefonskim pozivom zaustaviti kazneni progon bilo koga, ako mu to ne odgovara.

Profesor Radovanović, koji inače na fakultetu predaje predmet psihologija kriminala, gostovao je u prošlu subotu na tribini Agore, na kojoj se razgovaralo o organiziranom kriminalu i korupciji. Drugi uvodničar bio je vijećnik Skupštine grada Subotice u prethodnom mandatu *Mirko Bajić*, poznat prije svega po svojim pokušajima javnog razotkrivanja korupcijskih afera u gradu. Bajić je, ovom prigodom, rekao kako se u međuvremenu »opametio«, te je građanima poručio da ukoliko znaju za neki slučaj korupcije ili organiziranog kriminala, a nisu sigurni da će tužiteljstvo ili policija odraditi svoj dio posla, bolje odustanu od iznošenja informacija u javnost.

KRIMINALCI U FUNKCIJI DRŽAVE I OBRATNO

Postoji teza da organizirani kriminal u jednoj zemlji stvara tajna policija te zemlje, a ta se teza u Srbiji fantastično može pratiti i dokazivati, smatra Dobriboje Radovanović.

»Srbija je početkom 90-ih godina pozvala sve ovdašnje kriminalce koji su operirali u Švedskoj, Njemačkoj, Francuskoj, Norveškoj, da dođu i spase Srbiju od napada svih koji je mrze, da dođu kršiti sankcije UN-a, da ratuju po Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Kosovu, a sve za interese Srbije. Zauzvrat im je dala potpunu zaštitu od kaznenog progona, pravo da likvidiraju svoje

žavnog vrha. Tih se godina moglo preko noći postati milijunaš. Bilo je dovoljno, podsjeća profesor Radovanović, biti u krugu onih koji mogu od Narodne banke dobiti 1 milijun maraka, zamijeniti ih na ulici za 6 milijuna dinara, koliki je bio ulični tečaj, i onda tih 6 milijuna dinara u Narodnoj banci zamijeniti za 6 milijuna maraka, koliki je bio službeni tečaj. Tako su neki postali tajkuni

nisu shvatile da i same mogu formirati političke stranke i preuzeti vlast. Dijelove te politike imamo i u parlamentu«, kaže Radovanović, koji vjeruje kako su izvori kriminala i danas u političkim strankama.

»Zašto nema borbe protiv korupcije? Zato što je glavni izvor u političkim strankama i javnim poduzećima, gdje stranke smještaju svoje ljude. Ogroman se novac prebacuje političkim strankama i danas kriminal ima utemeljenje u tim strankama«, smatra Radovanović.

JE LI UNOSNO BITI NA VLASTI

Mirko Bajić je, nakon dvije godine šutnje, na Agori prvi put priznao kako je svojevremeno bio »naivan«, te je sebe usporedio s Don Quijotom u borbi protiv vjetrenjača.

»Poslije 5. listopada 2000. naivno smo povjerovali da će doći do promjena«, objašnjava Mirko Bajić. »Odmah je uslijedio šok, pali smo u nesvijest kad smo čuli kako je za prvog načelnika u borbi protiv organiziranog kriminala u Beograd otišao načelnik subotičkog MUP-a. Odjednom više ništa nije bilo važno, sve je trebalo odšutjeti.«

On dodaje kako je u Subotici svaka prijava za korupciju istraжена i utvrđena, ali nikada ništa nije procesuirano, ili je procesuirano tako da zastari. Bajić zaključuje kako bi naziv teme mogao biti i – je li unosno biti na vlasti, te nudi i odgovor: Jest.

»Organizirani kriminal ima svojstvo da se oblikuje tako da nije kriminal, nego – korištenje vlasti«, kaže Bajić.

Z. Perušić

Mirko Bajić, Dobriboje Radovanović i Ljubomir Đorđević

protivnike, da rade što hoće, dala im je pristup sivim emisijama novca, poslovima s akciznom robom, naftom, cigaretama. Mnogi su to iskoristili, mnogi su formirali svoje garde i specijalne jedinice. Danas kad u nekim političkim strankama pričaju o demokraciji, treba ih podsjetiti što su radili prije 15 godina s tim svojim gardama. Koliko su zla nanijeli vlastitom narodu. Oni su krivi za svakog mrtvog čovjeka, bilo koje nacionalnosti«, kaže Radovanović.

On dodaje kako je Srbija 90-ih godina postala udžbenički primjer enormnog kriminala, a onda je vlast shvatila kako i sama može švercati naftu i cigarete, koristiti sive emisije novca, piramidalnu štednju i slično. Bilo je to vrijeme ubojstava, razbojstava, blokada granica, ogromnog šverca koji je išao šleperima, brodovima i zrakoplovima, a sve je vodila država, odnosno ljudi iz dr-

i oni su danas, tvrdi Radovanović, nositelji kapitala u Srbiji.

»Ako biste sad pokušali to rušiti, rušili biste ekonomske temelje kapitalizma. Svi bogataši počeli su kao kriminalci, prije nego što su postali poslovni ljudi. Srbija je tako postala leglo kriminala i ništa se nije moglo uraditi bez političkog vrha. Tako se sve odvijalo dok vođe kriminala

Tribina πολιτεία - predstavljanje knjiga **Balkanski idoli**

Predstavljanje knjiga »Balkanski idoli« i »Sveti Petar i Sveti Sava« i razgovor s autorom dr. *Vjekoslavom Pericom*, profesorom na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, održat će se u četvrtak, 10. lipnja, na Otvorenom sveučilištu u Subotici. Na tribini πολιτεία pored autora sudjeluju dr. *Ivan Čolović*, etnolog, antropolog i osnivač i urednik biblioteke XX vek i dr. *Boško Kovačević*, profesor Sveučilišta Singidunum iz Beograda. Urednik i moderator tribine je *Dušan Torbica*. Početak je 18,00 sati u sali 213/1.

KOMPANIJA METRO CASH & CARRY GRADI DISTRIBUCIJSKI CENTAR U SUBOTICI

Otvara se 180 radnih mjesta

Kompanija Metro Cash & Carry gradit će svoj distribucijski centar u Subotici, te su tim povodom protokol o međusobnoj suradnji potpisali predsjednica Upravnog odbora kompanije *Veronika Puncheva* i gradonačelnik *Saša Vučinić*.

»Više od godinu dana ozbiljnih priprema za novi odnos prema investitorima sada donosi konkretan rezultat i očekujemo početak radova već lipnja ove godine. Osim financijskog učinka, ulaganjem oko 15 milijuna eura u Suboticu, za sugrađane je možda još važnije upošljavanje 180 ljudi. Grad Subotica ovom prigodom pokazao je visoku razinu spremnosti u privlačenju i animiranju investitora, što će biti najbolja preporuka i budućim partnerima«, rekao je gradonačelnik Vučinić ističući kako je za Suboticu od iznimne važnosti što počinju radovi na izgradnji distribucijskog centra renomirane i svjetski poznate kompanije.

Protokolom potpisanim 26. svibnja u Gradskoj kući predviđeno je da se zajedničkim naporima unaprijedi suradnja Subotice i kompanije Metro, koja će, kako je izjavila Veronika Puncheva, ovom investicijom u Subotici otvoriti svoj šesti veleprodajni centar u Srbiji i ponuditi svoje usluge profesionalnim kupcima – trgovcima i ugostiteljima.

»Ovo je važan korak u jačanju prisustva kompanije Metro u Vojvodini, kao ključnoj regiji zemlje. Veoma smo zadovoljni što smo u mogućnosti u godini punoj izazova investirati 15 milijuna eura i otvoriti 180 novih radnih mjesta«, rekla je Puncheva.

Njemačka kompanija Metro Cash & Carry sa sjedištem u Düsseldorfu najveća je veleprodajna kompanija prisutna od 2005. godine u Srbiji, gdje posluje s pet distributivnih centara, upošljava više od 1200 ljudi i uložila je više od 100 milijuna eura. U Subotici Metro već surađuje s 19 proizvođača, neki od njih su i proizvođači privatnih robnih marki, a lokalni dobavljači kroz mrežu Metro distributivne centre mogu prodavati svoje proizvode širom svijeta.

Poslovni koncept Metro Cash & Carry fokusiran je na potrebe profesionalnih kupaca koji kupuju u poslovne svrhe, a osobito za hotele, restorane i kioske, kao i prehrambene trgovine na malo. Kupovina u distribucijskom centru obavlja se isključivo uz posjedovanje Metro kartice za kupca, koja

se izdaje svakom profesionalnom kupcu. Kompanija posluje u 29 zemalja s više od 650 distribucijskih centara u kojima radi više od 100 tisuća ljudi.

Kamen temeljac za objekt, koji će biti izgrađen na placu od šest hektara na paličkoj cesti, bit će postavljen 7. lipnja, a otvorenje se očekuje u listopadu.

S. M.

ODLUKA SUBOTIČKOG GRADSKOG VIJEĆA

Poskupjela voda

Subotičani će od ovoga mjeseca plaćati za 6 posto skuplju vodu, odluka je Gradskog vijeća od 31. svibnja kojom je dana suglasnost na zahtjev Upravnog odbora JKP »Vodovod i kanalizacija« od 12. ožujka. Poskupjela je cijena čiste vode, odvođenja i pročišćavanja otpadnih voda i to samo za korisnike u kućanstvima, a novi cjenik primjenjuje se od 1. lipnja. Kako se navodi u priopćenju mr. *Suzane Dulić*, članice Gradskog vijeća zadužene za zaštitu životnog okoliša i komunalnu djelatnost, ova korekcija je predviđena kako bi poduzeće »bilo u mogućnosti ispuniti obvezu iz ugovora sklopljenog između EBRD banke i Grada Subotice, a koja se odnosi na izjednačavanje cijena proizvoda i usluga poduzeća za sve kategorije korisnika do 31. prosinca 2012. godine«.

Prema novom cjeniku, bez poreza na dodanu vrijednost, čista voda će koštati 36,04 dinara po kubičnom metru (prethodna cijena 34,00), odvođenje i pročišćavanje otpadnih voda po 14,81 (umjesto dosadašnjih 13,98 dinara), odnosno s porezom na dodanu vrijednost ukupna cijena kubičnog metra vode koštat će 71 dinar.

Povodom poskupljenja priopćenjem se oglasio oporbeni gradski odbor Srpskog pokreta obnove u kojemu se izražava zgražanje »nad činjenicom da će cijena vode ponovno skočiti, premda radovi na pročištaču otpadnih voda još uvijek nisu gotovi. Građani su u općoj besparici, ali to ne predstavlja nikakav problem vlasti da iz džepova građana financira svoje megalomanske projekte«. SPO poziva lokalnu vlast da objelodani kada će biti završeni radovi i pročištač pušten u rad, te kolika će biti konačna cijena vode u Subotici.

Problemom pročištača ovih su se dana bavili i mediji. Prema pisanju Politike, digestor na liniji mulja do sada je četiri puta punjen vodom i svaki je put procurio zbog naprslina, pa je i dalje neizvjesno kada će investicija biti završena. Od polovice prošle godine na pročištaču radi linija vode, ona tehnološki dobro funkcionira, tvrde u »Vodovodu«, te se u Palić ispušta voda čija je kemijska vrijednost u propisanim granicama. Linija mulja dio je pročištača otpadnih voda koji se gradi već četvrtu godinu, odnosno godinu i pol duže nego što je predviđeno. Nizozemska tvrtka DHV, koja je na tenderu dobila posao projektiranja i izgradnje pročištača, sada ne zna kako popraviti naprslu digestor te je potražila pomoć druge tvrtke. Inače, najveći dio novca za gradnju pročištača Subotica je osigurala kreditom od oko 9 milijuna eura, koji je uz jamstvo Vlade podignut studenog 2006. Kredit će biti otplaćivan do 2019., a jedna od obveza iz ugovora je i da se cijena litre vode za građane izjednači s cijenom koja važi za industrijske potrošače.

S. M.

JÖVŐ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

4. lipnja 2010.

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

HKUPD »DUKAT« VAJSKA-BOĐANI

Nada u promjene

*Nakon sedam godina boravka pod krovom župnoga doma u Vajskoj, članovi ove hrvatske udruge ostali beskućnici * Ambicije i nade nisu ugašene*

Na inicijativu i uz veliku potporu tada već registriranih institucija kulture s hrvatskom nacionalnom odrednicom iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštor, Sente i Sombora, osnovano je i Hrvatsko kulturno-umjetničko prosvjetno društvo »Dukat« Vajska-Bođani.

Uz veliku naklonost vaištanskog župnika vlč. *Josipa Kujundžića*, osnivači i članovi okupljali su se i sve aktivnosti poduzimali u župnom stanu. Rješenjem Saveznog ministarstva pravde u Beogradu HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani registrirano je 29. studenoga 2002. godine. Kako sjedište društva nije moglo biti na adresi župnoga ureda, registrirano je, kao prva institucija kulture s hrvatskom nacionalnom odrednicom u Općini Bač, na adresi privatne kuće prvog i sadašnjeg predsjednika *Pavla Pejčića*.

BESKUĆNICI

Kasnije su »Dukatu« dodijeljene prostorije u dvorištu župnog ureda. Vrijedni i ambiciozni članovi su ih vlastitim sredstvima i dragovoljnim radom renovirali, s velikom radošću blagoslovili i počeli s radom u njima. Djeca i tamburaši vježbali su tu za nastupe, a manifestacije su se održavale u dvorani mjesnog Vatrogasnog doma.

Velika dvorana Vatrogasnog doma u Vajskoj

Danas »Dukat« više nema svojih prostorija. Uz razumijevanje struktura MZ Vajske, sve aktivnosti, od sastanaka do manifestacija, odvijaju se u prostorijama Vatrogasnog doma. Imovina društva razmještena je po privatnim kućama članova, a glazbala su privremeno ustupljena susjedima – HKUPD-u »Matoš« iz Plavne. Na mnoge raspisane natječe »Dukat« je aplicirao svojim projektima, no niti jedan nije dobio zeleno svjetlo.

Prvi, a i današnji predsjednik »Dukata« *Pavle Pejčić* posljednjih pet godina uređuje i jednosatnu emisiju na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice«, koja se emitira svakoga četvrtka na valo-

vima Radio-Bačke. Ova emisija, koja se na hrvatskom jeziku počela emitirati kao druga u Vojvodini, pod pokroviteljstvom je beskućnika »Dukata«.

ZBOG ČEGA?

»Prvih šest godina rada u prostorijama u župnom domu vezane su za naše najveće uspjehe«, kaže *Pavle Pejčić*. »U tom su prostoru održani mnogi sastanci, druženja, izložbe uskršnjih radova i književne večeri i tamo smo dočekali mnoge goste. Ni danas ne znam zbog čega, od lipnja 2009. godine u župnom domu smo nepoželjni. Još od osnivanja 'Dukata' velika nam je ambicija posjedovati vlastiti objekt, ili

bar prostoriju. Svjestan sam današnje krize, jedino mi nije jasno zbog čega krizu moraju najviše osjetiti upravo male udruge? Zbog čega nije prošao niti jedan od brojnih projekata s kojima smo aplicirali na natječe? Ostaju nam samo pretpostavke o neradu i neispunjavanju zaduženja iz svoje nadležnosti pojedinaca iz našega društva. Uputili smo i više zahtjeva za dodjelu prostorija, jer u središtu Vajske zjapi i propada prazan objekt 'Labudnjače'. Trebalo je samo malo političke volje za razgovor s titularom i došlo bi do rješenja. Zahtjeve smo upućivali Mjesnoj zajednici Vajska, Općini Bač, HNV-u, Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici i DSHV-u, ali ni od koga nismo dobili niti odgovora. Odnosno, jedino je MZ Vajska poslala odgovor u pismenoj formi, u kojem nas je obavijestila kako za sada nemaju odgovarajućih prostorija u Vajskoj. Nadu ne gubimo, još uvijek postoje posljednja vrata na koja ćemo pokucati, a nadamo se, kao i uvijek, da će nam se otvoriti. Ukoliko nam se potpora i tamo uskrati, jako je upitan opstanak 'Dukata', a samim tim i naše radijske emisije. Iako deklarativno volje ima, pomoći niotkuda nema. Hoće li netko biti odgovoran i preuzeti brigu za Hrvate na prostorima Podunavlja, pokazat će vrijeme. Staru izreku 'daleko od očiju, daleko od srca', bez obzira na uspješnih osam godina rada 'Dukata' i pet godina 'Zvuka bačke ravnice', najbolje osjetimo na svojoj koži, a ostaje nam samo nada u pozitivne promjene nakon izbora novog saziva HNV-a«, kaže predsjednik »Dukata« *Pavle Pejčić*.

Ivan Andrašić

UČENICA GENERACIJE MAJA KURUC

Nikada ne odustaje na polovici puta

Nova generacija završnih razreda OŠ »Ivan Goran Kovačić« u Sonti oprostila se od svojih nastavnika u petak, 28. svibnja. Od 38 učenika raspoređenih u dva odjela dvije djevojke, *Maja Kuruc* i *Bojana Knežević*, dobitnice su Vukove diplome. Pokraj postignutog uspjeha, o laskavom zvanju učenika generacije odlučile su nijanse. Zahvaljujući brojnim izvannastavnim aktivnostima priznanje je dodijeljeno Maji Kuruc. Kako sama kaže, nije baš neki rob knjige. »S punom pozornošću slušam svako predavanje u školi, a gradivo utvrdim kod kuće. Jednaku pozornost posvetim svim predmetima, iako su mi draže prirodne znanosti. Najbolje uspjehe postizala sam na školskim natjecanjima iz fizike i biologije. Upražnjavam i brojne izvannastavne aktivnosti. Zadovoljna

sam svojim uspjesima u karateu, osvojila sam srebro na prvenstvu Vojvodine i brončana odličja s Kupa Srbije i prvenstva Srbije. Sudjelovala sam i na školskim natjecanjima u rukometu, odbojci i stolnom tenisu, a aktivna sam igratičica i seniorske ekipe RK Sonta.« Majina je ljubav i tamburica. Članica je Tamburaškog orkestra »Tandora« KUD-a »Mažoret«. Svira i s tamburaškim sastavom KPZH »Šokadija«. Maja o budućnosti razmišlja već odavno. »Nadam se da ću upisati medicinsku školu. Još kao dijete maštala sam o pozivu liječnika. Nadam se da će mi se ta želja i ostvariti. Znam da je potrebno puno rada i odricanja, međutim, ja sam navikla sve raditi temeljito i nikada ne odustajati na polovici puta.«

I. Andrašić

Maja s odličjima i priznanjima

U SOMBORU POČINJE 18. PO REDU POZORIŠNI MARATON

Atraktivne predstave na četirima lokacijama

Od 9. do 12. lipnja Narodno pozorište u Somboru organizira već 18. godinu zaredom tradicionalni Pozorišni maraton. U srijedu, 9. lipnja, na velikoj sceni bit će premijerno prikazan film *Dorđa Balaševića* »Kao rani mraz«, dok je svečano otvorenje Pozorišnog maratona zakazano za četvrtak, 10. lipnja, kada će kruševačko kazalište izvesti komediju »Dundo Maroje«. Iste večeri Atelje 212 iz Beograda odigrat će »Čekaonicu«, inspiriranu komadom »Čekaonica Njemačka« *Klausa Pohla*. Za kraj večeri koncert će održati somborski band »Guitart«.

U petak, 11. lipnja, od 12 sati kreće predstava »Njegovano voće« u koprodukciji Theater Theatron – Lund (Švedska) i Narodnog pozorišta iz Sombora. Slijedi »Petar Pan« kazališta Boško Buha iz Beograda, promocija knjige »Nezna-

nom junaku« *Sretena Ugričića*, predstava »Arsenik i stare čipke« Ustanove kulture »Vuk Karadžić« iz Beograda, samostalna izložba fotografija »Time...« *Mileta Keskenovića*, predstava na njemačkom jeziku »Liebe Liebe? Liebe!« i za kraj »Gospoda ministarka«,

višestruko nagrađivana predstava niškog Narodnog pozorišta.

U subotu, 12. lipnja, Narodno pozorište »Toša Jovanović« iz Zrenjanina na lutkarskoj će sceni izvesti »Guskalice«, predstavu koja je osvojila devet nagrada na četiri festivala. U Studiju 99 bit

će priređeno sjećanje na nedavno preminulu teatrologinju *Mirjanu Markovinić*, a u velikom foajeu promocija »Ludusa«, jedinih kazališnih novina u Srbiji. Slijedi predstava »Ljubavni jadi Vudi Alena« u izvedbi Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada. U ponoć posljednje večeri Pozorišnog maratona bit će dodijeljene nagrade »Nikola Peca Petrović«, a potom će biti prikazana obnovljena predstava »Kate Kapulica« u izvedbi somborskog Narodnog pozorišta, nakon čega će tradicionalnim »cvjetnim udarom« biti zatvoren 18. po redu Pozorišni maraton. Ova atraktivna i kvalitetna dešavanja će osim u Narodnom pozorištu biti održana i u Gradskom muzeju, Caffè clubu »Godo« i u Galeriji suvremene umjetnosti.

Z. G.

U Svetozeru Miletiću održan sastanak voditelja dramskih skupina hrvatskih udruga

Nedostaju novac i edukacija

Kronični nedostatak novca, te izostanak edukacije glumaca, a posebice redatelja dramskih skupina, najveći su problemi s kojima se suočavaju članovi dramskih odjela u hrvatskim amaterskim udrugama. Ovo je zaključeno na radnom sastanku dramskih djelatnika udru-

ga hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini, održanom u nedjelju, 30. svibnja, u prostorijama Doma kulture u Svetozeru Miletiću. Osim domaćina, u radu su sudjelovali i predstavnici male scene Hrvatske čitaonice iz Subotice, KPZH-a »Šokadija« iz Sonte i HKUPD-a »Dukat« iz Vajske. Sastanak je inicirala predsjednica

Hrvatske čitaonice *Bernadica Ivanković*, a u rad je bila uključena i menadžerica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Katarina Čeliković*.

U izlaganjima *Antuna Aladžića*, *Ivana Andrašića*, *Marjana Kiša*, *Bernadice Ivanković* i *Pavla Pejčića* apostrofirani su niz problema u radu njihovih skupina, među kojima prednjače nedostatak novca, te izostanak edukacije kod glumaca i redatelja. Stoga je zaključeno kako bi Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata trebao pokrenuti inicijativu za pokretanje tečaja, odnosno neke vrste radionica za glumce i redatelje, odnosno voditelje amaterskih dramskih skupina, te da se ustanovi jedan festival, odnosno Dani pučkog teatra vojvođanskih Hrvata.

K. P.

Sijelo pučkih pisaca Slavonije, Baranje i Srijema

Nastupilo četvero pjesnika s naših prostora

Vukovarsko-srijemska županija, zajednica kulturno-umjetničkih djelatnosti, organizirala je 29. sijelo pučkih pisaca Slavonije, Baranje i Srijema, koje je održano 29. svibnja u Đeletovcima.

U zborniku, kojeg je uredila prof. *Jelica Markovinić-Piperković* u nakladi KUD-a »Grančica« iz Đeletovaca, zastupljeno je 69 pučkih pjesnika, među kojima je bilo i četvero s naših prostora: *Marica Mikrut*, *Antun Kovač*, *Marija Šeremešić* i *Josip Dumendžić*.

Sudionici-pjesnici su pročitali po jednu svoju pjesmu. U programu su sudjelovala djeca KUD-a »Grančica« iz Đeletovaca, tamburaška skupina »Đeram« i domaći »Donatori«.

Antun Kovač

Manifestacija u Dražu

»Šokadija« u Baranji

Od 3. do 5. lipnja 2010. godine, u Dražu, Republika Hrvatska, održat će se kulturno-turistička manifestacija pod nazivom »Baranjski bečarac«. Program počinje u četvrtak, 3. lipnja u 11 sati svetom misom u crkvi sv. Barbare, obilaskom vinskih podruma i otvorenjem izložbe »Iz šublika naših baka«. U petak će se održati kolonija baranjskih slikara, izložba kolača mjesne udruge žena, revija narodnih nošnji i koncert *Šime Jovanovca*, a završava u subotu 5. lipnja, šokačkim vašarom, svečanim mimohodom KUD-ova i starinskih zaprega, smotrom folklora i šokačkim veseljem uz tamburaški sastav »Slavonske lole«. Program će voditi *Bran-ko Uvodić* i *Vlatko Jurković*. U završnom danu u manifestaciji će sudjelovati i Kulturno prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonte.

I. A.

»MATOŠ« IZ PLAVNE NA X. SMOTRI FOLKLORA U STARIM JANKOVCI

Pljesak za vojvođanske Hrvate

»Matoš« su folkloristi po treći put nastupili u Hrvatskoj. U nedjelju, 30. svibnja, sudjelovali su na X. smotri folkloru nacionalnih manjina Republike Hrvatske i hrvatske dijaspore, kao gosti KUD-a »Jankovci«, u Starim Jankovcima, mjestu nadomak Vinkovaca.

U kontinuitetu, deseti put zaredom, ova je smotra ostala dosljedna prvotnoj zamisli o koncepciji priredbe. Na ovom prostoru, ne samo Vukovarsko-srijemske županije već i Hrvatske, po prvi puta u svibnju, mjesecu u kome se obilježava i Dan nacionalnih manjina, u Starim Jankovcima od 2001. godine počinju se okupljati folklorne skupine s područja Hrvatske koje djeluju i njeguju baštinu svoje etničke skupine. Istodobno je pružena mogućnost Hrvatima izvan Hrvatske da se predstave svojom folklornom baštinom u ovom vinkovačkom mjestu s pretežitom mađarskim stanovništvom.

Nije slučajno da se predstavljanje multinacionalnih kultura događa upravo u ovom mjestu. Organizator smotre KUD »Jankovci« (MKE »Jankovci«, Ojankovac) osnovan je 1971. godine njegujući u početku

samo mađarsku narodnu tradiciju ovoga hrvatskoga kraja. Vremenom, uz šokačke pjesme i plesove, u jankovačkom KUD-u započinje se njegovati i kulturna tradicija Hrvata doseljenih iz žepačkog kraja u susjednoj srednjoj Bosni. Time su

folkloristi Starih Jankovaca glede svoje 40. obljetnice djelovanja izvrstan predstavnik i reprezent folkloru ovog kraja.

Svoje bogatstvo nošnji, instrumenata, pjesme, plesa i običaja ove su godine prikazale sljedeće

folklorne skupine: Udruga ruskog govornog područja u Međimurju »Kalinka« Čakovec, KUD »Dušnok« (Mađarska), KUD »Slavonija« Soljani, KUD »Petefi Šandor« Laslovo, KUD »Krešimir Šimić« Poderkavlje, Zajednica Nijemaca grada Zagreba »Rude«, KUD »Karaševska zora« Karaševo (Rumunjska), Ilija Ljubičić, ney (frula) i Sanja Bačani, bendir (bubanj), duet Ludbreg, KUD »Kamen« Sirač, KUD »Andrija Pekar« Soljani (Matica Slovačka), HKUD »Kočerin« Široki Brijeg (BiH), KUD »Seljačka sloga« Slatkovci, domaći KUD »Jankovci« i HKUPD »Matoš« Plavna.

Ova je smotra bilo jedinstvo u raznovrsnosti i zato će riječi kojima je predsjednik Aleksandar Nović zatražio od nazočnih »pljesak za vojvođanske Hrvate« svima ostati u trajnom sjećanju, jer, prethodnog dana u Crvenki, HKUPD »Matoš« je bio jedini hrvatski predstavnik na Zonskoj smotri folkloru, a na ovoj smotri u Hrvatskoj »Matoš« je bio jedini predstavnik Hrvata iz Vojvodine.

Zvonimir Pelajić

ZONSKA SMOTRA GLAZBENOG I FOLKLORNOG STVARALAŠTVA U CRVENKI

Pred nama je dosta posla

Bogatija folklorna scena i vidan napredak kulturno-umjetničkih udruga manjinskih zajednica u odnosu na prethodne godine - mogao bi biti zaključak s ovogodišnje Zonske smotre glazbenog i folklornog stvaralaštva, održane u Domu kulture u Crvenki, u subotu, 29. svibnja. U organizaciji Saveza amatera Vojvodine, Kulturno-prosvjetne zajednice općine Kula, Doma kulture u Crvenki i Osnovne škole »Vuk Karadžić«, nastupilo je 29 ansambala i solista kulturnih udruga iz općina: Kula, Vrbas, Srbobran, Bač, Bačka Topola, Bečej.

U bogatom i raznovrsnom folklornom programu publici su se predstavile razne pjevačke skupine, vokalni i instrumentalni solisti (frula, gajde, gusle), instrumentalni sastavi, izvorne folklorne skupine i narodni orkestri, a

prikazano je i nekoliko narodnih običaja. Dakle, sve ono što čini glazbeno-kulturnu baštinu jednog naroda, a ove se godine u tome posebice isticao rusinski, mađarski, ukrajinski, srpski i na koncu, još uvijek u skromnom obliku, hrvatski folklor.

Na ovoj smotri općinu Bač je predstavljao samo HKUPD »Matoš«, kome je ovo bio treći nastup u Crvenki. Folklorni odjel »Matoš« predstavio je Pjesme i plesove šokačkih Hrvata iz Bačke u koreografiji Evice Bartulov. Publiku i ocjenjivače oduševila je i ovoga puta lijepa jedinstvena šokačka narodna nošnja.

Predsjednica »Matoša« Kata Pelajić ukazala je na potrebu sustavnog rada u folklornim odjelima i na značaj edukacije koreografa i stručnih voditelja instrumentalnih sastava u našim udrugama, kako

ne bismo ostali samo na čistom amaterizmu, te površnom i neprofesionalnom predstavljanju našeg folkloru. U tom smislu indikativne su riječi članice žirija Slobodanke Rac, koreografkinje: »Meni je jako žao što u širem smislu ovdje nemamo Šokce, jer znamo da vas još uvijek tu ima. Drago mi je što ste se vi ponovno okupili i da ćete od sada redovito dolaziti i češće se viđati na ovakvim susretima.« Koreograf Milovan Ognjenović načeo je, za nas još nedovoljno istraženo područje uporabe jezika u našem govoru i pjesmama. On je uočio kako se u istoj pjesmi pokatkad čuje ikavski, ijekavski i ekavski izgovor, ali to je tema o kojoj prije svega mi sami moramo raščistiti. Zato ako želimo doista svjedočiti našu cjelokupnu kulturu, pred nama je dosta posla.

Zvonimir Pelajić

U LEMEŠU PREMIJERNO IZVEDENA PREDSTAVA DRAMSKOG ODJELA TAMOŠNJEG HBUKD-A
»STIPANOVA PRINCEZA«

Dobra gluma i odlična mimika

Dramski odjel HBKUD-a »Lemeš« premijerno se predstavio publici komedijom *Marjana Kiša »Stipanova princeza«*. Predstava je prikazana u Domu kulture u Svetozaru Miletiću 30. svibnja.

»Stipanova princeza« je komedija iz života Hrvata Bunjevaca. Dobro uklopljeni standardni hrvatski jezik i bunjevačka ikavica dali su posebnu draž ovoj večeri.

Odjel drame u Lemešu postoji od polovice 70-ih godina prošlog stoljeća. U neka bolja, sretnija vremena surađivali su sa somborskim kazalištem. Profesionalci su im pomagali oko glume i režije.

Glumci koji su iznijeli predstavu dobro se poznaju. Njihov redatelj *Antun Aladžić* točno zna njihove mogućnosti, pa tako i dodjeljuje uloge. Redatelj je dugo godina bio jedan od najboljih glumaca, a sada se

prihvatio dirigentske palice. Zato ne čudi smjelost redatelja da ulogu kralja povjeri jednoj dami – *Mariji Turčik*. Odlično je odigrala ovu ulogu i time opravdala povjerenje redatelja. Stipana je glumio *Kristijan Kovač*, a Đuru *Marko Vilić*. Ovaj dvojac je još od ranije poznat publici po zapaženim ulogama. Sada su nadmašili sva očekivanja, pa su njihova gluma i mimika nagrađivani izuzetnim pljeskom. Izuzetno veliki broj ulo-

ga, čak 22, zahtijeva dobru organizaciju na sceni i iza nje. Iza scene su scenograf *Danijel Kanjo* i šminkerka *Ljilja Tadić* odlično odradili svoj posao.

U gledalištu je bilo oko 200 ljudi koji su pljeskom nagradili trud i rad ove amaterske skupine, a predsjednica Hrvatske čitaonice iz Subotice *Bernadica Ivanković* uručila je glumcima knjige na dar.

Lucija Tošaki

U PETROVARADINU PRIKAZANA DVA FILMA STIPE ERCEGOVIĆA

Povijest i život Hrvata u Srijemu

Dva filma scenarista i redatelja *Stipe Ercegovića* prikazana su prošle subote u prostorijama tekijskog svetišta u Petrovaradinu. Riječ je o dokumentarcima pod nazivom »Jesenice – Sumpetar, ljubav duha i kamenja« i »Srijem u vremenu i prostoru«, koji prikazuju život i povijest Hrvata u tim mjestima, kao i svetišta u njima.

Film o Jesenicama je film o crkvi sv. Petra koja ove godine slavi stotu obljetnicu, te o njevoj povijesti. Djelo govori o važnosti ovog podneblja, postojanju Poljičke republike i Poljičkog statuta, kao najdemokracičnijeg akta tog razdoblja, koji je poslužio i *Thomasu Moreu* kao osnova za njegovu »Utopiju«. Ova crkva je bitna, jer je ideja graditelja bila da se u jednoj crkvi spoje sve kršćanske crkve tog podneblja. Namjera potječe od don *Franje Ivaniševića*, koji je bio zanesen idejom o jedinstvu katoličke i pravoslavne crkve.

Drugi film govori o naseljavanju Hrvata u Srijem kao obećanu

Stipe Ercegović, redatelj

zemlju, kao i o njihovom trajanju u tom kraju. U filmu se spominju Banoštor, Morović, Ruma, Srijemska Mitrovica, Zemun i Petrovaradin kao mjesta koja naseljavaju Hrvati počevši od 5. pa do 7. stoljeća. Potom se spominju značajna svetišta, kao i znameniti Hrvati, arhitekti, pisci, skladatelji i umjetnici općenito, kojima Sri-

jem duguje svoju fizionomiju.

»Načelima ljubavi scenarist i redatelj ovih filmova *Stipe Ercegović* uspio je prepoznati duhovno jedinstvo i nitima ekumene poručio da živimo u miru i ljubavi«, rekla je na projekciji redateljeva suradnica *Neda Milić-Bumbak*. »Učinio je da ne ostanemo kipovi nego da u tom duhu pokrećemo sve svoje aktiv-

nosti, shvatimo ljubav među nama, kao i da ne treba samo biti voljen, nego i voljeti. Trebamo živjeti na liniji da se ostavimo svakog zla i činimo dobro. Kao što velika djela ne možemo činiti iz velike nego iz male ljubavi, tako će biti prekasno ako se snage pomirenja traže u trenutku sukoba.«

»Hrvati kao manjina na ovim prostorima trebaju biti čvršće povezani, više se posjećivati, razmjenjivati iskustva, znanja – ukoliko žele ostvarivati svoja prava«, dodao je *Stipe Ercegović*. »Hrvatskim zajednicama diljem Srbije treba biti obveza tijekom godine se susretati, družiti, povezivati se. Mislim da je ovo jedan od načina. Ove projekcije prikazuju ono na što trebamo utjecati, a to su međusobno upoznavanje, uvažavanje i istinsko zbližavanje u Kristu.«

Filmovi su prikazani u organizaciji HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina i Zajednice Hrvata Beograda »Tin Ujević«.

Ankica Jukić-Mandić

PRVI BROD U NOVOIZGRAĐENOM PRISTANU

»Mozart« u Apatinu

U prošlog mjeseca svečano otvoreni apatinski pristan za bijelu flotu ukotvljeno je prvo plovilo. Riječ je o austrijskom riječnom putničkom brodu »Mozart«, koji se 27. svibnja usidrio u novoizgrađenom pristanu. »Mozart« je, inače, druga po veličini putnička krstarica u svijetu, odmah poslije jedne američke. Na brodu, čiju posadu tvore 54 člana, u 100 kabina i 30 luksuznih apartmana može se smjestiti 260 putnika.

»Mozart« je u Apatin uplovio s 45 putnika, nakon šesnaestodnevnoga krstarenja od Passaua u Njemačkoj do Crnog mora. Izgrađen je prije 20 godina. Dug je 121, a širok 23 metra i plovi s gazom od 1,6 metara. Prometuje na liniji Pasau-Budimpešta, uz nekoliko godišnjih krstarenja od Passaua do Crnog mora i od Passaua do Đerdapa.

Na novoizgrađenom pristanu za putničke brodove posadi i putnicima, uz srdačnu dobrodošlicu, priređen je atraktivan kulturno-zabavni program. Brod su, pokraj velikog broja građana, dočekali i općinski čelnici predvođeni predsjednikom Općine dr. Živoradom Smiljanićem. Kapetan broda *Bela Burjan* priredio je u glavnom brodskom salonu primanje za dužnosnike apatinske lokalne samouprave. Nakon prijama članovi posade i putnici prošetali su glavnom apatinskom ulicom i posjetili katoličku i pravoslavnu crkvu.

Ivan Andrašić

U KULI POTPISAN SPORAZUM O SURADNJI SOMBORA, KULE I VRBASA

Unapređenje prometnih mreža

Gradonačelnik Sombora *Nemanja Delić*, predsjednik općine Kula *Svetozar Bukvić*, općine Vrbas *Željko Vidović* i predsjednik Upravnog odbora Oblasne razvojne asocijacije »Bačka« *Srdan Vezmar*, potpisali su u Kuli sporazum o suradnji i tekst Primjedbe na Nacrt prostornog plana Republike Srbije. Sporazum je potpisan u cilju uzajamne suradnje u unapređenju mreže prometnica na teritoriju ovih općina, u želji zajedničkog djelovanja i ostvarivanja povoljnijih uvjeta za projektiranje, financiranje i izgradnju dionice državne ceste prvog reda. Riječ je o međunarodnom cestovnom pravcu E-75, Vrbas-Kula-Sombor i veza s Mađarskom preko Bačkog Brega i s Hrvatskom preko Bezdana.

U obrazloženju Primjedbe na Nacrt prostornog plana Republike Srbije između ostalog stoji kako se realizacijom ovog cestovnog pravca, kao državne ceste prvog reda, putovanje iz zemalja zapadne Europe prema jugu skraćuje za oko 150 kilometara, zbog čega je ova prometna veza veoma bitna radi povezivanja Srbije s cestovnim pravcima i koridorima EU.

Gradonačelnik Sombora *Nemanja Delić* je prilikom potpisivanja sporazuma u Kuli istaknuo kako bi se izgradnjom cjelokupne prometne infrastrukture ova regija u budućnosti znatno unaprijedila.

»U ovoj regiji su značajni prerađivački kapaciteti u proizvodnji šećera, ulja i mesa. Promjena obujma i strukture prometnih tokova imala bi povratni, pozitivan utjecaj na ukupni društveno-ekonomski razvoj. Pomicanje prometnih

tokova na istok i jugoistok Europe i u okviru toga za nas izuzetno značajne inovacije u mreži koridora EU, koja je u svoje planove ucrtala novi transverzalni koridor (koridor VII), stvorili bi se uvjeti za optimizaciju prometnih veza među državama regije i iskoristile komparativne prednosti za brz razvoj Zapadnobačkog i Južnobačkog okruga«, rekao je Nemanja Delić.

Z. G.

U SONTI SE POSTAVLJAJU INDIVIDUALNI PRIKLJUČCI

Plin na kredit

Nepunih mjesec dana nakon početka gradnje plinske distribucijske mreže u Sonti, prvim prijavljenim kućanstvima postavljaju se individualni priključci. Najpovoljnije uvjete građanima osiguralo je poduzeće za distribuciju prirodnog plina »Apagas« iz Apatina, a kako doznajemo, ovo poduzeće namjerava organizirati i skupove kojima će cilj biti edukacija građana s temom uporabe prirodnoga plina u kućanstvima.

Građanima je upućena ponuda za priključenje na distribucijsku plinsku mrežu po promotivnoj cijeni od 68.995 dinara. U cijeni su troškovi izgradnje tipškoga priključka (G-4), s dijelom troškova sustava (DTS) i pripadajućim PDV-om od 18 postotaka. Kako radovi na plinifikaciji idu predviđenim tempom, kućanstva koja se budu opredijelila za uvođenje plina, već će ga u predstojećoj sezoni moći rabiti za grijanje.

Po riječima direktora »Apagasa« *Ilije Drljače*, ovo je poduzeće osiguralo i povoljnu kreditnu liniju namijenjenu kupovini priključka i opreme preko Bance Intesa. Ovisno o primanjima, građani se mogu kreditno zadužiti na iznos od 7000 do 400.000 dinara, na rok otplate od 12 do 60 mjeseci, uz jednokratnu nadoknadu 0,5 postotaka od iznosa odobrenoga kredita. Kupac ne mora biti klijent banke, a kredit se odobrava bez jamaca i s fiksnim dinarskim obrokom. Za osiguranje se uzima mjenica, trajni nalog i administrativna zabrana. Na ovaj način za iznos kredita od 200.000 dinara na 5 godina mjesečni obrok bio bi oko 5700 dinara. Koliko je za građane ova ponuda prihvatljiva, pokazuje prosta matematička operacija: iznos obroka pomnožen sa 60 daje sumu od 342.000 dinara. I svakako, samo po sebi nameće se još jedno pitanje – kako izgledaju one nepovoljnije kreditne linije?

Ivan Andrašić

ČETIRI SAJAMSKE PRIREDBE U OSIJEKU

Subotičani produbljuju suradnju

Više od 220 izlagača iz cijele Hrvatske i susjednih zemalja – Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Slovenije i Srbije

Unatoč recesiji sajmovalo se prošloga vikenda u Osijeku, ali je štednja natjerala organizatore na bogatiji a zbijeniji program, pa je Osijek expo 2010. obuhvatio četiri sajamske priredbe: 18. međunarodni sajam graditeljstva i opreme, 14. motomobil – sajam automobila i prateće industrije, 11. sajam obrtništva i 3. sajam obrazovanja – Ekspert 2010.

Četvrta je ovo sajamska priredba ove godine, izjavila je direktorica Osječkog sajma Ines Teskera navodeći, kako je ujedno i najuspješnija i najbogatija, koja je na nešto više od 7 tisuća četvornih metara otvorenog i zatvorenog prostora okupila više od 220 izlagača iz cijele Hrvatske i susjednih zemalja – Austrije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Slovenije i Srbije, a dakako tu su i druge zemlje zastupljene putem svojih predstavništava. Naravno, tu su i gradovi prijatelji – Subotica i Tuzla, koje susrećemo na brojnim manifestacija u Osijeku kroz godinu.

TRADICIJA SAJMOVANJA

Gradonačelnik Osijeka Krešimir Bubalo, koji je i otvorio sajamsku priredbu, osobito je pohvalio Osijek-expo, koji ove godine navršava 18 godina i ulazi u punoljetstvo te je respektabilni sajam graditeljstva i opreme, s brojnim tvrtkama koje se već dokazuju u inozemstvu. Pohvalio je naravno i ostale, posebice najmlađi sajam – sajam obrazovanja, gdje Osijek kao univerzitetski grad ima što pokazati, a svoju budućnost možemo jedino graditi na obrazovanju, i zato je naziv ovoga sajma Ekspert 2010. Govorio je malo zatim i na Gospodarskom forumu, pratećoj sajamskoj manifestaciji kojoj je nazočilo i 14 veleposlanika iz Njemačke, Italije, Rusije, Kanade, Australije, ali i predstavnici triju ministarstava, pokrovitelja sajma – Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Ministarstva zaštite okoliša, prostornog urede-

U prijateljskom gradu Osijeku: Ivan Budinčević i Pero Horvacki s domaćinima

nja i graditeljstva, zatim Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske obrtničke komore. Tema okruglog stola bila je: Mogućnosti ulaganja u grad Osijek i Osječko-baranjsku županiju.

Direktorica sajma Ines Teskera naglasila je i dolazak predstavnika gradova prijatelja – Subotice i Tuzle i izrazila žaljenje zbog odustajanja udaljenijih gradova, no naši susjedi česti su gosti osječkih sajamskih priredbi kroz dulji niz godina. Naravno i njihovi gospodarstvenici, za koje se nada da će otići zadovoljni i s ove sajamske priredbe.

NA SUBOTIČKOM ŠTANDU

Na subotičkom štandu zatekli smo dogradonačelnika Peru Horvackog sa suradnicima i zamolili ga za kratku izjavu: »Izuzetna mi je čast jer već treću godinu dolazim na sajamske priredbe u prijateljski nam grad Osijek. Drago mi je da se naša tradicija susretanja evo proširila i na sajamske priredbe, pa ćemo u ova četiri dana Osijeku i posjetiteljima predstaviti bar dio naše lijepe Subotice i poznatog Palića, koje vrijedi posjetiti. Tu je i naša Regionalna gospodarska komora, tu je i naše gospodarstvo

posredstvom tvrtke Radpromet d.o.o., ali na ovom našem štandu posjetitelji mogu dobiti informacije o svim aspektima života i rada u Subotici s okolicom. Dolazilo nas je ranijih godina i više, dolazili su tu i naši inovatori, a imamo se čime pohvaliti, dolazili su ini gospodarstvenici, no i kod nas je recesija učinila svoje, a i dinar nam je posljednjih dana oslabio i mora se voditi računa o svim troškovima.«

Horvacki dodaje kako su Subotica i Osijek gradovi prijatelji kroz dulji niz godina, a nedavno je Osijek na Gradskom vijeću pokrenuo inicijativu da se to prijateljstvo produbi i intenzivira. »Mi smo to prihvatili na našoj Skupštini prije dvadesetak dana i dostavili Republici Srbiji tražeći njihovo mišljenje, pa bismo već za Petrovo, za Dan grada Osijeka, dakle za mjesec dana, došli ovdje u punom sastavu, jer je dolazak potvrdio i gradonačelnik Saša Vučinić«, kaže Horvacki. »Raduje me da imamo i nekoliko zajedničkih projekata kojima smo obuhvatili sve ono što je značajno u našem gospodarstvu, s kojima zajednički idemo prema EU i pretpristupnim fondovima, što će pridonijeti da Subotica i Osijek i ta naša dugotrajna suradnja dobiju i nove vrijednosti.«

Slavko Žebić

SVJEDOČIMO NESTAJANJU POVIJESNE JEZGRE GRADA

Neka druga Subotica

Član nevladine organizacije »Protego«, a po zanimanju trenutno taksist, *Zdenko Štricki* objektivom svog fotoaparata uspio je »uhvatiti« nesvakidašnje fotografije Subotice, koje se u ovoj reportaži nalaze pred vama.

»Svakodnevno vozeći taksi prolazim gradskim ulicama i uviđam gotovo svaku promjenu koja se na njima događa, ili, što je gore, ne događa«, kaže Zdenko Štricki. »Puno godina se nije ništa događalo, a sada se odjednom puno toga dešava, što se mnogim našim sugrađanima baš i ne dopada. S obzirom da sam bio u prilici vidjeti kako se sve to radi u mnogim drugim sredinama, primjerice u susjednoj Mađarskoj koja bi nama po kulturološkoj razini trebala biti najbliža, nameće se zaključak kako osnovni problem nastaje prilikom organizacije posla i naobrazbe ljudi koji bi trebali biti involvirani u to. U suprotnom, kako se na mojim fotografijama može vidjeti, dolazi do izraženog nemara prema okolini u kojoj živimo.«

KONTRASTI

»Svojim fotografijama nastojim ukazati na određene posljedice i razlike koje bi mogle itekako biti važne u razlikovanju Subotice od ostalih sredina. Nažalost, u životnoj svakodnevici ne obraćamo pažnju na te razlike, niti ih dovoljno negujemo, već ih svjesno uništavamo. Vođeni tim primjerom svjedoci smo nestajanja brojnih starih kuća namjesto koji se podižu suvremene zgrade tipa 4+1, koje same po sebi, arhitektonski gledajući, nemaju nikakve vrijednosti. Uzmimo recimo Nušićevu ulicu, koja se nalazi u strogom središtu grada, u kojoj su ostale još svega 2-3 stare zgrade, a namjesto nekadašnjih, starih građevina, »ušunjale« su se nove i tog nekadašnjeg dijela grada jednostavno više nema. Argumenti suvremenih graditelja zasnivaju se na koncepciji suvremenog stila, stila prema kojemu svaka zgrada sliči jedna drugoj, što je opet prava arhitektonska katastrofa. Ostaje pitanje – treba li nama, u budućnosti, takav grad?

Putujete li Europom, primjerice po Njemačkoj, možete vidjeti kako svaki grad ima i svoj tzv. alt stadt (stari grad) koji se poglavito ne dira i ostaje onakav kakav je zatečen u svom vremenu.

Na starim zgradama i objektima stavljaju se pločice s povijesnim podacima kojima se nastoji očuvati njihova društvena vrijednost, osobito kada su u pitanju građevine stare nekoliko stotina godina. Ponovno se nameće još jedno pitanje: »Odakle nama pravo da te stare građevine jednostavno »zbrišemo« s lica zemlje? Osobno mislim kako je to, prije svega, neodgovorno prema budućim generacijama. Sjetimo se samo što se dogodilo sa starim građevinama u Ulici Vase Stajića, koje su nedavno doslovno nestale za manje od 24 sata.«

NARUŠENO SREDIŠTE GRADA

»Na sreću, subotički »stari grad« još uvijek postoji i sliči nekadašnjoj izvornoj gradskoj jezgri, ali su tijekom proteklih desetljeća u njega dosta neuspješno inkorporirane zgrade poput Radničkog sveučilišta, Socijalnog, Robne kuće Centar i nekadašnjeg Standarda, i mislim kako je to već u određenoj mjeri poprilično narušeno. Nije problem ukoliko je grad velik, poput Beča, pa »uleti« neka zgrada koja se na određeni način može uklopiti u postojeću arhitektonsku cjelinu. Ali mi nemamo veliko središte grada i prostora za tako nešto, imamo svega nekoliko ulica najuže gradske jezgre poput Korza, Štrosmajerove ili Ulice Braće Radić. Najbolje i najprikladnije rješenje, po mom mišljenju, bilo bi proširenje središta i to na potezu od Radijalnog puta sve do Prozivke. Dokaz ove tvrdnje se ogleda i u kvalitetnom rješenju novoga parka na Prozivci, koji posjećuje i sve više ljudi koji ne žive na Prozivci, jer objektivno gledano mnogo ljudi je u posljednjim godinama izgubilo interes za dolaženje u strogi centar grada. Kako će sve to izgledati u daljnoj budućnosti našega grada, ostaje nam da vidimo, ali ja ću i dalje nastaviti svojim fotoaparatom bilježiti kadrove nestajanja jednog vremena«, zaključio je priču o gradu i subotičkim građevinama Zdenko Štricki.

Dražen Prčić

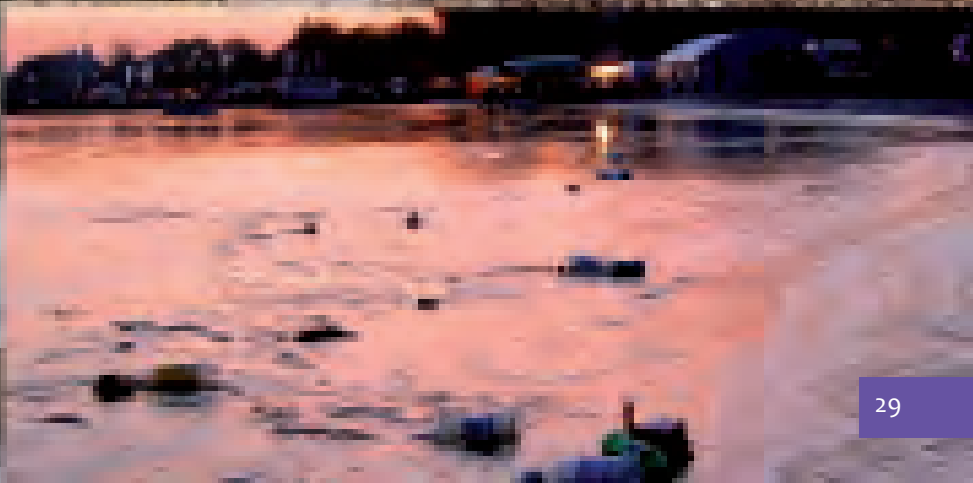
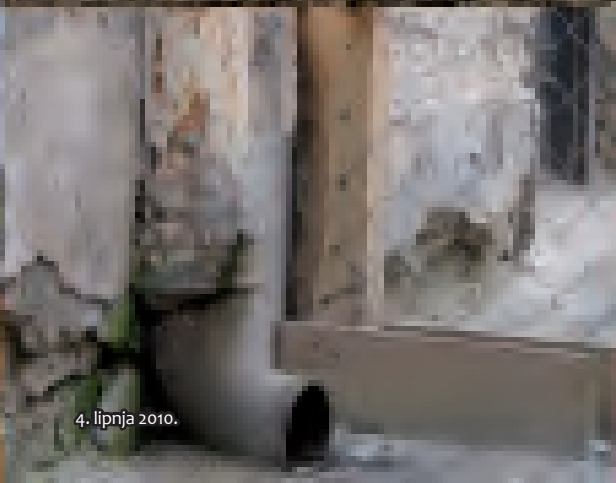
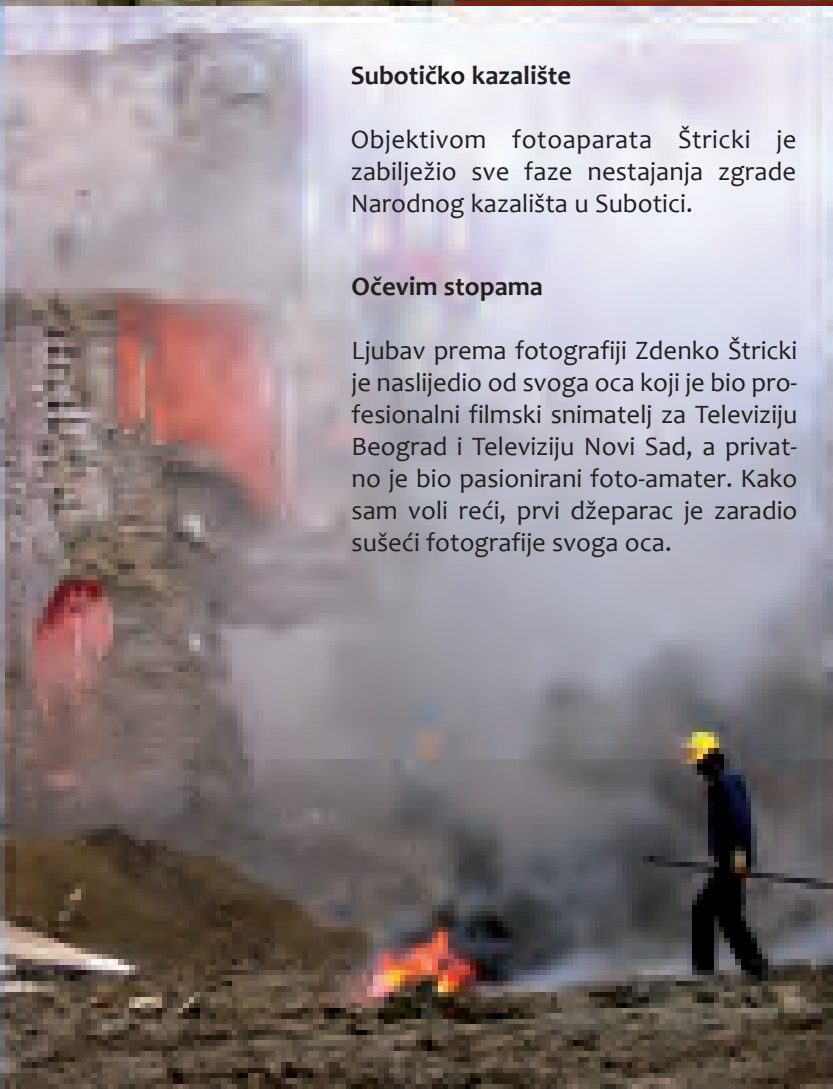

Subotičko kazalište

Objektivom fotoaparata Štricki je zabilježio sve faze nestajanja zgrade Narodnog kazališta u Subotici.

Očevim stopama

Ljubav prema fotografiji Zdenko Štricki je naslijedio od svoga oca koji je bio profesionalni filmski snimatelj za Televiziju Beograd i Televiziju Novi Sad, a privatno je bio pasionirani foto-amater. Kako sam voli reći, prvi džeparac je zaradio sušeći fotografije svoga oca.

KRONOLOGIJA od 5. do 11. lipnja

5. LIPNJA 1761.

Rođen je *Juraj Đuro Arnold*, skladatelj, dirigent i spisatelj. Od 1800., pa sve do svoje smrti 1848. bio je zborovoda župne crkve svete Terezije Avilske, utemeljitelj prvog orkestra, glazbenog života i glazbene umjetnosti u gradu. Sakupio je i objavio zbirku bunjevačkih crkvenih pjesama »Pismenik ili sakupljenje pisama različitih ...«

5. LIPNJA 1872.

Rođen je *Edouard Hériot*, francuski političar i državnik, u više navrata ministar, predsjednik Vlade i Narodne skupštine Francuske. Za izvanredne zasluge kako za naš grad, tako i cijelu zemlju, nakon okončanja Prvog svjetskog rata, na sjednici Gradskog predstavništva 20. svibnja 1933. proglašen je počasnim građaninom Subotice.

5. LIPNJA 1977.

U povodu Svjetskog dana zaštite okoliša, na Muškom štrandu sve-

čano je proglašeno uspješno okončanje pothvata stoljeća – sanacija Paličkog jezera, te je njegova voda proglašena – zdravom. Tijekom šest godina, od 1971. u radove i opremu investirano je 4,5 milijardi dinara.

6. LIPNJA 1781.

Po naredbi Kraljevskog namjesništva Ugarske, u Svetoj Mariji (Subotica) početak nove školske godine umjesto 1. rujna pomaknut je za 1. studenoga. Time je ljetni odmor produžen od početka srpnja do kraja listopada.

6. LIPNJA 1934.

Radove na postavljanju ulične rasvjete u gradu, na raskrižju ulica

Bunjevačke i Gundulićeve, okončao je gradonačelnik *Ivan Ivković Ivandekić* paljenjem prvih žarulja.

6. LIPNJA 1991.

Velikom koncertom pod naslovom »Ova jedina Subotica« započela je višednevna središnja proslava 600. obljetnice od prvog pisanog dokumenta o Subotici.

7. LIPNJA 1788.

U slobodnom kraljevskom gradu Maria Theresiopolis (Subotica) živi 20.708 stanovnika: 15.459 Ilira ili Dalmata – kako su se izvor-no zvali Hrvati, odnosno tzv. katolički Raci – 3024 Mađara; 2063 Srba; 82 Židova i 80 Nijemaca. Po materinjem jeziku struktura je sljedeća: 17.043 Ilira/Dalmata, 3024 Mađara i 80 Nijemaca.

7. LIPNJA 1921.

Rođena je *Ružica Vidaković*, časna sestra Fides, spisateljica – piše pjesme, eseje i prevodi s francuskog jezika. Po završetku Učiteljske škole studira na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Objavila je zbirke pjesama »Pjesmom te slavim Gospodine« i »Hvalospjevi nade«.

7. LIPNJA 1991.

U izdanju Odjela za književnost i jezik Matice srpske u Novom Sadu i NIP Subotičke novine, objavljen je »Rečnik bačkih Bunjevaca«, čiju su gradu, od preko 15 tisuća riječi sakupili i obradili književnici *Marko Peić* i *Grgo Bačlija*.

8. LIPNJA 1759.

Gradsko vijeće Svete Marije (Subotica) zatražilo je od franjevačkog provincijala da poveća broj duhovnika koji svoju misiju obavljaju na ilirskom, to jest, kako se tada govorilo i pisalo – dalmatinskom jeziku.

8. LIPNJA 1873.

Ministar unutarnjih djela Ugarske potvrdio je statut, a time i djelo-

vanje Subotičkog katoličkog narodnog udruženja, koje je osnovano polovicom 1873. Privremeni predsjednik ove udruge bio je *Ivan Probojčević*.

8. LIPNJA 1953.

Počeo je Susret vojvodanskih profesionalnih kazališta, koji je okončan 8. srpnja. Na ovoj smotri

pokrajinskog glumišta izvedene su 23 predstave, koje je odgledalo više od dvanaest tisuća ljudi, ili u prosjeku oko 500 gledatelja po izvedbi.

9. LIPNJA 1868.

Ministarstvo unutarnjih poslova Ugarske potvrdilo je pravila te tako i djelatnost Subotičke ženske udruge, utemeljene s proljeća iste godine. Za predsjednicu je izabrana *Eulalija Zomborčević*.

9. LIPNJA 1965.

Počeli su Peti internistički dani. Osim brojnih liječnika iz cijele zemlje, u ovim višednevnim susretima gastroenterologa sudjelovali su poznati i priznati medicinski stručnjaci iz Budimpešte, Praga, Segedina, Sofije, Torina i drugih značajnih svjetskih medicinskih središta. Utemeljitelj i animator Internističkih dana bio je renomirani liječnik, istraživač i znanstvenik primarijus dr. *Vinko Perčić*.

10. LIPNJA 1729.

Tijekom 18. stoljeća u Subotici su podignute tri bratovštine: Bratovština svetog oca Franje, Bratovština svetog Mihovila arhandela i Bratovština kršćanskog

nauka. Prve dvije bratovštine dokinute su 1786. Treća, Bratovština kršćanskog nauka, posebno za ilirski i posebno za mađarski jezik, prešla je u župnu crkvu, nakon osnutka Župe svete Terezije.

10. LIPNJA 1864.

Rođen je *Nikola Matković*, istaknuti sportaš, rekorder u više disciplina, sportski trener i profesor gimnastike u subotičkoj gimnaziji. Njegov učenik bio je *Đuro Stantić*, svjetski rekorder u brzom hodanju 1905. u Berlinu, te pobjednik na Međulimpijskim igrama u Ateni 1906. Nikola Matković umro je 31. listopada 1946.

10. LIPNJA 1945.

Održana je skupština obnovljene Hrvatske kulturne zajednice bačkih i baranjskih Hrvata. Nakon plodne rasprave izabrana je nova uprava, na čelu s dr. *Matijom Evetovićem*. Potpredsjednici su *Jelko Zlatarić*, *Antun Matarić* i *Blaško Stražarković*; tajnici *Ljudevit Vujković* i *Lamić* i *Ivan Bošnjak*. Blagajnik je *Ento Ostrogonac*, upravnik doma *Ivo Stantić*, a knjižničar *Grgo Prčić*.

11. LIPNJA 1860.

Zbog odbijanja uplate poreza državi pred Gradskom kućom je u jutarnjim satima postrojen vojni odred pod komandom jednog pukovnika, koji je namjeravao pod svaku cijenu ubrati porez, ako bude potrebno i uporabom vojne sile. Tadašnji kroničari su zabilježili: »Novovremena najezda Tatara«. Uzgred, država je gradu Subotici – više dugovala no što je potraživala!

11. LIPNJA 1993.

Odbornici Skupštine općine Subotica usvojili su prijedlog o izmjeni Statuta općine, po kojem su u službenoj uporabi u subotičkoj općini: srpski, hrvatski i mađarski jezik, sa svojim pismima. Naziv općine i pečat su također – trojezični.

Tavankučani nastupili u Velikoj

VELIKA – Protekli vikend članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta gostovali su u Republici Hrvatskoj, u Velikoj pokraj Požege, na dvadesetoj po redu smotri folklor. Kao i svake godine ugostili su ih članovi KUD-a »Ivan Goran Kovačić«, koji su i glavni organizatori ove smotre čiji je naziv »Čuvajmo običaje zavičaja«. Nazočni su mogli tijekom večeri uživati u glazbenim izvedbama Tamburaškog sastava »Grofovi« iz Velike i tamburaša HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta. U nedjeljnjoj povorci petnaest gostujućih društava prikazalo je svoje plesno umijeće.

S. G.

»Zagrebački pentagram« na zatvaranju Sterijinog pozorja

NOVI SAD – Na zatvaranju 55. Sterijinog pozorja večeras (petak, 4. lipnja) će nastupiti Zagrebačko kazalište mladih s predstavom »Zagrebački pentagram« u režiji *Paola Magellija*. U pet drama pisanih po narudžbini (čiji su autori *Igor Rajki, Filip Šovagović, Nina Mitrović, Damir Karakaš i Ivan Vidić*), autori se bave svakidašnjicom, a prožimaju se teme nemaštine, nesrećnih ljubavi, obiteljskih problema, prošlosti, budućnosti, imaginacije, surove stvarnosti, vremena u kojem živimo i u kojem ćemo tek živjeti. Veza različitih tekstova su grad Zagreb i njegovi stanovnici, navodi se u najavi.

»Zagrebački pentagram« bit će igran na sceni »Jovan Đorđević« Srpskog narodnog pozorišta u okviru međunarodne selekcije »Drugo vi«, a nakon ceremonije proglašenja i uručjenja Sterijinih nagrada koja počinje u 20 sati.

Ljutovčani u »Kolu«

SUBOTICA – Dramski odjel HKUD-a »Ljutovo« iz Ljutova nastupit će u subotu, 5. lipnja, u 20 sati u velikoj dvorani »Bunjevačkog kola« iz Subotice predstavom »Martinove mengule« *Geze Kopunovića*, u režiji *Nandora Klinockog*. Ulaznica je 100 dinara.

Festival kultura svijeta »Etnofest«

PALIĆ, SUBOTICA – Festival kultura svijeta »Etnofest«, koji se već sedmu godinu zaredom održava na Paliću i u Subotici, održat će se od 4. do 10. lipnja.

Tijekom dvije koncertne večeri na Ljetnoj pozornici, 4. i 5. lipnja, od 21 sat nastupit će neki od najznačajnijih glazbenih izvođača iz svijeta i regije. Publika će tako moći pogledati nastup *Kirila Džajkovskog* iz Los Angelesa, u pratnji makedonskog Serdžuk orkestra i londonskog pjevača Ras Tweeda. Iz Austrije stiže Grooveheadz Orchestra, iz Finske duo *Milla Viljamaa i Johanna Juhola*, koji će predstaviti posve drukčiji tango, potom sastav »Cala Cuadro Flamenco« iz Budimpešte, subotički sastav »Bateria Sambansa«, a za sam kraj glazbenog programa, nakon četiri godine ponovno će na Paliću nastupiti sastav »Vrelo« iz Rume.

Ulaznice će se naplaćivati samo za programe na Ljetnoj pozornici, a mogu se nabaviti u pretprodaji u Bash kući, po cijeni od 200 dinara, dok će cijena na ulazu u Ljetnu pozornicu iznositi 300 dinara, odnosno 500 dinara za obje koncertne večeri.

U sklopu Etnofesta 5. lipnja u palićkom ZOO-vrtu bit će priređene radionice i Master satovi, s početkom u 13 sati. Tema fotografske radionice bit će: »Dokumentarna fotografija – izazovi i nove mogućnosti«, dok će se u plesnoj radionici polaznici učiti »Butoh« plesu. Predavači će biti gosti iz Republike Mađarske, a prijave za sudjelovanje se mogu preuzeti na web stranici: www.etnofest.org.

U sklopu Etnofesta od 7. do 10. lipnja u Art kinu i u Bash kući bit će obilježena 20. obljetnica Mediawave festivala, tijekom kojeg će biti projekcije dokumentaraca, filmova o kulturama svijeta, potom animiranih, te kratkih igranih filmova. Ulaz na projekciju svih filmova je besplatan.

»Novi hrvatski film« na Cinema Cityju

NOVI SAD – U okviru festivala Cinema City u Novom Sadu, koji počinje sutra (subota, 5. lipnja) i traje do 12. lipnja, bit će predstavljena i programska selekcija pod nazivom »Počast: Novi hrvatski film« koja će publici ponuditi sedam novih kinematografskih ostvarenja koja dolaze iz Republike Hrvatske.

Bit će prikazani sljedeći filmovi: drama »Moram spavat anđele« i dokumentarac »Hrabro i na rezultat« *Dejana Aćimovića*, »Vjerujem u anđele« *Nikše Sviličića*, »Crnci« *Gorana Devića i Zvonimira Jurića*, »Kenjac« *Antonia Nuića*, »Metastaze« *Branka Schmidta* i omnibus »Zagrebačke priče« (u kojem je jednu od priča »Recikliranje« režirao *Branko Ištvančić*, redatelj podrijetlom iz Tavankuta).

Programom filmova iz najnovije hrvatske produkcije festival Cinema City želi skrenuti pozornost na jednu od najdinamičnijih kinematografija na prostoru jugoistočnog Balkana, navodi selektorica ovog programa, filmska kritičarka *Dubravka Lakić*.

Program »Počast: Novi hrvatski film« realizira se u suradnji i uz potporu Hrvatskog Audiovizualnog Centra (HAVC) i na ovaj način iskazana je obostrana želja da se oplemeni već uspješno započeta suradnja između hrvatske i srpske kinematografije, koje posljednjih godina blisko, i s vidnim rezultatima, surađuju na planu koprodukcija, navodi se u najavi.

Filmovi iz selekcije »Počast: Novi hrvatski film« bit će prikazivani u Srpskom narodnom pozorištu (scena »Pera Dobrinović«).

Književna večer u Stanišiću

STANIŠIĆ – U čast 134. obljetnice rođenja velikana hrvatske književnosti *Vladimira Nazora*, čije ime i nosi društvo u Stanišiću, održat će se književna večer.

Tema književne večeri je: »Ikavica – govor dalmatinskih, bunjevačkih, šokačkih, bosanskih i hercegovačkih Hrvata«.

Prigodni recital »Pisme na ikavici« izvest će recitatori iz Subotice, UG »Urbani Šokci« iz Sombora, HKUD »Vladimir Nazor« iz Sombora, Udruga Hrvata »Bodrog« iz Bačkog Monoštora i HBKUD »Lemeš« iz Sv. Miletića.

U sklopu književne večeri održat će se i promocija izdanja NIU »Hrvatska riječ«.

Književna večer će se održati u srijedu, 9. lipnja, s početkom u 20 sati u prostorijama Doma kulture u Stanišiću

S. T.

Hrvatski pisci na »Krokodilu«

BEOGRAD – Hrvatski autori *Damir Karakaš, Zoran Ferić, Predrag Lucić, Ivana Sajko i Renato Baretić* sudjelovat će na drugom regionalnom književnom festivalu »Krokodil« (Književno regionalno okupljanje koje otklanja dosadu i letargiju), koji će biti održan od 10. do 12. lipnja u amfiteatru ispred Muzeja »25. maj« u Beogradu. Na festivalu koji je zamišljen kao program javnih čitanja djela savremene književnosti, praćenih performansima i muzičkim nastupima, ove godine će sudjelovati 16 autora iz Srbije i drugih bivših jugoslavenskih republika. Osim navedenih, najavljeno je sudjelovanje *Bore Čosića, Petera Adolfsena, Petra Likovića, Zvonka Karanovića, Begea Cufaja, Slavoljuba Stankovića, Selvedina Avdića, Slobodana Tišme, Filipa Davida, Bekima Sejranovića*.

Organizovan je književni natječaj za srednjoškolce za izbor najboljih kratkih priča, sudionici manifestacije gostovat će u srednjim školama na teritoriju općine Savski venac – Filološkoj gimnaziji i Gimnaziji »Sveti Sava«.

Prošle godine »Krokodil« je predstavljen i u Puli, na festivalu »Sa(n)jam knjige u Istri«, kao i na književnom festivalu u Indiji, a ove godine program manifestacije, uz gostovanje nekoliko regionalnih autora, bit će predstavljen u Ljubljani.

ZNAJSTVENI KOLOKVIJ ZKVH-A UKAZAO NA STANJE DIJELA KATOLIČKE UMJETNIČKE BAŠTINE U VOJVODINI

Blago koje propada i nestaje

Umjetnička djela u vojvođanskim rimokatoličkim crkvama nalaze se u prilično lošem stanju, građa o njima je neobrađena, a veliki problem predstavljaju i krađe ovih umjetnina koje se događaju i dan-danas

Slike, ali i druga umjetnička djela u vojvođanskim rimokatoličkim crkvama i samostanima nalaze se u prilično lošem stanju, a građa o njima je neobrađena, ocijenio je, među ostalim, doktorand povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu *Dušan Škorić* na prošlotjednom znanstvenom kolokviju Zavoda za kulturu voj-

uložiti veći napor da se otuđena djela, za koja je poznato gdje se nalaze, vrate u njihov posjed. On napominje kako, s jedne strane, župnici nisu dovoljno educirani o vrijednosti umjetničke baštine, a s druge strane, mimo onoga što se nalazi u muzejima, ne postoji mehanizam zaštite te baštine, prije svega od strane Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika.

Procjenjuje se da je broj baroknih slika oko 700, a među njima ima i onih koje su djelo veoma značajnih autora. »U tom materijalu ima iznimno važnih slikara koji važe za vrhunske i njihova druga djela su izložena u muzejima središnje Europe. Među njima najznačajnija su djela *Paula Trogera* u crkvi u Čoki, *Felixa Leichera* u Ečkoj, slika iz bivšeg franjevačkog

Felix Ivo Leicher,
Vizija sv. Franje Asiškog, crkva u Ečki

Felix Ivo Leicher,
Kristovo čudo s kruhom, crkva u Ečki

Antonius Paulus Senser, Sv. Roko,
samostanska franjevačka crkva u Baču

vođanskih Hrvata govoreći o temi »Barokno slikarstvo XVIII. stoljeća u samostanima i rimokatoličkim crkvama u Vojvodini«.

»Umjetnine su u očajnom stanju«, kaže *Dušan Škorić*. »Krovovi nekih crkava prokišnjavaju, materijal se čuva po župnim dvorovima, sakristijama ili pak magazinima gdje su uvjeti izuzetno loši. Također, postoje kronike samostana i župa pisane rukom, koje bi također trebalo spasiti i prevesti s latinskog na neki živi jezik«, dodaje on.

NEPOSTOJEĆI MEHANIZAM ZAŠTITE

Veliki problem predstavljaju i krađe ovih umjetnina, koje se događaju i dan-danas. Katolička crkva bi, po Škorićevom mišljenju, trebala

»Neke crkve i samostani su formalno stavljeni pod zaštitu i tu je kraj priče. U Zavodu dalje brinu o zaštiti samo ako im se plati. A neka djela u crkvama i samostanima su na europskoj razini i svaki muzej u Europi bi se ponosio njima. Inače, skoro je iz tiska izašla knjiga 'Kulturna baština Vojvodine', gdje je od 250 sakralnih objekata rimokatoličkih svega četiri. Ta razmjera je strašna. Pravi omjer bi bio 60 posto pravoslavnih, a 40 posto katoličkih«, navodi Škorić.

ZNAČAJNA DJELA

Po njegovim riječima, barokna umjetnička baština u vojvođanskim crkvama povezuje Vojvodinu s kulturnim prostorom središnje Europe.

samostana u Somboru iz ruke *Paula Krownawettera*, zatim slike *Ferenza Falconera* i njegove obitelji u Futogu, nepoznatih majstora iz Sanada...«, napominje *Dušan Škorić*.

EVIDENTIRANJE BAŠTINE

Na znanstvenom kolokviju je, među ostalim, konstatirano kako bi prvi korak u očuvanju ove baštine bio njezin kompletan popis, kao i da bi na toj zadaći, u suradnji s Katoličkom crkvom, trebale raditi meritorne institucije. Jedan takav projekt, doduše samoinicijativan i donekle volonterski, već se provodi, a realiziraju ga djelatnici Gradskog muzeja u Subotici.

»Nije nam to obveza, ali smo samoinicijativno krenuli u projekt popisivanja umjetničke

Tomislav Žigmanov i Dušan Škorić u ZKVH

Prvi korak u očuvanju katoličke umjetničke baštine je njezin kompletan popis

Spas u otvaranju dijecezenskog muzeja

Jedino rješenje kojim bi se očuvala umjetnička djela iz vojvođanskih rimokatoličkih crkava i samostana jest njihovo smještanje u tzv. dijecezenski muzej, kakav bi bio osnovan po uzoru na mnoge slične institucije u Centralnoj i Zapadnoj Europi, smatra Dušan Škorić. »Treba sakupiti sve što je vrijedno: slike, kipove, ali i predmete s područja primijenjene umjetnosti, kao i građu iz knjižnica, arhiva... U okviru dijecezenskih muzeja čuvaju se originali, dok se u crkvama djela zamjenjuju replikama. Oni imaju stalni postav otvoren za publiku. To je, po mom mišljenju, jedino rješenje«, smatra Škorić.

crkvene baštine u Vojvodini i u tomu imamo potporu Crkve«, kaže za HR jedna od sudionica toga projekta restauratorica *Zsuzsana Pap Korhecz*. »Počeli smo 2007. i nastojimo obići svaku, pa i najmanju crkvu u Vojvodini, te popisati i fotografirati sve što se od umjetničkih djela u njoj nalazi. Neka minimalna sredstva za to pribavljamo putem natječaja. Dosad smo obradili oko 60 crkava, a restaurirane su tri slike. Za početak obilazimo crkve u Bačkoj i Banatu, a kasnije ćemo i u Srijemu. Ovaj naš rad će biti osnova za daljnje proučavanje te umjetničke baštine«, objašnjava *Zsuzsana Pap Korhecz*.

Povjesničarka umjetnosti i viša kustosica Gradskog muzeja u Subotici *Olga Kovačev Ninkov* ukazala je na činjenicu da se ovom tematikom donedavno nitko nije bavio, kao i na problem nepostojanja kadra koji bi ovo umjetničko područje adekvatno istražio. »Povijest umjetnosti je na ovim područjima relativno mlada znanost, a poslije Drugog svjetskog rata ona se bavila isključivo suvremenom umjetnošću. Promjene se dešavaju tek 90-ih godina prošloga stoljeća. Ovim stvarima se moraju baviti ljudi od struke, a jedan od problema je to što nemamo dovoljan broj povjesničara umjetnosti«, rekla je *Olga Kovačev Ninkov*.

Projektom Dušana Škorića i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata »Barokno slikarstvo XVIII. stoljeća u samostanima i rimokatoličkim crkvama u Vojvodini«, koji je dobio djelomičnu potporu Ministarstva kulture Republike Srbije, planira se stvaranje realnije slike stanja toga dijela umjetničke baštine Katoličke crkve. Doktorat Dušana Škorića će po završetku projekta biti publiciran u Zagrebu, a u planu je izložba u Beogradu i Zagrebu na kojima bi bio predstavljen dio toga kulturnoga blaga iz pokrajine.

D. B. P.

IX. ZNANSTVENI KOLOKVIJ ZAVODA ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA

Hrvatski jezik u Vojvodini – kako ga negovati?

U suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem, istraživanje kvalitete hrvatskog jezika u nastavi na hrvatskome u vojvođanskim školama, tijekom veljače ove godine, proveo je vanjski suradnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata doc. dr. *Petar Vuković*. U isto je vrijeme istražio i jezik u radijskim i televizijskim emisijama na hrvatskome koje se produciraju u Vojvodini. Na kolokviju će biti predstavljeni rezultati tih istraživanja te ključni izazovi s kojima se oni koji žele negovati hrvatski jezik u Vojvodini susreću. Najprije će biti istaknuto zašto uopće govorimo o hrvatskome kao o samostalnom jeziku te što hrvatskim jezikom uopće smatramo, a nakon toga i u čemu su specifičnosti sociolingvističkoga položaja hrvatskoga u Vojvodini. S obzirom na rezultate dobivene istraživanjem jezične uporabe u medijima i u nastavi na hrvatskome, bit će predložene smjernice za daljnji razvoj njegovanja hrvatskoga u Vojvodini i definirani realistični ciljevi kojima je pri tome potrebno težiti.

Znanstveni kolokvij će se održati, danas, u petak, 4. lipnja 2010. godine, s početkom u 19 sati u prostorijama Hrvatske čitaonice (Ulica Bele Gabrića broj 21, Subotica).

TREĆI SUSRET PREDSTAVNIKA HRVATSKIH KULTURNIH UDRUGA U VOJVODINI

Perspektive i razvoj hrvatske kulture

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem priređuje treći radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga koji će se održati u Subotici, u subotu, 5. lipnja, od 10 do 16 sati u prostorijama Hrvatske čitaonice (Bele Gabrića 21).

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je započeo i održavao tijekom 2009. godine uspješnu suradnju s tridesetak hrvatskih kulturnih udruga u Vojvodini.

Nakon međusobnog upoznavanja, uspostave suradnje i povremenog zajedničkog planiranja i realiziranja aktivnosti, Zavod je pristupio analizi ostvarenih kulturnih programa tijekom 2009. godine, koja će biti predložena na ovogodišnjem susretu svim subjektima na hrvatskoj kulturnoj sceni. Uz razgovor s predstavnicima udruga o perspektivi i razvoju hrvatske kulture Vojvodine, Zavod će ponuditi i pomoć u aktualnim poslovima vezanim za preregistraciju udruga i odgovoriti na moguća pitanja.

Na ovaj radni susret pozvani su predsjednici hrvatskih udruga kojima je kultura primarno područje djelovanja.

IZ POSLJEDNJEG INTERVJUA PREČ. JOSIPA PAŠIĆA, ROĐENOG MONOŠTORCA, SVEĆENIKA POŽEŠKE BISKUPIJE

Svećenički je život lijep

Preč. Pašić se bavio i književnošću: napisao je više romana i pripovijedaka s tematikom iz društvenog i obiteljskog života bačkih Bunjevaca i Šokaca, a svojim je djelima ušao u antologiju proze bunjevačkih Hrvata iz 1971.

Prošloga je tjedna, 26. svibnja, u Pakracu pokopan preč. *Josip Pašić*, drugi po starosti (97 godina) svećenik Požeške biskupije. Pašić je rođen 1913. u Bačkom Monoštoru, gdje je završio pučku školu, gimnaziju je pohađao u Somboru i Travniku, a Bogoslovni fakultet završio je u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1939. u Subotici.

Bavio se i književnošću: napisao je više romana i pripovijedaka s tematikom iz društvenog i obiteljskog života bačkih Bunjevaca i Šokaca, a svojim je djelima ušao u antologiju proze bunjevačkih Hrvata iz 1971. godine, sastavljača *Geze Kikića* u izdanju Matice hrvatske.

»To, da postanem svećenik, to ne bih mijenjao sve kad bih i mogao još jedanput ispočetka. Jer svećenički je život lijep. Nije lak, ali nije monoton. Polje je rada veoma prostrano. Svećenički je život pun zanimljivih obrata i neočekivanih zapleta«, napisao je Josip Pašić u predgovoru svoje knjižice »Najobičniji muškarac ili reportaže o sebi«, koju je 1977. objavila »Kršćanska sadašnjost«.

ODBAČEN I GURNUT NA STRANU

Posljednji intervju preč. Josip Pašić dao je Glasu koncila. Iz tog intervju donosimo dijelove koji

bi mogli biti zanimljivi čitateljima Hrvatske riječi.

»U prvome razredu (gimnazije) bilo nas je 40-ak učenika iz Sombora, Apatina, Odžaka i okolnih sela, uglavnom Nijemaca i Srba i nas nekoliko Hrvata. Ravnatelj je bio vrlo strog, ne sjećam mu se točno imena, jedino znam da se prezivao Zrnić i da je bio iz Bosne. Često je dolazio na odmor u naše selo i prijateljivao s ondašnjim župnikom *Franjom Piukovićem*, koji je u Bački Monoštor došao iz Bačalmaša, sela koje je danas u Mađarskoj. Budući da sam bio ministrant i stalno se »vrtio« po župnome dvoru i bio uz župnika, on me je zapazio i, mislim, gajio ne samo simpatije prema meni nego mi i pomagao u tadanjoj najvećoj mojoj muci – francuskom jeziku s kojim sam se prvi put sreo jer smo u građanskoj školi učili njemački.« Nakon prva dva razreda Pašić odlazi u travničko sjemenište, gdje s još petoricom sjemeništara iz Bačke maturira. Ondašnji administrator Subotičke biskupije *Lajčo Budanović* poslao ga je s još jednim Hrvatom i jednim Nijemcem u bogosloviju u Zagreb. Nakon završenoga bogoslovnog studija zaređen je za svećenika 1939. u katedrali u Subotici.

Najprije odlazi za kapelana župniku *Marijanu Beretiću* u šokačku župu Plavna, ali ubrzo mora u vojsku u Sarajevo na Marindvor.

Nakon vojske vraća se na službu u Vajsku, gdje ostaje samo tri mjeseca jer preuzima novoosnovanu župu Bođani, dotadašnju filijalu župe Vajska. No, i tamo je kratko bio jer krajem 1941. odlazi za hrvatskog kapelana u Bajmok, čija je župa u to doba uvijek imala dva kapelana: hrvatskog i njemačkog.

»Situacija nije bila nimalo lagana jer su nakon dolaska mađarske vojske i uspostave mađarske vlasti u roku 24 sata protjerani svi Hrvati iz jedne četvrti kod željezničkog kolodvora i u njihove kuće doseljene mađarske obitelji, tzv. Čangoši i Sekelji iz Transilvanije, iz današnje pokrajine u Rumunjskoj. Žalosna je bila uloga tadašnjeg baj-

močkog župnika koji je predvodio svećani dolazak mađarskih kalvina, a ni jednom riječju nije prosvjedovao zbog protjerivanja njegovih katoličkih vjernika. I tako sam djelovao među tamošnjim hrvatskim katoličkim pukom – Bunjevcima, odbačen i »gurnut na stranu« skupa s njima i od crkvenih i državnih vlasti. Bile su to teške godine u kojima vrhovna crkvena vlast, tj. nadbiskup u Kaloči, nije imao prevelikog razumijevanja za nas. On mi je, primjerice, odbio dati imprimatur na jedan moj tekst, duhovno štivo pod nazivom: »Vjera, ufanje i ljubav«, samo zato što je bilo napisano na hrvatskome. Otada više nisam ni tražio dopuštenje nego sam »Muku Isusovu po Mateju« tiskao u vlastitoj nakladi u Bajmoku 1942.«

BIJEG IZ ZGRADE VOJNOGA SUDA

Tim je postupkom izazvao bijes kaločkih crkvenih vlasti pa je »pod hitno« premješten za kapelana u njemačku župu Hajós u današnjoj Mađarskoj, župniku Adamu Wetzsteinu, s kojim se, kako kaže, izvanredno slagao. Nakon godinu dana 1943. dobiva novi premještaj u Čavolj (Csávolj, također u današnjoj Mađarskoj), također župniku Nijemcu. Opet nakon godinu dana biva premješten u Vaškut, župu također u današnjoj Mađarskoj, za kapelana župniku Mészárosu, Mađaru rođenom u Somboru. Budući da je bio nepodoban ondašnjim vlastima izveden je pred mađarski vojni sud u Segedinu, koji ga je osudio na dvije godine zatvora. Njegova je sreća da su saveznički zrakoplovi upravo tijekom izricanja presude započeli bombardirati grad pa je nastao opći kaos, kojega je Pašić iskoristio i odjeven u reverendi pobjegao iz zgrade vojnog suda. Vratio se u Vaškut gdje je već zatekao zamjenika pa je otišao u Bajmok, ali ne u župni stan nego k jednoj obitelji. Kod nje je skrivajući se dočekao kraj rata, nakon čega preuzima župu u Lemešu (današnji Svetozar Miletić) u Vojvodini, koja je ostala bez svećenika.

No, nije stanovao u župnome stanu jer je bio zaposjednut od partizana, ranjenika i prognanika. Godine 1947. odlazi za katehetu u učiteljsku školu i gimnaziju u Sombor. U međuvremenu napisao je opsežnu studiju o pravoslavlju i zamolio biskupa Budanovića da mu dopusti odlazak u Zagreb kako bi doktorirao iz ekumenizma.

PAKRAČANI GA NISU ZABORAVILI

Zbog biskupova protivljenja i brojnih dotadašnjih premještaja i dekreta 1950. je zamolio biskupa dr. *Franju Salis-Seewisa*, koji je zamjenjivao uhićenog zagrebačkog nadbiskupa *Alojzija Stepinca*, da ga primi u Zagrebačku nadbiskupiju, što je on i učinio. No, pastoralne su potrebe bile velike te iste godine odlazi u Pušću kod Zaprešića. Početkom siječnja 1955. odlazi u Pakrac gdje je proveo ostatak svećeničkoga života, sve do 1983. kada kao 70-godišnjak odlazi u mirovinu. Zbog iznimne aktivnosti u pakračkoj župi i kraju bio je pod stalnom prismotrom jugoslavenske Udbe, tako da su mu ne samo župni stan nego čak i crkva bili »ozvučeni«.

Pisanjem se počeo baviti još kao srednjoškolac, kasnije je objavljivao u katoličkim tiskovinama a njegov zanimljiv i buran svećenički život, poznavanje njemačkog, francuskog, talijanskog, mađarskog i engleskog jezika, životno iskustvo, putovanja po svijetu – pomogli su mu da objavi, bez pretjerivanja, katoličke bestselere: romansirani životopis »Stjepan Kaszap«, život časne sestre Marije Margarete »Bijela golubica«, u vlastitom izdanju »Svatovčice«, roman »Krv se suši«, zbirku pripovijesti »Dida fenjer«, već citirani autobiografski zapis »Najobičniji muškarac ili reportaže o sebi« i zbirku priča »Tude suze ili odgovornost za tuđe živote«. Pakračani ga nisu zaboravili pa je god. 1998. dobio visoko općinsko priznanje: »pečat Grada Pakraca«.

Tomislav Vuković

Dušobrižnik ili dušebrižnik

Piše: Miranda Glavaš-Kul

Riječ *dušobrižnik*, onaj koji se brine za spas duše; *svećenik*, *duhovnik*, nastala je prema njemačkom Seelsorger. Javlja se u dvama oblicima: *dušobrižnik* i *dušebrižnik*. Stoga se s pravom možemo upitati jesu li obje riječi po značenju i uporabi jednakovrijedne ili, ipak, jednoj od njih trebamo dati prednost.

U hrvatskome jeziku iza nepčanoga suglasnika (j, lj, nj, č, ć, dž, đ, ž, š) umjesto *-o* stoji *-e* (naše selo, ali naše polje). Ukoliko se povedemo za tim pravilom, zaključit ćemo kako je oblik *dušebrižnik* pravilniji jer nakon nepčanika (š) treba doći gramatički nastavak *-e*. No to se pravilo ne odnosi na tvorbu složenica, a navedene su riječi složenice jer su u tvorbenoj vezi s dvjema riječima: duša i brinuti, stoga za njih ne vrijedi spomenuto pravilo. Skupina autora u »Hrvatskoj gramatici« (Školska knjiga, Zagreb, 1997.) u dijelu o tvorbi riječi navodi: »Između prvoga i drugoga dijela složenice obično se nalazi samoglasnik koji spaja oba dijela u jedan pojam. Najčešće je to samoglasnik o (blat-o-bran, brod-o-vlasnik, rod-o-ljub, roman-o-pisac...), rijetko koji drugi. Takav se samo-

glasnik među dijelovima složenice zove *spojnik*.«

Akademik Stjepan Babić u »Tvorbi riječi u hrvatskome književnom jeziku« (Zagreb, 1986.) među složenicama navodi oba lika. Prvo navodi složenice sa spojnikom *-o-* (*dušobrižnik*, srednjoškolic, prednjonepčani, srednjoeuropski...). Potom dodaje kako se katkad, osobito iza nepčanika, kao spojnik može javiti i *-e-* pa navodi

primjere: kućepazitelj, kućevlasnik, srednješkolic, dušebrižnik... kako se riječ o kojoj govorimo nalazi u oba niza, mogli bismo zaključiti da su oba oblika pravilna i jednakovrijedna. Ali prof. Babić donosi praktično pravilo koje kaže: Kad postoje dubletne tvorenice s *-o-* i *-e-*, sustavnu prednost imaju složenice s *-o-* pa su u hrvatskom književnom jeziku standardne samo riječi *dušobrižnik*, srednjoš-

kolac, srednjoeuropski, srednjovjekovni...). S tim se pravilom slaže i prof. Vladimir Anić u »Velikome rječniku hrvatskoga jezika« (Zagreb, Novi Liber, 2003.) jer kod oblika *dušebrižnik* upućuje na oblik *dušobrižnik* uz koji stoji pojašnjenje, a prvi je oblik spomenut samo kao varijantna.

Dakle, posve je jasno kako je pravilniji oblik *dušobrižnik*, no u hrvatskoj je jezičnoj praksi učestaliji *dušebrižnik*, ne zato što je pravilniji, nego zato što ima stilski obilježeno značenje. Obično se rabi u prenesenom, i to pogrdnom značenju označujući onoga tko pokazuje pretjeranu ili lažnu brigu za koga.

Možda bi riječ *dušobrižnik* u svome pravom značenju bila češća da u hrvatskome jeziku nemamo druge, prikladnije riječi koja to označuje. Na nju nas upućuje i »Jezični savjetnik« Matice hrvatske (Zagreb, 1971.) koji navodi riječ *svećenik*. U značenju *onaj koji se brine za spas duše* možemo ravnoopravno rabiti obje riječi, *svećenik* i *dušobrižnik*, jer ne ćemo pogriješiti, samo nemojmo posegnuti za likom *dušebrižnik* koji ima pogrdno značenje.

EXIT NA PETROVARADINSKOJ TVRĐAVI OD 8. DO 11. SRPNJA

Jedanaesti po redu glazbeni festival Exit bit će održan od 8. do 11. srpnja na Petrovaradinskoj tvrđavi u Novom Sadu. Zvijezde ovogodišnjeg festivala su: The Chemical Brothers, Faith No More, Mika, Missy Elliott, Placebo, David Guetta, LCD Soundsystem, Pendulum Live, Röyksopp, Ricardo Villalobos, Behemoth, Crystal Castles, The

Exploited, Klaxons, Suicidal Tendencies, Does It Offend You, Yeah?, Moderat live, Josh Wink, Cathedral, Chromeo, Crookers, Laidback Luke, A-Trak, Boys Noize, DJ Shadow, Bad Brains, Erol Alkan i mnogi drugi.

Kao i prijašnjih godina Exit će ugostiti i izvođače koji dolaze iz susjedne Hrvatske, a ove godine publika će imati priliku vidje-

ti nastupe electro-trash skupine Lollobrigida, splitskih hip-hopera TBF, sisasčkog surf-rock četverca Bambi Molesters, te zagrebačkog punk-rock benda Kawasaki 3P.

Četverodnevne ulaznice, po drugoj promotivnoj cijeni u pretprodaji i dalje koštaju 6.490 dinara, a puna cijena u redovitoj prodaji bit će 10.990 dinara. Broj ovih ulaznica je ograničen. U prodaji

su i jednodnevne ulaznice za Exit: za četvrtak 8. srpnja i petak 9. srpnja cijena ulaznice iznosi 2990 dinara. Cijena ulaznice za treći dan festivala, subotu 10. srpnja, iznosi 3490 dinara, dok će za nedjelju, 11. srpnja, biti 3.990 dinara. Svi posjetitelji kupovinom ulaznice u Gigstix prodavaonicama i filijalama Erste banke dobivaju vaučere, koji će se od 5. srpnja na ulazu na festival mijenjati za narukvice. Narukvice će biti personalizirane i važit će za jednu osobu.

Inače, dostupne su i VIP ulaznice koje se prodaju u limitiranom broju po cijeni od 25.000 dinara, u Gigstix prodavnicama u Novom Sadu i Beogradu. VIP ulaznica posjetiteljima omogućava brojne pogodnosti, kao i ekskluzivne pristupe na najatraktivnije festivalske lokacije.

Više informacija o kupovini ulaznica i programu mogu se pronaći na sajtovima Exitfest i Gigstix.

D. B. P.

ŽUPA KUKUJEVCI

Snaga Presvetoga Trojstva

Kukujevcu? Samo tupi uzdah i žalostan izdah...

Velika župna crkva u Kukujevcima posvećena Presvetomu Trojstvu ove je godine na svoj crkveni god bila na poseban način lijepa i raspjevana. Naime, vjernici iz okolnih župa: Morović, Gibarac, Šid, pohodili su skoro ostavljenu velebnu crkvu i u njoj slavili svetkovinu Presvetoga Trojstva. Župnik i upravitelj spomenutih župa vlč. *Nikica Bošnjaković* predvodio je misno slavlje zajedno s Kukujevcima, koji su došli iz župa Đakovačko-osječke nadbiskupije i Požeške biskupije, na čijim prostorima žive od 1995. godine, kada su protjerani iz svoga rodnoga sela i župe Kukujevcu.

Brojni Kukujevcu iz Republike Hrvatske i svega 9 obitelji nazočnih u Kukujevcima, skupa sa svim ostalim vjernicima, sa suzama u očima i molitvama na usnama slavili su sveto i uzvišeno Presveto Trojstvo koje je ovom svetkovinom naznačilo plan obnove ove velike prelijepe srijemske župne crkve, mjesta hodočašća za brojne Kukujevcuane.

Za ovogodišnju proslavu crkvenoga goda, župnik Bošnjaković je u propovijedi i obavijestima naglasio i pokazao projekt postojećeg stanja objekta ove župne crkve u Kukujevcima. Ovaj je projekt izradio Zavod za zaštitu spomenika kulture Srijemske Mitrovice, u svrhu planova za obnovu i sanaciju ove crkve koja nije porušena, nego zapuštena, istaknuo je vlč. Bošnjaković. Plan obnove crkve podržavaju i lokalne vlasti, a punu potporu obećava i srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović*.

U prilog tome, Kukujevcu koji žive na teritoriju Republike Hrvatske osnovali su i zakladu za prikupljanje sredstava za crkvu Presvetoga Trojstva u Kukujevcima, prvenstveno od svih Kukujevcuana koji su raseljeni na preko više od 120 mjesta u Republici Hrvatskoj. Milošću Presvetoga Trojstva, zauzetošću brojnih Kukujevcuana za obnovom matične župne crkve u Kukujevcima, uz svesrdnu potporu i vodstvo upravitelja župe Kukujevcu vlč. Bošnjakovića, nagoviješteni su dani i godine obnove ove dične srijemske župne crkve.

Đuro Martinović

VEČERI KRŠĆANSKE DUHOVNOSTI U ZEMUNU

Uvod u kršćanstvo

U prostorijama Knjižnice i čitaonice »Ilja Okrugić« u Zemunu 30. svibnja započele su večeri kršćanske duhovnosti pod nazivom »Uvod u kršćanstvo«. Voditelj ovih susreta je *Ivica Čatić*, profesor Novog zavjeta na Katoličkom bogoslovskom fakultetu u Đakovu. Inicijativu za održavanje ovih večeri dali su Ivica Čatić i zemunski župnik i dekan *Jozo Duspura*.

Postavljajući si pitanje, može li se kršćaninom nazvati onaj čovjek koji ne živi istinski svoju vjeru i koji je uistinu i ne poznaje, došlo se do osnovne ideje vodilje budućih susreta. Kroz predavanja profesora Čatića, koja se zasnivaju na odlomcima iz Biblije i njihovoj vezi sa svakodnevnim životom, zainteresirani župljani Zemuna u mogućnosti su obogatiti svoje dosadašnje znanje o vjeri.

Tema susreta bila je: koliko smo spremni prihvatiti plan koji Bog ima kada je u pitanju naš životni put i osloboditi se barijera koje sami sebi postavljamo. Kao primjere profesor je tom prigodom naveo Zaharija i Mariju kojima je anđeo saopštio Božji naum kada su u pitanju njihovi životi. Istaknute su razlike i sličnosti u reakcijama koje su Zaharije i Marija izrazili tom prigodom. Župljani koji su nazočili susretu doista su s velikom pažnjom pratili izlaganje. Na samom kraju večeri profesor Čatić je izložio svoj plan budućih susreta, koji bi trebali biti realizirani svakog drugog i četvrtog tjedna u mjesecu tijekom idućih nekoliko godina. Naravno, tom se prigodom obratio župljanima i upitao ih može li računati na njihovu podršku kada je riječ o ovako ambicioznom planu, te je dobio potvrđan odgovor.

D. Lukinović

PREDSTAVLJANJE KNJIGE U KAPELI
FRANJEVAČKOG SAMOSTANA U SUBOTICI

Povijest franjevačke provincije

Državni arhiv u Osijeku, Historijski arhiv u Subotici i franjevački samostan u Subotici organiziraju predstavljanje knjige »Povijest franjevačke provincije Bosne Srebrne«. Predstavljanje knjige bit će održano u četvrtak, 10. lipnja, u kapeli franjevačkog samostana u Subotici. O knjizi će govoriti ravnatelj državnog arhiva u Osijeku, arhivski savjetnik dr. *Stjepan Sršan*, zatim viši arhivist Državnog arhiva u Osijeku mr. *Dražen Kušen* i gvardijan franjevačkog samostana sv. Ante u Beogradu fra *Filip Karadža*. Početak je u 19 sati i 30 minuta.

Ž. V.

Obavijesti

- Misa mladih za mir, koja se organizira svakoga prvog petka u mjesecu, danas, 4. lipnja, bit će služena u crkvi Presvetog Srca Isusova u Tavankutu. Euharistija počinje u 20 sati, a nakon mise bit će upriličen agape.
- Susret ministranata bit će održan u župi Presvetog Srca Isusova u Tavankutu sutra, 5. lipnja. Početak je u 10 sati.
- 11. lipnja – blagdan Srca Isusova. Svečana sveta misa slaviti će se u Tavankutu u župnoj crkvi Presvetog Srca Isusova. Ujedno će ovom prigodom biti proslavljena i 100. obljetnica osnutka župe. Misa počinje u 11 sati.
- 12. lipnja – Srce Marijino.
- 13. lipnja – Sveti Antun Padovanski. Proštenje u crkvi Presvetog Srca Isusova u Tavankutu. Svečana euharistija započinje u 10 sati i 30 minuta.

Tko dolazi k meni, neće ogladnjati; tko vjeruje u mene, neće ožednjati nikada

Tajna vjere

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Jučer smo proslavili svetkovinu Tijelova. Za nas kršćane jedan od središnjih blagdana ali i teško razumljivih jer se radi o otajstvu koje nadmašuje našu spoznaju ali ne i iskustvo. Temeljna kršćanska vjera i razlog našega okupljanja. Dok sam razmišljao kako bih to prenio čitateljima Hrvatske rječi, poslužio sam se knjigom velikog teologa Hansa Urs von Balthasara. Pokušat ću to veliko bogatstvo prereći u nekoliko misli.

Ako se pitamo što smo slavili, odgovor je lagan i jasan ako zauzmemo evandeosko stajalište. Ono je sadržano u Kristovim riječima: »Uzmite i jedite, ovo je moje tijelo« i »Ako ne jedete tijela Sina Čovječjega i ne pijete krvi njegove, nemate života u sebi!«. Zaista su ogromne riječi, na početku kojih je napisano da ih možemo prihvatiti samo tako kako su izrečene, odrekavši se svakoga shvaćanja kako bi nešto slično moglo biti moguće ili ih odbaciti kao nepodnosive kao što su učinili Židovi i neki učenici. Prema tome, ne bi trebalo spriječiti shvaćanje tih riječi drugotnim i u osnovi nerješivim pitanjima, pitanjima oko kako: kako možemo u to, što i nakon (pretvorbe) ima izgled kruha i vina, vjerovati sada već kao u tjelesnu stvarnost Isusa Krista?

RIJEČ JE BOŽJA TIJELOM POSTALA

Budući da na slična pitanja ne može biti nekoga odgovora za naravni razum, trebalo bi već od početka izabrati neki drugi put: onaj koji nam je pokazao Novi zavjet, također Biblija u svojoj cjelovitosti. Već s *Abrahamom* i patrijarsima, potom na Sinaju sa svim narodom, Bog se je povjerio na nezamislivo prisnan način tim nepouzdanim partnerima. Moglo bi se reći: povezao se s njima u dobru i zlu (u dobroj i lošoj sudbini), iako u tome on doista nije izgubio svoju nadmoć i svoju slobodu kao sudac. Kratka formula kojom posljednji evanđelist prenosi Isusovo biće glasi: »Riječ je Božja tijelom postala«. Tijelo označava čovjeka u njegovoj konkretnosti: mučena, uvijek ugrožena, osuđena na sigurnu smrt. U tom obliku, koji označava puninu Božjeg poniženja sve do sada, također u izvjesnom smislu upravo njegov plod, treba se ostvariti konačno jedinstvo Boga s čovjekom, u sjedinjenju koje je također već naviješteno u sjedinjenju Riječi Božje i čovječjega tijela i mi, ali koje se s polazištem od ovoga početka treba proširiti na sveukupno čovječanstvo i na kraju ga Biblija opisuje kao »Janjetovu svadbu« s njegovom Zaručnicom. Čitav Isusov život, njegovi govori, njegova djela i njegova muka stoje stoga pod znakom »za nas«. U njoj se Bog prinosi s najvećom neposrednošću i neizbježivom konkretnošću. Isus je uvijek oboje u isto vrijeme: čovjek koji od sebe polazeći u svemu očituje Božju bit i čovjek po kojem se sam Bog očituje ljudima. Kad Isus tvori čudesa, pokazuje ne samo vlastitu moć stvaranja čudesa, nego i Očevu moć. Kad poučava, pokazuje ne samo svoju vlastitu ljudsku mudrost, nego preko nje mudrost Božju. Bu-

dući da u njemu riječ postaje tijelo, on posvjedočuje Boga ne samo riječima i djelima, nego bitno sveukupnim svojim fizičkim i duhovnim bićem. Stoga može prikazati sav svoj život kao kruh života. Tko dolazi k meni, neće ogladnjati; tko vjeruje u mene, neće ožednjati nikada.

TJELESNI GOSPODIN JE UPRAVO I DUHOVNI GOSPODIN

Biblija je knjiga nečuvane i potresne stvarnosti, bilo što se tiče Isusova božanskog sinovstva, bilo što se tiče njegove euharistije. Pavao dovodi tu stvarnost do najviše točke dok Korinćanima živo preporuča da se dobro ispituju shvaćaju li ili ne što znači tu jesti i piti; jer bi, ako ne bi razlikovali Kristova Tijela i Krvi, mogli sud sebi jesti i piti, i Apostol ciljajući na slučajeve koji su se u zajednici događali, misli da može zaključiti da je takav slučaj nažalost bio čest. Stvarnost božanskog reda: Bog je u daru svoga Corpus Domini – Tijela Gospodnjega mnogo stvarniji nego mi možemo zamisliti. Stvarnost duhovnoga reda, jer je Božji Sveti Duh, u svojoj biti i u svojim učincima i pronalascima, mnogo stvarniji od našega duha. Stoga dvije rečenice mogu ostati jedna pored druge, obadvije jednako istinite: Ako ne jedete tijela Sina Čovječjega, nemate života u sebi. – i: Duh je onaj koji oživljuje, tijelo ne koristi ništa. Tjelesni Gospodin je upravo i duhovni Gospodin. I samo je tako on konkretnost pravoga Boga. Duh i tijelo u živome čovjeku nisu nipošto odjeljivi. U duhovnom zajedništvu pojedini ljudi opće jedan s drugim i ne misle čak na činjenicu da im se to duhovno zajedništvo uvijek ostvaruje putem njihova općenja unutar zajedničke tvari.

Dopustivši da, tako često od Pavla upotrijebljena, formula u Kristu Isusu nije neka govornička pobožna fraza, nego kako on sam misli, izraz najdublje stvarnosti naše vjere, zar bismo mogli živjeti zajedno samo u čistom i jednostavnom Isusovu duhu i općiti u tome duhu, a da ne bismo imali dijela u isto vrijeme svekoliki u njegovu tijelu? Ako ozbiljno uzmemo utjelovljenje Riječi Božje, to ne može biti nego nezamislivo. Ako bi se radilo samo o Isusovu duhu, onda bi ovo vrlo brzo skrenulo u pusti »osjećaj« ili »stajalište« ili »način mišljenja«, kao što je slučaj u svakomu liberalnom kršćanstvu, te taj osjećaj postane potom isto tako brzo jednostavni ljudski osjećaj po kojemu Isus vrijedi kao moralni uzorak. Pravi živi Krist je Uskrsnuli, koji je kao i prije istovremeno tijelo i duh i koji isto tako moćan svojim tjelesnošću kao i svojim Duhom ispunja Crkvu i po njoj cijeli svijet. Samo ako ozbiljno uzmemo Tijelo Kristovo, možemo govoriti o Crkvi kao Kristovu mističnom tijelu, možemo govoriti o »kozmičkom Kristu«, o kojemu poslanica Kološanima kaže: u njemu je sve stvoreno na nebesima i na zemlji, po njemu i za njega.

Pravi živi Krist je

Uskrsnuli, koji je kao

i prije istovremeno

tijelo i duh i koji isto

tako moćan svojom

tjelesnošću kao i

svojim Duhom ispu-

nja Crkvu i po njoj

cijeli svijet.

Kulnarski kutak

HLADNO PREDJELO – NADJEVENE RAJČICE

Odaberite tvrde rajčice i pripremite maštovito predjelo koje možete poslužiti u raznim situacijama. Ovisno o punjenju rajčice možete, osim kao predjelo, poslužiti i kao glavno jelo ili salatu. A možete ih puniti bilo čime. Sve se slaže i uklapa, i važno je znati kako ovo jelo ne može isprati loše. Uz to, lijepo izgleda. Evo jednog prijedloga:

Potrebno za 4 osobe: 8 rajčica, 150 g svježeg sira, 200 ml jogurta, 2 žlice maslinova ulja, 1 češanj češnjaka, malo nasjeckanog peršina, nasjeckani kopar, 100 g kukuruza šećerca, 200 g kuhane raži (ili integralne riže), sol i papar.

Priprema: Opranim rajčicama odrežite vrh, a zatim ih pažljivo izdubite. Sir pomiješajte s jogurtom, maslinovim uljem, usitnjenim češnjakom, peršinom, koprom, kukuruzom i kuhanom ražom ili rižom. Sve dobro pomiješajte i popaprite. Pripremljene rajčice napunite pripremljenim nadjevom i ohladite.

Savjet: Posudu s pripremljenim nadjevom stavite u hladnjak, a rajčice puniti prije posluživanja.

GLAVNO JELO – ZAPEČENE I NADJEVENE TIKVICE

Potrebno: 800 g tikvica, 2 žlice maslinova ulja, 150 g luka, 2 češnja češnjaka, 400 g mljevenog mesa, sol, 400 g pelata (ili svježih oljuštenih rajčica), 2 žlice soka od rajčice, 250 ml vode, 70 g riže, nasjeckani list peršina.

Za bešamel umak: 30 g maslaca, 1 žlica brašna, 250 ml mlijeka, 1 jaje, prstohvat bosiljka.

Za posipanje: 40 g parmezana.

Priprema: Tikvice prerežite na pola po dužini, izvadite žlicom pulpu i nasjeckajte je. Ulje zagrijte u tavi, dodajte luk i usitnjeni češnjak te pirajte dok luk ne omekša. Dodajte meso i uz miješanje pirajte dok ne poprimi smeđu boju. Dodajte nasjeckanu pulpu, sol, pelate zgnječene vilicom, sok rajčice i vodu.

Zagrijte do vrenja, dodajte rižu i kuhajte nepokriveno oko 15 minuta dok riža ne omekša, a umak ne postane gust. Umiješajte peršin.

Pripremite bešamel umak. Maslac otopite na laganoj vatri, dodajte brašno i miješajte dok mješavina ne pobijeli i ne nastanu mjehurići. Zalijte mlijekom i kuhajte uz miješanje dok umak ne postane gust. Ohladite i umiješajte jaje i bosiljak.

Izdubljene tikvice posložite na pleh, napunite pripremljenim mesnim umakom, prelijte bešamel umakom i pospite parmezanom.

Pecite u pećnici zagrijanoj na 180°C oko 35 minuta, odnosno dok tikvice ne omekšaju.

Poslužite toplo sa sezonskom salatom.

Savjet: Ako tikvice ponovno podgrijevate, najbolje je podgrijati ih u pećnici.

DESERT – LEDENE KOCKE S JAGODAMA

Potrebno: 250 ml mlijeka, 150 ml slatkog vrhnja, 3 šlag kreme s okusom vanile, 500 g jagoda.

Priprema: Pomiješajte hladno mlijeko i vrhnje, dodajte sadržaj vrećica šlag kreme i miješajte električnom mješalicom 3-4 minute. Kremu izlijte u duplji pleh (ili neku drugu posudu, ali ne preduboku) veličine 20x30 cm na koji ste prethodno stavili providnu pvc foliju. Po kremi rasporedite oprane i na četvrtine narezane jagode. Pleh s kremom i jagodama pokrijte folijom i stavite u zamrzivač na 3-4 sata.

Prije posluživanja kremu izvadite nekoliko minuta ranije, narežite je na kocke, ili oblike po vašoj želji, i poslužite s preostalim jagodama, a možete poslužiti i s voćnim umakom, koji možete napraviti od pasiranih jagoda, kiselog vrhnja i šećera u prahu.

Savjet: U kremu možete umiješati pola količine pasiranih jagoda, a preostalu količinu narežite na četvrtine.

...i još po nešto...

U HKC-u »Bunjevačko kolo« održan godiš

S gostima iz Sa

Dječji ansambl folklornog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« prošlog je vikenda ugostio Folklorni ansambl »Mladost« iz Samobora, Republika Hrvatska. Gosti iz Samobora sudjelovali su na godišnjem koncertu dječjih skupina koji je održan 29. svibnja u prostorijama Centra, gdje su pokazali svoje umijeće.

Djeca iz Hrvatske predstavila su se četiri koreografijama: »Oj igrišće plandovišće« – igre iz Slavonije, »Pljeskom pljeskom tata gre-Merter«, »Cinguli rajnguli« i »Slaviček se ženi«. Dječju skupinu iz Samobora vodi koreografkinja *Ivančica Pogrmilović*, koja se i ovoga puta postarala da njihov nastup bude zapažen.

Tri skupine domaćina predstavile su se s pet koreografija: »Rokoko«, Mađarske igre, »Pikuša«, Plesovi iz Ukrajine i Bunjevačko momačko kolo. Najstariju dječju skupinu – pripremni ansambl čine učenici 7. i 8. razreda osnovne škole, te učenici srednje škole, a njihov koreograf je *Vladimir Skenderović*. Dvije mlade skupine, učenike 5. i 6. razreda i najmlađu skupinu, učenike od 1. do 4. razreda, za ovaj nastup pripremili su koreograf *Davor Dulić* i njegov asistent *Filip Mesaroš*.

1.1.1. 1. koncert dječjih folklornih skupina

mobora

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
 SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
 LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
 Koste Abraševića 16
 Redakcija: 021/4790529
 Program: 021/4790464
 SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
 Starine Novaka 58
 Redakcija: 024/692255
 Program: 024/692259
 SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOŽITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
 Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
 21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

SUSRET DJEČJIH ŽUPSKIH ZBOROVA U SUBOTICI

Zlatna harfa

Zbor župe sv. Pavla apostola, Bač

Dječji zbor katedrale Svete Terezije Avilske, Subotica

Na ovogodišnjoj 24. po redu Zlatnoj harfi okupilo se oko 250 djece iz 12 župa Subotičke biskupije. Susret malih župskih zborova održan je u subotu, 29. svibnja, u subotičkoj katedrali, a započet je svetom misom, koju je predvodio prefekt u sjemeništu vlč. Dragan Muharem. Tijekom mise djeca su skupa pjevala i na taj način slavila Boga.

Ove je godine pripremljen zajednički program koji je pjevan pod svetom misom. Nakon misnoga slavlja i kratke stanke predstavili su se mali zborovi, svaki posebno s po jednom pjesmom, koja je birana iz pjesmarice »Pjevajte Gospodu pjesmu novu«.

»Ova godina je kao što svi znaju – godina svećenika, s obzirom da nemamo neki fundus pjesama posvećenih svećenicima, odlučili smo se da ove godine budu pjesme koje se pjevaju u liturgijsko vrijeme kroz godinu«, rekao je Miroslav Stantić, pročelnik glazbenog odjela.

Organizator ovogodišnjeg susreta je Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«.

Na ovogodišnjoj Zlatnoj harfi sudjelovali su dječji zborovi sljedećih župa: sv. Jakova iz Plavne, presvetog Srca Isusova iz Tavankuta, sv. Petra i Pavla iz Bačkog Monoštora, sv. Josipa Radnika iz Đurđina, zbor župe sv. Pavla apostola iz Bača, Marije Majke Crkve iz Subotice, dječji zbor župe sv. Marka iz Starog Žednika, sv. Roka iz Subotice, sv. Terezije Avilske iz Subotica (katedrala), sv. Jurja iz Vajske, sv. Jurja iz Subotice i zbor župe sv. Lovre Mučenika iz Sonte. Svi oni su se predstavili s po jednom pjesmom, a za ovaj nastup su ih pripremili vjeroučitelji, časne sestre, kantori i sami župnici.

»Zlatna harfa sama po sebi nije natjecateljskog karaktera, nego je nama cilj djecu uključiti u liturgijsko pjevanje tijekom godine. Ovo je prilika da i oni pokažu što rade tijekom godine. Osobito mi je drago što su se ponovno aktivirali mali zborovi iz župa sa strane, kao što su zborovi iz Plavne, Bača, Bačkog Monoštora, Sonte, Vajske, te svi drugi zborovi iz okolnih župa i samog grada«, kaže Miroslav Stantić, koji je najavio kako će sljedeća Zlatna harfa biti posebice obilježena.

Ž. V.

DJEČJI MASKENBAL U SONTI

Imam pravo...

U četvrtak, 27. svibnja, u Sonti je održan dječji maskenbal. Maskirana djeca, polaznici Dječjeg vrtića »Pčelica«, u mimohodu su prošla glavnom ulicom sela od objekta vrtića do platoa ispred Doma kulture.

Predvođena odgojiteljima Tanjom Dželetović i Veljkom Bašićem, po lijepom, sunčanom danu, djeca su pustila srcu na volju. Usput je bilo i pjesme i šaljive komunikacije s promatračima. Brojne princeze, kauboji, spajdermeni, gusari i ostali likovi, izdaleka praćeni roditeljima, bakama i djedovima, pa i slučajnim prolaznicima, podgurkivali su se i žurili, kako bi na platou pokazali što znaju. Mališani su pokazali što su sve naučili u protekloj školskoj godini. Prije programa svojim risarijama, urađenim raznobojnim kredama, na radost okupljene publike ukrasili su tmurni plato, tako da je, bar do prve kiše, inače siva betonska ploha odisala veselim bojama.

Gledatelji su uživali u igrama s pjevanjem, ritmičkim i ostalim plesovima, u zbornom i pojedinačnom pjevanju, a osobito

u recitacijama, koje su svima slale poruke o potrebi očuvanja prirode i zdravog života. Nakon programa bilo je malo iznenađenje za djecu. Tajnica MZ Sonta Renata Kuruc, uz pomoć odgojitelja Veljka Bačića, podijelila je djeci sokiće.

Ivan Andrašić

Presveto Srce Isusovo, Tavankut

Zbor župe sv. Josipa radnika, Đurdin

Župa sv. Jakova, Vajska

Misno slavlje

ISPRIKA

Ispričavam se cijenjenim čitateljima zbog pogrešnog navoda u prošlom broju Hrvatske riječi na stranici 40 u tekstu pod naslovom »Klincijada«, gdje piše kako je »Blaženica Marija Propetog Isusa Petković već 1923. godine preuzela brigu za stotinu djece u dječjem domu 'Kolijevka' u Subotici u prostorijama sadašnjeg samostana sestara Kćeri Milosrđa i današnjeg vrtića, koji je dobio po njoj ime 'Marija Petković'. Kolijevka se, naime, u to vrijeme nalazila na Palićkom putu, na lokaciji sadašnje zgrade MUP-a.

4. lipnja 2010.

Hrckove vijesti

MISA ZAHVALNICA

Sigurna sam kako vam ne treba najaviti kraj školske godine. To svi dobro znate i željno iščekujete. Tim povodom misa zahvalnica za školsku 2009./2010. godinu bit će služena u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici 9. lipnja. Početak je u 10 sati. Svi ste pozvani, baš kao i ranijih godina.

NOVI BROJ »HRCKA«

Kako smo i obećali, novi broj, točnije dvobroj »Hrcka« izlazi već sljedeći petak. Ranije nego li obično, ali to je upravo zbog vas, kako bi na ljetni odmor mogli ponijeti i naš zajednički podlistak. Ovoga puta on će biti drugačiji te ćete ga moći tijekom cijelog ljeta čitati, prelistavati, rješavati križaljke, kvizove i zadatke, a ujedno i pronaći po koji dobar savjet za ljetno, kako za cure tako i za dečke. E pa dragi moji, sljedeći petak »Hrcka« u ruke i dobar provod.

Sjećanje na praizvedbu igrokaza »Sepa« u Vajskoj

U okviru zajedničkog projekta podunavskih Hrvata »Šokci i baština« koncem 2009. godine premijerno se predstavio dramski odjel HKUPD-a »Dukat« iz Vajske-Bođana i tom je prigodom pripremio jednočinku *Antuna Karagića* »Sepa«. Igrokaz je izazvao pozitivne reakcije i dosta smijeha i pljeska u gledalištu. Dugo se pričalo o ovom događaju, stariji su se mještani sjetili davnih vremena, kada je u ovom mjestu djelovao KUD »Jedinstvo«, a pronađena je i fotografija iz 1957. godine na kojoj se vide članovi dramske sekcije ovoga društva. Ono što je najzanimljivije, oni su tada pripremili i prikazali ovaj isti šokački komad »Sepa«. Od uglednog kroničara Vajske, nastavnika u mirovini *Momčila Zorića*,

koji se više desetljeća bavi istraživanjem i pisanjem povijesti ovoga mjesta, saznali smo puno zanimljivih podataka o kulturnoj povijesti ove višenacionalne sredine.

DJELOVANJE OMLADINSKE ORGANIZACIJE

Polovicom XX. stoljeća u Vajskoj je djelovala Omladinska organizacija u kojoj je bilo više od 300 članova. U siječnju 1957. godine utemeljeno je kulturno-prosvjetno društvo »Jedinstvo« i osnovano nekoliko sekcija, a jedna od najaktivnijih bila je dramska. Ljubav prema kulturnim i sportskim aktivnostima urodila je dobrim rezultatima, te se u njih uključuju i stariji, koji su u

početku bili nepovjerljivi, naročito majke mladih djevojaka. Kao i u svim okolnim mjestima, budući da je mladeži bilo u velikom broju, plesne zabave-igranke održavane su na dva mjesta: u Vatrogasnom i Omladinskom domu.

Nacionalnog i socijalnog podvajanja nije nikada bilo i svi su bili zadovoljni. Poljoprivredno dobro »Labudnjača« sagradilo je lijep motel »Provala« na divnom istoimenom jezeru, ostatku proboja velike poplave iz 1924. godine. Ovaj je motel postao središte kulturnog, zabavnog i turističkog života ne samo Vajske, nego i okolice.

IGROKAZ »SEPA«

Na fotografiji nastaloj 1957. godine nalazi se dvadesetak uglavnom šokačkih djevojaka i mladića, članova dramske sekcije, koji su upravo pripremili jednočinku »Sepa«. Inicijativu da se priredi ovaj igrokaz dao je nitko drugi nego dr. *Josip Andrić*, poznati hrvatski književnik i skladatelj, obiteljski vezan za Plavnu. On je predložio da se na scenu sekcije stavi ova jednočinka, koju je pripremala uglavnom šokačka mladež u izvornoj narodnoj nošnji i na hrvatskom jeziku. U prepunoj dvorani Omladinskog doma gledatelji su s oduševljenjem prihvatili praizvedbu ovog komada. Ovaj se igrokaz više puta izvodio u Vajskoj, Plavni, Baču i u svim obližnjim mjestima, gdje je bilo šokačkog živilja. Osim ove jednočinke, dramska je sekcija pripremala i veće komade kao što su, primjerice, *Nušičeve*, *Popovičeve* i *Dobričanirove* komedije. Organizirana su gostovanja u mnogim selima, a tada se još putovalo špediterima, traktorima i drugim vozilima zemljoradničke zadruge. Poslije 2000. godine, nakon višegodišnjeg zastoja, u Vajskoj je osnovano više kulturno-umjetničkih društava, a jedno je od njih i HKUPD »Dukat« Vajska-Bođani. Dramska sekcija ovoga društva, na opću radost, obnovila je igrokaz »Sepa« *Antuna Karagića*, kaže *Momčilo Zorić*. Nadamo se da će dramski odjel udruge »Dukat« nastaviti započeti rad, a ova fotografija, na kojoj će se neki još i prepoznati, mogla bi im biti lijep primjer i dobar poticaj.

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKP Суботичке пијаце
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

Bikovo

Foto: Marija Matković

4. lipnja 2010.

U NEKOLIKO REDAKA

Kiša

Ne, nije jesen, iako bi se ovaj svibanj, koji je za nama, glatko mogao »nositi« s listopadom. Kiša se dobro napadala, a samo kratka razdoblja sunčanih dana dala su nam naznačiti kako smo u najljepšem proljetnom mjesecu. Kako je krenulo, nadajmo se da lipanj neće biti poput studenoga...

FOTO KUTAK

Foto: Zdenko Štricki

... ode još jedan...

KVIZ

Roland Garros

Po kome je Otvoreno prvenstvo Francuske u tenisu dobilo ime? Koje je godine odigran prvi turnir, a kada je natjecanje dobilo međunarodni karakter?

Tko je osvojio ukupno najviše naslova?

Koji je igrač najuspješniji u singlu?

Kada se izjednačio nagradni fond za žene i muškarce?

Koliko iznosi nagrada za prvo mjesto u pojedinačnoj konkurenciji?

1.120.000 eura.

2006. godine.

Švedanin Björn Borg.

Margaret Smith Court 13 naslova (5-4-4).

ma i 2 u mixu), kod žena

Kod muškaraca Francuz Henry Cochet (9 naslova – 4 singla, 3 u parovi-

1891. godine, a 1925. godine je postao internacionalni turnir.

Po Rolandu Garrosu, francuskom pilotu iz Prvog svjetskog rata.

VICEVI

Na ulici se sretnu prolaznik i pijanac:

- Oprostite, možete li mi kazati gdje se nalazi druga strana ulice? - upita pijanac.

- Pa preko puta - odgovori prolaznik.

- Zanimljivo. A tamo su mi rekli kako je to ovdje...

Išao čovjek ulicom i iznenada baci kost od kokoši.

- Zašto bacate otpatke na ulicu - prekori ga stariji gospodin.

- Nije to od patke, to je od kokoši...

Otac upita kćer:

- Vidiš li bolje s novim naočalama?

- Naravno, mama.

NOGOMET

DSHV – Hrvatska riječ 5-2

SUBOTICA – Prošloga četvrtka (26. svibnja) na stadionu u Prvomajskoj ulici u Subotici odigran je prijateljski malonogometni susret između

veteranskih momčadi DSHV-a i Hrvatske riječi. U zanimljivom, iznimno borbenom ali fair susretu, na koncu je pobjedu slavila momčad DSHV-a postigavši dva pogotka u posljednjim trenucima susreta. Dogovoren je i uzvratni susret.

Čvorkova bara – Generalni konzulat RH 3-3

SUBOTICA – U subotu, 29. svibnja, u Aleksandrovu je održana prijateljska nogometna utakmica između ekipa Generalnog konzulata RH i Čvorkove bare. Povod ovog događaja bio je obilježavanje 200. obljetnice popularne Čvorkove bare gdje je susret i odigran. Na mjestu nekadašnje bare sada se nalaze nogometni, košarkaški i odbojkaški teren. Organizator, a ujedno i domaćin ovog susreta bio je *Dragan Kovač*, koji

skupa sa svojom ekipom već godinama, uz igranje, sudjeluje i u održavanju tih terena.

Utakmica je završena neodlučno (3:3). Sve je proteklo u prijateljskoj atmosferi, s puno lijepih poteza i golova, kako nekadašnjih profesionalnih igrača tako i onih koji su svoje umijeće stjecali jureći loptu baš na mjestu nekadašnje bare.

T. A.

VOJVOĐANSKA LIGA SKUPINA ISTOK

Baraž: Cement – Bačka

BEOČIN, SUBOTICA – Prvi susret baraža za ulazak u Srpsku nogometnu ligu između beočinskog Cementa i subotičke Bačke odigrat će se u nedjelju, 6. lipnja, u Beočinu. Uzvratni, odlučujući susret igrat će se u srijedu, 9. lipnja, na stadionu pokraj Somborske kapije u Subotici.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Petarda u Sonti

SONTA – Prošloga su vikenda odigrane utakmice 30. kola Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula. Kako su nogometaši Dinama iz Sonte i OFK Šikara iz Sombora trebali biti slobodni, po međusobnom dogovoru, a uz dopuštenje nadležnog natjecateljskog tijela, u nedjelju, 30. svibnja, odigrali su međusobnu utakmicu iz posljednjeg, 34. kola prvenstva. Na zadovoljstvo stotinjak vjernih navijača, koji su se usprkos lošim vremenskim uvjetima okupili na stadionu u Sonti, golobradi prvotimci Dinama, uz najbolju igru pokazanu u ovoj polusezoni i uz veliki broj osmišljenih akcija i zrelih prigoda, pogocima Gala u 23., Karajkova u 40. i Brkina u 57., 74. i 83. minuti napunili su mrežu Šikare i tako najbolje pokazali kako su momčad s lijepom perspektivom.

Dinamo: Đurkov (Klecina), Rakin, Gal, Andrašić, Čapo (Mihaljev), Majstorović, Karajkov (Nesvanulica), Dekan, Vidaković, Brkin, Kmezić. Rezultati 30. kola: Dinamo (Bački Breg) – Dunav (Bački Monoštor) 5-3, Jedinstvo (Kolud) – Panonija 3-0, Sloga OFK Metalac 1-1, Hajduk – Aleksa Šantić 5-0 i Jedinstvo (Ribarevo) – Sport 4-2.

I. A.

STOLNI TENIS

Mini kamp

SUBOTICA – U razdoblju od 24 do 28. svibnja STK Spartak organizirao je mini kamp za najmlađe kategorije u dvjema dvoranama na ukupno

7 stolova. S najmlađim naraštajima radilo se na usavršavanju tehnike stolnog tenisa. Treneri, instruktori i sparing partneri bili su: Atila Koso, Robert Takarič, Čaba Kukli, Franjo Breščanski i Branko Brstina.

Sljedeći kamp predviđen je za lipanj i to od 14 do 20. lipnja, kada se planira opsežniji rad i više sudionika. Rad će, uz igranje stolnog tenisa, obuhvatiti trčanje u Dudovoj šumi, plivanje u bazenu i igranje nogometa na Stadionu malih sportova.

HRVANJE

Prvenstvo Srbije za starije pionire

SOMBOR – U gradskoj dvorani »Mostonga« u Somboru održano je Prvenstvo Srbije za starije pionire u hrvanju grčko-rimskim stilom u organizaciji RK Radnički. Pokraj domaćina, Sombor su predstavljali i natjecatelji RK Soko. Dalibor Glavota (Soko), u kategoriji do 66 kg bio je nezaustavljiv i nakon četiri lake i uvjerljive pobjede osvojio zlatno odličje. Stefan Liščević (Radnički) u kategoriji do 44 kg, koji je pokazao najviše hrvackog znanja, nakon teškog puta do same završnice u finalnoj borbi je poklekao i morao se zadovoljiti srebrnim odličjem. Mladi Čonopljanac Nikola Vuković (Radnički) svom je klubu donio broncu. Odvažnom pobjedom u borbi za treće mjesto dokazao je kako je spreman stati među najbolje u državi. Na peta mjesta plasirali su se hrvači Radničkog: Milan Zorić (44kg), Aleksa Sajčić (85kg), Namanja Ignjatović (48kg) i Arnis Dobi (do 100kg). Bez plasmana ostali su Mate Klinec zbog ozljede, Vajbon Šifliš i Tomo Gudelj iz RK Radnički, kao i Nikola Kovač (Soko).

Z. G.

RUKOMET

Osiguran prolaz u viši rang

STANIŠIĆ – Posljednja u nizu pobjeda RK Stanišić nad ekipom RK Sombor II osigurala je pobjedniku prolaz u viši rang natjecanja, dva kola prije kraja prvenstva. Utakmica je okončana rezultatom 32-22, čime je RK Stanišić postao prvak lige.

S. T.

TENIS

Subotica Open 2010

SUBOTICA – Rumunj Bogdan Borza pobjednik je ETA turnira za igrače do 14 godina starosti, odigranog prošloga tjedna na terenima TK Spartak iz Subotice. U finalnom susretu konkurencije dječaka on je bio bolji (6-3, 6-1) od Kanađanina Davida Volfsona, dok je u konkurenciji djevojčica u domaćem finalu slavila Dejana Radanović pobjedom protiv Nine Stojanović (6-2, 3-6, 6-4).

4. lipnja 2010.

PLIVANJE

Međunarodni plivački miting

BANJALUKA – U Banjaluci je 29. i 30. svibnja održan međunarodni plivački miting »Banjaluka Open 2010« na kojem je sudjelovalo 48 klubova s 427 natjecatelja iz 15 zemalja: Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije, Mađarske, Estonije, Francuske, Makedonije, Grčke, Slovenije, Hrvatske, Rusije, Rumunije, Slovačke, Bugarske i Nizozemske. Na mitingu je nastupilo i nekoliko svjetskih plivačkih zvijezda poput Miodraga Čavića, Nađe Higl iz Srbije, te Evgeny Korotyshkina (RUS), Mattia Nallessio (ITA), Alexei Puninski (CRO), Peter Mankoč (SLO), Čaba Siladi, Ivan Lendar, Triin Aljand (EST), Emil Tahirović (SLO), Romanos Alyfantis (GRE) i mnogi drugi. Za plivački klub Spartak nastupilo je 7 natjecatelja koji su ukupno osvojili 7 medalja (3 zlatne i 4 brončane). Kategorija 13 godina i mlađi.

Bojan Rašković (1. mjesto 100 slobodno, 1. mjesto 200 slobodno, 1. mjesto 200 leđno, 3. mjesto 50 slobodno), Milica Šoštarec (3. mjesto 50 slobodno), Darko Mamužić (3. mjesto 100 leđno), Filip Hunjadi (3. mjesto 100 delfin).

KOŠARKA

XIII. međunarodni košarkaški veteranski turnir

SUBOTICA – Tradicionalni veteranski košarkaški turnir održat će se po 13. put u Subotici tijekom predstojećeg vikenda (4.-6. lipnja), a svi susreti ženske i muške natjecateljske konkurencije igrat će se u Dvorani sportova. Na ženskom turniru pored ekipa iz Srbije nastupit će i četiri hrvatska sastava (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek), te gošće iz Slovenije (Koper) i Mađarske (Budimpešta i Kaposvar), dok će se u muškoj konkurenciji uz momčad domaćina natjecati i gosti iz Rijeke, Beograda, Nagykanizse, Sarajeva i Niša. Turnir počinje u petak 4. lipnja u 12 sati, susretom ženskih sastava Kornjače (Subotica) i Nevera s Kvarnera (Rijeka), a finale je u nedjelju 6. lipnja u istom podnevnom terminu.

ZRAKOPLOVSTVO

Radni posjet Aero klubu »Ivan Sarić«

SUBOTICA – U četvrtak, 27. svibnja, predsjednik Vazduhoplovnog saveza Srbije (VSS) Labud Bulatović sa suradnicima boravio je u Aero

klubu »Ivan Sarić« u Subotici. Izaslanstvo VSS-a s domaćinima je razgovaralo o pripremama za obilježavanje jubileja 100. obljetnice od prvog leta Ivana Sarića.

POGLED S TRIBINA

Liga 16

Čelni ljudi Hrvatskog nogometnog saveza potvrdili su u ponedjeljak, 31. svibnja, kako će se i sljedeće natjecateljske sezone u 1. HNL za naslov prvaka u nogometu boriti 16 momčadi. Iako su sve do posljednjeg trenutka postojale spekulacije kako bi se aktualni format 16 mogao smanjiti na nekadašnju ligu 12 klubova, i u nastupajućoj sezoni 2010./11. u elitnom razredu vidjet ćemo svih 30 ligaških kola. Ovakav rasplet donio je ostanak u 1. HNL nogometašima Zagreba

(nekadašnjem prvaku Hrvatske i jedinoj momčadi kojoj je to uspjelo osim Dinama i Hajduka), a »elitu« su napustili Međimurje i Croatia iz Sesveta. Umjesto njih, nakon pola stoljeća izostajanja s prvoligaške scene, stižu prvak Druge lige NK Split i trećeplasirana momčad istoga natjecanja NK Hrvatski dragovoljac iz Zagreba. Naime, prvoligaški plasman izborila je momčad Pomorca, ali ovaj klub nije dobio licenciju za nastup u Prvoj hrvatskoj ligi i umjesto njih u društvo najboljih vraća se momčad koja je u sezoni 1996./97. osvojila 3. mjesto i izborila povijesni plasman u natjecanje tadašnjeg europskog Inter toto kupa.

Novo prvenstvo početak će prvim kolom 24. srpnja, koje će se igrati tjedan dana nakon odigravanja susreta Super kupa (Dinamo-Hajduk), a parovi novoga prvenstva bit će poznati nakon ždrijebe koji je zakazan za 8. lipnja. Do tada će hrvatski nogomet imati najteže, europske ispite u kvalifikacijama za Ligu prvaka (Dinamo, drugo pretkolo) i Ligu Europe (Hajduk, treće pretkolo, Cibalia, drugo pretkolo i Šibenik, prvo pretkolo).

NOGOMET

Uspješno testiranje reprezentacije

Izbornik hrvatske nogometne reprezentacije *Slaven Bilić* isprobao je u tri prijateljska susreta protiv Austrije, Walesa i Estonije potencijalne igrače koji bi mogli konkurirati za najbolji sastav u kvalifikacijama za sljedeće Europsko prvenstvo. Izborene su dvije pobjede (Austrija 1:0, Wales 2:0) i jedan neodlučen rezultat (Estonija 0:0), a svojim nastupima nametnulo se nekoliko novih igrača (*Strinić, Jelavić, Vida, Badelj, Vučko* i drugi).

Velimir Zajec novi trener Dinama

Legendarni kapetan zagrebačkih modrih *Velimir Zajec* postavljen je za novog šefa stručnog stožera hrvatskog nogometnog prvaka. S popularnim Zekom, Dinamo će pokušati ostvariti dva europska sna, izboriti plasman u Ligu prvaka ili prezimiti u Ligi Europe.

TENIS

Roland Garros bez hrvatskih tenisača

Porazom u osmini finala Otvorenog prvenstva Francuske u tenisu od Šveđanina *Robina Soderlinga* (6:4, 6:4, 6:2), *Marin Čilić* je zaključio nastup hrvatskih tenisača i tenisačica u Parizu. *Ivan Ljubičić* je poražen u trećem kolu protiv Brazilca *Tomasa Beluccija* (7:6, 6:4, 6:2), dok su tenisačice *Petra Martić* i *Karolina Šprem* natjecanje završile još u prvom kolu Roland Garrosa.

KOŠARKA

Zadar poveo 2:0

Košarkaši Zadra napravili su »brejk« već u prvom susretu finala doigravanja za naslov prvaka Hrvatske, pobijedivši Cibonu (80:76) na

gostovanju u Zagrebu, a potom i na domaćem terenu (77:72). Prvak će biti momčad koja prva stigne do tri pobjede.

ODBOJKA

Neuspjeh protiv Španjolki

Porazom 0:3 u uzvratnom susretu protiv reprezentacije Španjolske, hrvatska ženska odbojkaška reprezentacija propustila je prvu priliku za kvalificiranje na Europsko prvenstvo koje će se igrati u Srbiji i Italiji 2011. godine. Popravni ispit slijedi u rujanskim dokvalifikacijama, kada će u dvomeču protiv Belgije Hrvatska imati dodatnu priliku izboriti plasman na smotru najboljih odbojkaških ekipa staroga kontinenta.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Mogućnost odloženog plaćanja

NK BAČKA OSVOJILA DRUGO MJESTO U VOJVODANSKOJ LIGI, SKUPINA ISTOK

Baraž za Srpsku ligu

Sportski direktor Vjekoslav Ostrogonac i nogometaš Branislav Babić komentiraju proteklu sezonu i šanse u dva susreta protiv Cementa iz Beočina

Posljednjim prvenstvenim susretom i uvejerljivom pobjedom (5:2) protiv Vojvodine iz Novog Miloševa nogometaši NK Bačke iz Subotice na drugom su mjestu okončali sezonu u Vojvodanskoj nogometnoj ligi, skupina Istok, i stekli pravo nastupa u baražu protiv momčadi Cementa iz Beočina, drugoplasirane momčadi skupine Zapad. Ukupni pobjednik iz dva susreta, koji će s igrati 6. i 9. lipnja, plasirat će se u viši rang natjecanja – Srpsku nogometnu ligu.

U želji da saznamo informacije iz prve ruke, upitali smo sportskog direktora kluba *Vjekoslava Ostrogonca* i jednog od najstandardnijih nogometaša *Branislava Babića* kako gledaju na završenu prvenstvenu sezonu i na šanse svoje momčadi u budućim odlučujućim susretima.

VJEKOSLAV OSTROGONAC, SPORTSKI DIREKTOR

»Osvajanjem drugog mjesta na tablici uspjeli smo ostvariti jedan dio našeg zacrtanog plana s početka proljetne polusezone. Istina, imali smo veliku šansu pobjedom u izravnom duelu protiv glavnog konkurenta Slobode iz Novih Kozaraca riješiti pitanje prvaka, ali smo odigrali neodlučeno na našem stadionu i na koncu s bodom minusa završili kao dopravnici lige.

Predstoje nam dva susreta baraža

Vjekoslav Ostrogonac

u kojima ćemo se protiv Cementa iz Beočina boriti za plasman u Srpsku ligu, što bi predstavljao najljepši mogući dar našim navijačima za buduću 110. obljetnicu kluba, koju slavimo iduće, 2011. godine. Momčad Cementa je po igračkoj kvaliteti vjerojatno najbolja u skupini Zapad, ali su i oni propustili nekoliko ključnih susreta, baš kao i mi, pa će u dodatna dva susreta nastojati nadoknaditi propušteno. Jednom sam ih ja gledao, drugi puta naš trener *Radivoj Durović*, pa imamo kompletnu sliku potencijala momčadi koja će nam se suprotstaviti u dvama duelima, koji su na programu u nedjelju 6. lipnja i srijedu 9. lipnja. Osobno, više bih volio da prvi susret igramo na strani (ždrijež je bio u utorak 1. lipnja, op. a.), jer

bismo tada u uzvratu na našem terenu i pred našim navijačima imali priliku i proslaviti ulazak u viši rang natjecanja. Što se same igre tiče, kao i u svim dosadašnjim susretima, igrat ćemo otvoreno i napadački, jer Bačka je s 95 postignutih pogodaka uvjerljivo najefikasnija momčad lige. Ovim putem bih pozvao i sve naše navijače i simpatizere da dođu, ovisno kada bude određen datum odigravanja susreta na našem stadionu, i podrže nas u pobjedi za plasman u Srpsku ligu.«

BRANISLAV BABIĆ, NOGOMETAS

»Na početku ove polusezone je bilo malo teže, jer je trebalo posložiti momčad i uskladiti brojne nove igrače koji su pristigli nakon zimskog prijelaznog roka. Ovu momčad Bačke krase kombinacija mladosti i iskustva, ali se, gledajući odličnu pripremljenost svih igrača, na prvi pogled ne bi moglo reći tko ima koliko godina. Kako sam i sam stigao u novu momčad, odmah mi se dopala ofenzivna koncepcija i igra 'na gol više', koja nas je, uz našu prepoznatljivu 'pas igru', od starta krasila i drago mi je što sam ispravno postupio i došao u Bačku. Na koncu, postigli smo i najviše pogodaka u ligaškom dijelu prvenstva, a vjerujem kako ćemo pokazati efikasnost i u dva buduća baražna susreta protiv

Branislav Babić

Cementa. Raspoloženje u momčadi je izuzetno pozitivno i svi već s nestrpljenjem očekujemo prvi susret baraža. Za razliku od našeg direktora, ja bih više volio igrati prvi susret na našem travnjaku i odmah napraviti dobar rezultat koji bi nam jamčio miran odlazak na uzvrat u Beočin. Mislim da bi nam i minimalna pobjeda od 1:0 bila dovoljna, ali mi ćemo se naravno potruditi, ukoliko bude moguće, postići i više golova. Kao igrač obrane i sam se često priključujem napadačim formacijama, a uspio sam postići i pet pogodaka u dosadašnjem dijelu prvenstva. Ukoliko bude prilike, volio bih se upisati i u baražnim duelima u listu strijelaca i pogotkom doprinijeti našem plasmanu u viši rang natjecanja.«

D. Prčić

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

**PETAK
4.6.2010.**

06.15 - Najava programa
06.20 - Inside Offside: Hrvatska
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Lyon - raskrižje Europe, dokumentarni film
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 7, serija
14.10 - Vijesti
14.35 - Inside Offside: Srbija
15.05 - reprize nedjeljnih mini serija
16.45 - Hrvatska uživo
16.55 - Hrvatska uživo
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca, tele novela
19.30 - Dnevnik
20.10 - Tito, dokumentarno-igrana serija
21.05 - Ciklus novog hrvatskog filma: Moram spavat anđele
22.50 - Lica nacije
23.45 - Dnevnik 3
00.10 - Sport
00.13 - Vrijeme
00.15 - Poslovne vijesti
00.20 - Vijesti iz kulture
00.30 - Dobre namjere, TV serija
01.15 - Zvezdane staze: Enterprise 2, serija
02.00 - Moćni Mahowny, film
03.40 - Skica za portret
03.45 - Pet zvjezdica, serija
04.30 - Lyon - raskrižje Europe, film
05.20 - Oprah show
06.05 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
06.55 - Žderonja, crtana serija
07.15 - Patak Frka, crtana serija
07.40 - TV vrtić
08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Dvorac igračaka, serija za djecu
09.00 - Daleko od doma, serija za djecu
09.25 - Zabavni program

10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.40 - Povratak na novo, humoristična serija
14.00 - Simpsoni 17, humoristična serija
14.25 - Pet zvjezdica 2, serija
15.10 - Kod Ane
15.25 - Znanstvena petica
15.55 - Eko zona
16.25 - Glas domovine
16.55 - Put do Južne Afrike: Portugal i Nigerija, serija
17.25 - Zvezdane staze: Enterprise 2, serija
18.15 - Imaš signal, dokumentarni film
18.50 - Happy Hour, humoristična serija
19.10 - Johnny Bravo, serija
19.35 - Garfield i prijatelji 1, crtana serija
20.05 - Čarolija 10, serija
21.00 - Muškarci na stablima, serija
21.45 - Vijesti na Drugom
22.00 - Sud i kazna 21: Vlak straha, mini-serija
22.55 - Sud i kazna 21: Vlak straha, mini-serija
23.50 - 12. Chansonfest 2009., snimka
01.05 - Kraj programa

06.20 Naši najbolji dani, serija
07.15 Jackie Chan, crtana serija
07.45 Tomica i prijatelji, crtana serija
08.00 Bumba, crtana serija
08.10 Odavde do vječnosti, serija
10.10 Magična privlačnost, serija
11.10 IN magazin
12.00 Farma, reality show
13.00 Provjereno, magazin
14.00 Odavde do vječnosti, serija
16.00 Magična privlačnost, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.20 Upitnik, kviz
17.40 Naša mala klinika, serija
18.35 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma uživo, reality show
22.20 Tajni prozor, igrani film
00.15 Teksasliki rendžeri, igrani film
02.05 Ezo TV, tarot show
03.05 Pod zaštitom, igrani film
04.40 IN magazin
05.20 Kraj programa

06.55 Miffy, animirana serija
07.10 Looney Tunes, crtana serija
07.35 YooHoo i prijatelji, animirana serija
07.55 RTL ritam zona - Urban, glazbena emisija
10.10 Bibin svijet, humoristična serija
11.00 Cobra 11, kriminalistička serija
12.00 Ekkluziv, magazin
12.20 Večera za 5, lifestyle emisija
13.15 Najljepši urok
14.05 Drugo lice, telenovela (dvije epizode)
15.40 Cobra 11, kriminalistička serija
16.30 Kralj Queensa, humoristična serija
17.00 Pod istim krovom, humoristična serija
17.25 Raymond, humoristična serija
17.55 Bibin svijet, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5, lifestyle emisija
20.00 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show uživo
22.25 Deamgirls, igrani film, glazbena drama (1. dio)
23.25 Hrvatska traži zvijezdu - odluka, show uživo
00.00 Dreamgirls, igrani film, glazbena drama (2. dio)
01.35 Vijesti, informativna emisija
01.45 Simone, igrani film, komedija
03.40 Astro show, emisija uživo

**SUBOTA
5.6.2010.**

06.55 - Najava programa
07.15 - Muškarci na stablima, serija
07.55 - Vijesti
08.05 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Narednik Rutledge, američki film
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Normalan život, emisija o obitelji
12.00 - Dnevnik
12.30 - Moj grijeh telenovela
13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
14.05 - Duhovni izazovi
14.35 - Reporteri - izbor: Bombe, ratni drugovi i Basra
15.25 - Euromagazin

16.00 - Vijesti
16.10 - Kulturna baština
16.30 - Dobra žena, britansko-talijanski film
18.00 - Iza ekrana
18.40 - Luda kuća 5, humoristična serija
19.15 - Vrijeme
19.16 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Dan poslije sutra, američki film
22.15 - Vijesti
22.30 - Vijesti iz kulture
22.40 - Mamutica, kriminalistička serija
23.35 - Filmski vikend s Johnnym Deppom: Cry-Baby, film
01.00 - Noć kulturnih filmova: Unutarnje carstvo, film
03.55 - Noć kulturnih filmova
05.25 - Moj grijeh, telenovela

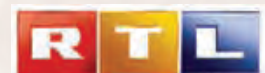

07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.25 - Najava programa
07.30 - Vrijeme je za Disneyja: 101 dalmatinac
-- -- - Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tiga i Pooh
08.20 - TV vrtić
08.30 - Danica: Danica i ovca
08.35 - Ninin kutak
08.40 - Čarobna ploča
08.55 - Serija za djecu i mlade
09.20 - Kokice
09.45 - Obrazovni program za djecu
10.15 - Parlaonica
11.15 - Briljanteen
12.05 - Veliki prirodni događaji, dokumentarna serija
12.55 - Hrvatski pisci na TV ekranu - Miroslav Feldman: Zec
14.30 - Put do Južne Afrike: Švicarska i Južna Koreja, serija
15.00 - Tenis Roland Garros - finale (Ž), prijenos
17.55 - Košarka, PH - finale, 3. utakmica
19.55 - Vaterpolo, PH - završnica (1. utakmica)
21.15 - Sportske vijesti
21.30 - Povijest Svjetskih nogometnih prvenstava: 2002. Japan/Koreja
23.15 - Noć u kazalištu - D.Mihanović: Bijelo
00.10 - U maglama Majulija, dokumentarni film
01.05 - Kraj programa

**HRT1 7.6.2010. 20:10, 04:35
VJEROVANJA,
dokumentarna serija
Epizoda: 4**

05:50 Noć s kraljem, igrani film
07:50 Dora istražuje, crtana serija
08:15 Timmy Time, crtana serija
08:30 Jagodica Bobica, crtana serija
08:55 Ben 10: Alien Force, crtana serija
09:20 Dodir s neba, serija
10:20 Frikovi, serija
11:20 Čarobnice, serija
12:20 Sunstet, igrani film
14:20 Farma, reality show
16:40 Ništa zajedničko, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Ništa zajedničko, igrani film - nastavak
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Zaštićeni svjedok, igrani film
21:55 300, igrani film
00:05 Minotaur, igrani film
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Veteran, igrani film
04:20 Noć s kraljem, igrani film
06:20 Kraj programa

06.20 Miffy, animirana serija
07.00 2 glupa psa, crtana serija
07.25 Bakugan, crtana serija
07.50 Bikeri s Marsa, crtana serija
08.15 Skrivenne poruke, humoristična serija
09.00 Shaq Steel, igrani film, avanturistički
10.55 Pidžama party, igrani film, komedija
12.30 Plava laguna,

- ljudi s posebnim moćima. Oni su znali, odnosno mogli nešto što drugi ne znaju ili ne mogu. Zato je za njima u svakom društvu postojala potreba, ali je i svako društvo prema njima imalo određene rezerve - strahopoštovanje ili zazor. To su vještice, krsnici, vidovnjaci, mistici.

Ima ih i u Hrvatskoj. O tome govori četvrta epizoda serije »Vjerovanja«.

Voditelj: Aleksej Pavlovsky

Scenarij: Vlatka Vorkapić

Snimatelj: Siniša Galar

Redatelj: Vlatka Vorkapić

Producent: Damir Čengić,

Drago Škobić

Urednik: Aleksej Pavlovsky

igrani film

14.30 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show (R)

17.20 Zvijezde Ekstra:

Najisplativije holivudske zvijezde, zabavna emisija

18.30 Vijesti, informativna emisija

19.05 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica (R)

20.00 Taxi, igrani film, akcijska komedija

21.50 Policijska akademija 2:

Na prvom zadatku, igrani film, komedija

23.25 Vojska tame, igrani film, akcijski horor

01.00 Astro show, emisija uživo

**NEDJELJA
6.6.2010.**

06.10 - Najava programa

06.30 - Euromagazin

07.00 - Iza ekrana

07.30 - Duhovni izazovi

08.00 - Vijesti

08.10 - Koncert klasične glazbe

09.25 - Opera box

10.00 - Vijesti

10.10 - Vijesti iz kulture

10.20 - Monk 5, serija

11.05 - Monk 5, serija

12.00 - Dnevnik

12.30 - Plodovi zemlje

13.25 - Rijeka: More

14.00 - Nedjeljom u dva

15.05 - Mir i dobro

15.40 - Vijesti

15.55 - Stroker Ace, američki film

17.30 - Lijepom našom: Beč (1/2)

18.30 - U istom loncu, kuli-

narski show

19.16 - LOTO 6/45

19.30 - Dnevnik

20.10 - Stipe u gostima, TV serija

20.55 - Lažljivac, američki film

22.25 - Paralele

23.00 - Vijesti

23.15 - Vijesti iz kulture

23.25 - Filmski vikend

s Johnnyjem Deppom:

Libertinac - otrov

za žene, film

01.20 - Monk 6, serija

02.00 - Monk 6, serija

02.40 - Skica za portret

02.55 - Lijepom našom: Beč (1/2)

03.50 - U istom loncu,

kulinarski show

04.30 - Plodovi zemlje

05.20 - Rijeka: More

06.40 - Najava programa

06.45 - Trolovi, crtana serija

07.10 - Slučaj za ekipu BARZ, serija za djecu

07.35 - Simon u oblacima, kanadski film za djecu

09.00 - Prijatelji

10.00 - Nora Fora, TV igra

za djecu

10.50 - Biblija

11.00 - Sesvete: Misa, prijenos

12.05 - Najduži dan, američki film

15.00 - Tenis Roland Garros -

finale (M), prijenos

19.30 - Put do Južne Afrike,

sportsko-dokumentarna serija

20.00 - Rukomet, finale Kupa

Hrvatske (M)

21.50 - Sv. Martin na Muri:

Izbor Miss i Mistera

Hrvatske 2010., prijenos

23.45 - Sportske vijesti

00.00 - Garaža

00.30 - Povijest Svjetskih

nogometnih prvenstava: 2006. Njemačka

02.05 - Kraj programa

06.55 Dodir s neba, crtana

serija

07.55 Dora istražuje, crtana

serija

08.20 Timmy Time, crtana

serija

08.35 Jagodica Bobica, crtana

serija

09.00 Ben10: Alien Force,

crtana serija

09.25 U slučaju frke, serija

09.55 Automotiv, auto-moto

magazin

10.25 Novac,

business magazin

10.55 Robinson Crusoe, serija

12.55 Sunset, igrani film

14.55 Ništa zajedničko, igrani

film

17.00 Vijesti Nove TV

17.10 Ništa zajedničko, igrani

film -nastavak

17.25 Savršen izbor, igrani

film

19.15 Dnevnik Nove TV

20.05 Farma, reality show

21.05 Okrug Hazzard igrani

film

22.55 Red Carpet, showbiz

magazin

00.25 Televizijska posla, serija

00.55 Mračno putovanje,

igrani film

02.30 Scena zločina, igrani

film

04.00 Red Carpet, showbiz

magazin

05.20 Automotiv, auto-moto

magazin

05.45 Novac, business

magazin

06.10 Kraj programa

06.30 Skrivenе poruke,

humoristična serija

07.00 Miffy, animirana serija

07.40 2 glupa psa, crtana serija

08.05 Bakugan, crtana serija

08.30 Bikeri s Marsa, crtana

serija

08.55 Koledžicom po svijetu,

zabavna emisija

10.10 Skrivenе poruke, humo-

ristična serija

10.45 Red Bull Air Race,

sportsko-zabavna emisija

11.15 Srce i duše, igrani film,

romantična komedija

13.15 Odred za čistoću,

dokumentarna emisija

13.45 Istina o mačkama i

psima, igrani film,

romantična komedija

15.40 Columbo: Ubojstvo

rock zvijezde,

kriminalistička serija

17.25 Discovery: Preživjeti

morske pse,

dokumentarni film

18.30 Vijesti, informativna

emisija

19.05 Ekkluziv, magazin

20.00 TV Event:

Budi mi prijatelj

(RTL pomaže djeci)

23.00 Terminal, igrani film,

drama

01.15 Policijska akademija 2:

Na prvom zadatku,

igrani film, komedija

**PONEDJELJAK
7.6.2010.**

05.45 - Najava programa

05.50 - Inside Offside: Srbija

06.15 - Mir i dobro

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska

07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska

07.35 - Vijesti

09.10 - Dolina sunca,

telenovela

10.00 - Vijesti

10.10 - Vijesti iz kulture

10.15 - Planet drveća: Hrast,

dokumentarna serija

10.40 - Planet drveća: Blago

oraha, serija

11.10 - Oprah show

12.00 - Dnevnik

12.30 - Moj grijeh,

telenovela

13.20 - McLeodove kćeri 7,

serija

14.10 - Vijesti

14.35 - Romi u Europi:

Španjolska - Očev sin,

dokumentarna serija

15.05 - Igrani film

(strani) - TV

16.45 - Hrvatska uživo -

Vijesti

16.55 - Hrvatska uživo

Vijesti

18.20 - Kod Ane

18.35 - Dolina sunca,

telenovela

19.30 - Dnevnik

20.10 - Vjerovanja,

dokumentarna serija

20.45 - Potrošački kod

21.20 - Putovanje naših

predaka: Amerika,

dokumentarna serija

22.20 - Dnevnik 3

22.45 - Sport

22.50 - Poslovne vijesti

23.05 - Dobre namjere, TV

serija

23.55 - Zvezdane staze:

Enterprise 2, serija

00.40 - Pet zvjezdica, serija

01.25 - Dirty Sexy Money,

serija

02.10 - Specijalna postrojba

3, serija

02.55 - Putovanje naših

predaka: Amerika,

dokumentarna serija

03.45 - Planet drveća: Hrast,

dokumentarna serija

04.10 - Planet drveća:

Blago oraha,

dokumentarna serija

04.35 - Vjerovanja,

dokumentarna serija

05.05 - Potrošački kod

05.35 - Moj grijeh,

telenovela

06.50 - Najava programa

06.55 - Žderonja, crtana serija

07.15 - Patak Frka, crtana

07.40 - TV vrtić

08.10 - Silvestrove i Čičijeve

tajne, crtana serija

08.35 - Dvorac igračaka, serija

09.00 - Daleko od doma, serija

09.25 - Zabavni program

10.00 - Tree Hill 5, serija

10.45 - Italian, ruski film

13.00 - Maratonac, film

13.40 - Povratak na novo,

humoristična serija

14.00 - Simpsoni 17, serija

14.20 - Pet zvjezdica 2, serija

15.05 - Kod Ane

15.20 - Program za mlade

15.50 - Normalan život,

emisija o obitelji

16.55 - Put do Južne Afrike,

serija

17.25 - Zvezdane staze:

Enterprise 2, serija

18.15 - Zašto, film

18.50 - Happy Hour, serija

19.15 - Johnny Bravo, crtana

19.40 - Garfield i prijatelji 1,

03:05 Mračno putova
nje, film
04:40 Seinfeld, serija
05:05 Bračne vode, serija
05:30 IN magazin
06:05 Kraj programa

06:20 Miffy, animirana serija
06:35 Looney Tunes, serija
07:00 YooHoo i prijatelji,
animirana serija
07:15 RTL ritam zona - Pop
hitovi, glazbena emisija
09:35 Bibin svijet, serija
10:30 Cobra 11, serija
11:30 Ekkluziv, magazin
12:20 Večera za 5,
13:15 Najljepši urok,
14:00 Drugo lice, telenovela
(dvije epizode)
15:40 Cobra 11, serija
16:30 Kralj Queensa, serija
17:00 Pod istim krovom,
humoristična serija
17:25 Raymond, serija
17:55 Bibin svijet, serija
18:30 Vijesti
18:55 Ekkluziv, magazin
19:10 Večera za 5
20:00 Čuvar zakona, film
21:40 Hrabro srce, igrani film,
00:45 Vijesti

00:55 Sarah Connor: Kronike,
znanstveno-fantas-
tična serija
02:30 Astro show,
emisija uživo
03:30 Čuvar zakona, igrani
film, akcijski

**UTORAK
8.6.2010.**

06:15 - Najava programa
06:20 - Romi u Europi:
Španjolska - Očev
sin, serija
07:00 - Dobro jutro, Hrvatska
07:35 - Vijesti
07:40 - Dobro jutro, Hrvatska
09:10 - Dolina sunca
10:10 - Vijesti
10:15 - Planet drveća: Lipa,
stablo slobode
- dokumentarna serija
10:40 - Planet drveća: Maslina
u mitovima, serija
11:10 - James Martin u
Bretanji, serija
11:40 - Kulturna baština
12:00 - Dnevnik
12:30 - Moj grijeh, telenovela
13:20 - McLeodove kćeri 7,
serija
14:10 - Vijesti
14:35 - Romi u Europi: Poljska
- Pet rundi, serija

15:05 - Obračun, film
16:45 - Hrvatska uživo
18:20 - Kod Ane
18:35 - Dolina sunca
19:30 - Dnevnik
20:10 - Globalno sijelo
20:45 - Zašto demokracija?
Taksijem u zonu
mraka, film
21:45 - Poslovni klub
22:20 - Dnevnik 3
22:50 - Poslovne vijesti
23:05 - Dobre namjere, TV
serija
23:55 - Zvezdane staze:
Enterprise 2, serija
00:40 - Pet zvjezdica, serija
01:25 - Zločinački umovi 3,
serija
02:10 - Specijalna postrojba
3, serija
02:55 - Planet drveća: Lipa,
stablo slobode
- dokumentarna serija
03:20 - Planet drveća: Maslina
u mitovima, serija
03:45 - Skica za portret
04:00 - Emisija pučke i predaj
ne kulture
04:30 - Globalno sijelo
05:00 - Poslovni klub
05:30 - Moj grijeh, telenovela

06:50 - Najava programa
06:55 - Žderonja, crtana serija
07:15 - Patak Frka, serija
07:40 - TV vrtić
08:10 - Silvestrovi i Čičijeve
tajne, crtana serija
08:35 - Dvorac igračaka, serija
za djecu
09:00 - Daleko od doma 2,
serija za djecu
09:25 - Vjerovanja,
dokumentarna serija
10:00 - Tree Hill 5, serija
10:45 - Mališani okruglog
stola, film
12:30 - Glazbeni specijal
12:55 - Dokuteka - Rajko
Grlić: Mi iz Praga,
film (1968.)
13:30 - Crveni patuljak 1,
humoristična serija
14:00 - Simpsoni 17, serija
14:25 - Pet zvjezdica 2, serija
15:10 - Kod Ane
15:25 - Mi smo Picoki - 40
godina Picokijade
u Đurdevcu, emisija
pučke i predajne kulture
15:55 - Među nama
16:55 - Put do Južne Afrike,
serija
17:25 - Zvezdane staze:
Enterprise 2, serija
18:15 - Poglavlje 29 (jamci),
dokumentarni film
18:50 - Happy Hour, serija
19:10 - Johnny Bravo, serija
19:35 - Garfield i prijatelji 1,

crtana serija
20:05 - Nepokoreni grad:
Četvorka, serija
21:35 - Vijesti na Drugom
21:45 - Zločinački umovi 3,
serija
22:35 - Strani igrani film
00:20 - Specijalna postrojba
3, serija
01:05 - Glazbeni specijal
01:30 - Kraj programa

06:20 Naši najbolji dani, serija
07:15 Jackie Chan, serija
07:45 Tomica i prijatelji, serija
08:00 Bumba, crtana serija
08:10 Odavde do vječnosti,
serija
10:10 U ime ljubavi, serija
11:10 IN magazin
12:00 Farma, reality show
13:00 Naša mala klinika, serija
14:00 Odavde do vječnosti,
serija
16:00 U ime ljubavi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 Upitnik, kviz
17:40 Naša mala klinika, serija
18:35 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Farma, reality show
21:05 Ulični tango, igrani film
23:20 Večernje Vijesti
23:35 Privatna praksa, serija
00:35 Seinfeld, serija
01:05 Bračne vode, serija
01:35 Post mortem, serija
02:25 Ezo TV, tarot show
03:25 Cijena prošlosti, film
05:05 Seinfeld, serija
05:30 Bračne vode, serija
05:55 Kraj programa

06:55 Miffy, animirana serija
07:15 Looney Tunes, serija
07:40 YooHoo i prijatelji, serija
07:55 RTL ritam zona - Priča
o..., glazbena emisija
08:55 RTL ritam zona - Top 40
domaći, emisija
10:10 Bibin svijet, serija
11:00 Cobra 11, serija
12:00 Ekkluziv, magazin
12:20 Večera za 5
13:15 Najljepši urok
14:05 Drugo lice
15:40 Cobra 11, serija
16:30 Kralj Queensa, serija
17:00 Pod istim krovom,
humoristična serija
17:25 Raymond, serija
17:55 Bibin svijet, serija
18:30 Vijest
18:55 Ekkluziv, magazin
19:10 Večera za 5
20:00 Koledžicom po svijetu,
zabavna emisija
21:00 Ljubav je na selu, doku

mentarna sapunica
22:00 U potjeri za zavodni
kom, igrani film
23:35 Vijesti
23:45 Sarah Connor: Kronike,
znanstveno-fantasti-
čna serija (dvije epizode)
01:20 Astro show, emisija
uživo

**SRIJEDA
9.6.2010.**

06:15 - Najava programa
06:20 - Romi u Europi: Poljska
- Pet rundi, serija
07:00 - Dobro jutro, Hrvatska
07:05 - Vijesti
07:10 - Dobro jutro, Hrvatska
07:35 - Vijesti
07:40 - Dobro jutro, Hrvatska
09:10 - Dolina sunca
10:00 - Vijesti
10:15 - Planet drveća: Jele
naših planina, serija
10:40 - Planet drveća:
Veličanstveni gumovac,
dokumentarna serija
11:10 - Oprah show
12:00 - Dnevnik
12:30 - Moj grijeh, telenovela
13:20 - McLeodove kćeri 7,
serija
14:10 - Vijesti
14:35 - Romi u Europi: Irska
- M-50, dokumentarna serija
15:05 - Na vodenome putu 3:
Island, Vikinzi u sedlu
- dokumentarna serija
15:50 - Na vodenome putu 3:
Kanadski divljí istok
- Nova Škotska, serija

16:45 - Hrvatska uživo
18:15 - Kod Ane
18:30 - Dolina sunca
19:16 - LOTO 7/39
19:30 - Dnevnik
20:10 - Bounty,
američko-britanski film
22:20 - Proces
22:55 - Dnevnik 3
23:25 - Poslovne vijesti
23:30 - Vijesti iz kulture
23:40 - e-Hrvatska
00:15 - Znanstvene vijesti
00:35 - Dobre namjere, TV
serija
01:20 - Zvezdane staze:
Enterprise 2, serija
02:05 - Pet zvjezdica, serija
02:50 - Prekid programa radi
redovnog održa-
vanja uređaja
05:00 - Proces
05:30 - Moj grijeh, telenovela

06:55 - Žderonja, crtana serija
07:15 - Patak Frka, serija
07:40 - TV vrtić
08:10 - Silvestrovi i Čičijeve
tajne, crtana serija
08:35 - Dvorac igračaka, serija
za djecu
09:00 - Daleko od doma 2,
serija za djecu
09:25 - Zabavni program
10:00 - Prijenos sjednice
Hrvatskog sabora
13:30 - Crveni patuljak 1,
humoristična serija
13:50 - Simpsoni 17, humori-
stična serija
14:10 - Pet zvjezdica 2, serija
14:55 - Kod Ane
15:10 - e-Hrvatska
15:45 - Riječ i život, religijski
program
16:40 - Put do Južne Afrike,
serija
17:10 - Zvezdane staze:
Enterprise 2, serija
17:55 - Prvenstvo Hrvatske -
Vaterpolo, finale
19:10 - Happy Hour, serija
19:30 - Johnny Bravo, serija
19:50 - Garfield i prijatelji 1,
crtana serija
20:15 - Mitropolija zagrebač-
ko-ljubljanska, film
21:00 - Nepokoreni grad:
Galeb, serija
22:30 - Siska, serija
23:20 - Vijesti na Drugom
23:30 - Stranputica, flm
01:35 - Specijalna postrojba
3, serija
02:20 - Kraj programa

06:20 Naši najbolji dani, serija
07:15 Jackie Chan, serija
07:45 Tomica i prijatelji, serija
08:00 Bumba, serija
08:10 Odavde do vječnosti
08:10 U ime ljubavi, serija
11:10 IN magazin
12:00 Farma, reality show
13:00 Naša mala klinika, serija
14:00 Odavde do vječnosti
16:00 U ime ljubavi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 Upitnik, kviz
17:40 Naša mala klinika, serija
18:35 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Farma, reality show
21:05 Lud, zburjen, normalan
22:30 UFC specijal
23:50 Večernje Vijesti
00:05 Nestali, serija
01:05 Seinfeld, serija
01:35 Bračne vode, serija
02:05 Post mortem, serija
03:00 Ezo TV, tarot show
04:00 Podvala, igrani film
05:45 Seinfeld, serija
06:10 Kraj programa RTL

06.55 Miffy, animirana serija
07.10 Looney Tunes, crtana serija
07.35 YooHoo i prijatelji, animirana serija
07.55 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
10.10 Bibin svijet, serija
11.00 Cobra 11, serija
12.00 Ekkluziv, magazin
12.20 Večera za 5
13.15 Najljepši urok
14.05 Drugo lice
15.40 Cobra 11, serija
16.30 Kralj Queensa, serija
17.00 Pod istim krovom, humoristična serija
17.25 Raymond, serija
17.55 Bibin svijet, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5
20.00 L.A. Dragnet, serija
21.00 Mentalist, serija
21.50 Put osвете, serija
22.40 Zaboravljeni slučaj, serija
23.45 Vijesti
23.55 Sarah Connor: Kronike, serija (dvije epizode)
01.30 Astro show, emisija uživo

**ČETVRTAK
10.6.2010.**

06.15 - Najava programa
06.20 - Romi u Europi: Irska - M-50, serija
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.10 - Dolina sunca
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Planet drveća, serija
10.40 - Planet drveća, serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.30 - Moj grijeh, telenovela
13.20 - McLeodove kćeri 7, serija
14.10 - Vijesti
14.35 - Romi u Europi: Hrvatska - Nevidljiva granica, serija
15.00 - Pjevajmo na kiši, film
16.45 - Hrvatska uživo
16.55 - Šibenik: Hrvatska uživo - Euromagazin uživo
18.20 - Kod Ane
18.35 - Dolina sunca
19.30 - Dnevnik
20.10 - Dome, slatki Dome - humoristična serija
20.50 - Otvoreno
21.55 - Pola ure kulture
22.30 - Dnevnik 3
23.00 - Poslovne vijesti
23.05 - Vijesti iz kulture
23.15 - Dobre namjere, TV serija
00.05 - Zvezdane staze: Enterprise 2, serija
00.50 - Pet zvjezdica, serija
01.35 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
02.20 - Specijalna postrojba 3, serija

03.05 - Planet drveća, serija
03.55 - Oprah show
04.40 - Domaći dokumentarni film
05.10 - Pola ure kulture
05.35 - Moj grijeh, telenovela

06.50 - Najava programa
06.55 - Žderonja, crtana serija
07.15 - Patak Frka, serija
07.40 - TV vrtić
08.10 - Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
08.35 - Dvorac igračka, serija za djecu
09.00 - Daleko od doma 2, serija za djecu
09.25 - Zabavni program
10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
13.35 - Crveni patuljak 1, humoristična serija
13.55 - Simpsoni 17, humoristična serija
14.20 - Pet zvjezdica 2, serija
15.05 - Kod Ane
15.20 - Drugo mišljenje
15.50 - Trenutak spoznaje
17.15 - Zvezdane staze: Enterprise 2, serija
18.05 - Poslije rata, film
18.55 - Happy Hour, serija
19.35 - Garfield i prijatelji 1, crtana serija
20.05 - Afrovizija - uvodna emisija
22.10 - Vijesti na Drugom
22.20 - Zakon i red: Zločinačke nakane 3, serija
23.10 - Sedam razdoblja rocka: Stadionski

rock, dokumentarna serija

00.00 - Specijalna postrojba 3, serija
00.45 - Kraj programa

06:20 Naši najbolji dani, serija
07:15 Jackie Chan, crtana serija
07:45 Tomica i prijatelji, crta na serija
08:00 Bumba, crtana serija
08:10 Odavde do vječnosti, serija
10:10 U ime ljubavi, serija
11:10 IN magazin
12:00 Farma, reality show
13:00 Naša mala klinika, serija
14:00 Odavde do vječnosti, serija
16:00 U ime ljubavi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:20 Upitnik, kviz
17:40 Naša mala klinika, serija
18:35 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Farma, reality show
21:05 Provjereno, magazin
22:05 Navy CIS, serija
23:10 Večernje Vijesti
23:25 Nestali, serija
00:25 Seinfeld, serija
00:55 Bračne vode, serija
01:25 Post mortem, serija
02:20 Ezo TV, tarot show
03:20 Glorija, igrani film
05:20 Seinfeld, serija
05:45 Bračne vode, serija
06:10 Kraj programa

06.55 Miffy, animirana serija
07.10 Looney Tunes, serija
07.35 YooHoo i prijatelji, animirana serija
07.55 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, emisija
08.55 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
10.10 Bibin svijet, serija
11.00 Cobra 11, serija
12.00 Ekkluziv, magazin (R)
12.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13.15 Najljepši urok
14.05 Drugo lice
15.40 Cobra 11, serija
16.30 Kralj Queensa, serija
17.00 Pod istim krovom, humoristična serija
17.25 Raymond, serija
17.55 Bibin svijet, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.10 Večera za 5
20.00 CSI: Miami, serija
21.00 Uvod u anatomiju, dramska serija
22.40 Kućanice, dramska serija
23.45 Vijesti
23.55 L.A. Dragnet, kriminalistička serija (R)
00.50 Čvenk show, emisija uživo
01.20 Mentalist, kriminalistička serija (R)
02.05 Put osвете, kriminalistička serija (R)
02.50 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom od 14,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

www.kviskultura.hr

[illegible]

1997-1998 1998-1999